Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 563

Poznań, piątek dnia 5 grudnia 1930

Rok XXV

Jakie będą drogi rządu?

Po pierwszych fanfarach triumfu zaczyna się uwydatniać w prasie obozu rządowego zrozumienie wielkiej odpowiedzialności, jaka spadła na B. B., który, posiadając większość w Sejmie i Senacie, będzie musiał wykazać się teraz pozytywną już pracą. To też wszystkie niemal pisma „sanacyjne" występują do B. B. z całym szeregiem postulatów, które, zdaniem ich, muszą być zrealizowane, aby nie zawieść nadziei wyborców. Sęk tylko w tem, że zupełnie czego innego oczekuje od B. B. prasa konserwatywna i prasa „sfer gospodarczych", a zupełnie czego innego domagają się np. socjaliści prorządowi, którzy tworzą w klubie większości parlamentarnej pewną odrębną grupę.

W artykule „Przyszłe prace rządu i sejmu" krakowski, konserwatywny „Czas" powiada przedewszystkiem bez ogródek, że „drugi gabinet p. Sławka musi rozwinąć większą samodzielność działania i objawić żywszą inicjatywę". Poczem kreśli takie uwagi:

„Wobec zmienionej sytuacji, zwiększają się obowiązki i odpowiedzialność większości i rządu. Inicjatywa rządu znajdzie teraz w Sejmie chętne i skuteczne zrozumienie i poparcie; — większość ma nieograniczoną możność najściślejszego porozumiewania się z rządem w każdej ważniejszej sprawie, tak, aby przedłożenia rządowe wpływały do Sejmu już uzgodnione pomiędzy nią a gabinetem, — a nawzajem rząd może śmiało podejmować inicjatywę ustawodawczą, wiedząc zgóry, że znajdzie w Sejmie chętne przyjęcie i objektywne traktowanie. Wszystko to wytworzy w Sejmie atmosferę spokojniejszą i odpowiedniejszą dla realnej pracy. A jest jej dużo i to pilnej.

„Przedewszystkiem należy rozpatrzyć i uchwalić budżet tak, aby nie zachodziła potrzeba uciekania się do prowizorjów. W związku z budżetem pozostają sprawy tak ważne, jak reforma systemu podatkowego i ustawodawstwa społecznego, które musi być dostosowane do możliwości materjalnych społeczeństwa, do stopnia jego zamożności. Trzeba dalej rozważyć problemat przedsiębiorstw państwowych, które są dziś przeważnie obciążeniem budżetu.

„I rząd i Sejm muszą się wreszcie zająć budżetowemi oszczędnościami, nietylko dla utrzymania równowagi budżetowej, ale i dla umniejszenia ciężarów podatkowych. Taka akcja nie może być przeprowadzona w oderwaniu od całości zagadnień gospodarczych. Tu także możemy się powołać na przykład Niemiec i Włoch, gdzie już wykonano dość bolesne operacje oszczędnościowe, obcinając płace i zarobki od góry do dołu, ale jednocześnie obniżając ceny artykułów pierwszej potrzeby. I tu leży jedyna możliwość złagodzenia kryzysu rolniczego, który w naszym kraju jest kryzysem całego społeczeństwa. Rolnik tylko wtedy będzie mógł produkować przy obecnych cenach zboża i płacić podatki, jeżeli ceny przedmiotów, których on potrzebuje, będą do cen zboża dostosowane. Jest to niezawodnie zagadnienie skomplikowane i wymagające wszechstronnego zbadania, ale te trudności nie powinny, nie mogą odstraszać rządu i Sejmu od jego rozpatrzenia.

„To jest dopiero jedna część zadań, których załatwienia mamy prawo oczekiwać od rządu i jego większości. Pozostaje jeszcze sprawa naprawy ustroju, która wymaga osobnego omówienia. W każdym razie dotychczasowa inercja ustawodawcza musi się skończyć, a tempo prac parlamentarnych powinno być znacznie przyspieszone.

„Rozpoczynamy zatem nową fazę naszego życia parlamentarnego, a wszyscy państwowo myślący obywatele pragną z całego serca, aby to był okres szerokiej i wydatnej twórczości".

Że twórczość obozu rządowego musi być teraz i „szeroka" i „wydatna" twierdzi socjalistyczno - prorządowy „Przedświt". W związku z urlopem p. Piłsudskiego, zauważa on coprawda dość kwaśno, że nawet po przewrocie majowym dopiero osobista interwencja Piłsudskiego ratowała od trudności obóz piłsudczyków, przyczem daje on dalej do zrozumienia, że pierwszy gabinet p. Sławka zawiódł oczekiwania, bo „opozycja była już bliską steroryzowania społeczeństwa", ale twierdzi, że obecnie B. B. „znajdzie się w pozycji, którą żadną miarą z pozycją poprzednią porównywać nie można".

„Teraz droga — pisze „Przedświt" — jest wspaniale wygładzona. Jak słusznie ze strony samego obozu rządowego podkreślano, w żadnym parlamentaryźmie rządzonym państwie na świecie rządy nie mają pozycji tak świetnej i tak wdzięcznej, nie mają pracy tak ułatwionej, jak będą miały obecne rządy z łona B. B. W. R. w Polsce. Sejm przestał być przeszkodą. Stał się wymarzoną podporą dla pracy gabinetów, mających kontynuować dzieło przewrotu majowego, dzieło uzdrowienia, odrodzenia i skonsolidowania państwa. Obok tego podstawowego względu inne także składają się na całokształt, otwierający przed gabinetami obecnej większości sejmowej możliwie jaknajwdzięczniejsze pole. Pożyczka zapałczana ma wybitnie poprawić finansową sytuację. Dołącza się do tego komercjalizacja kolei, po której zawsze tak wiele sobie obiecywano. Krajowe sfery gospodarcze z pewnością rządom żadnych przeszkód ani wstrętów nastręczać nie będą. Zagraniczne czynniki gospodarcze, zagraniczny kapitał, — jak to, również słusznie obóz rządowy zawsze podkreślał, — usposobione będą jaknajprzychylniej do rządów nienarażonych na żadne niespodzianki na terenie parlamentarnym, — do rządów o trwałości i ciągłości murowanie na szereg lat zabezpieczonej. Najbardziej kompetentne opinje stwierdzają, że ogólno - gospodarcza sytuacja w Polsce przeżywa ostatnie swe ciężkie miesiące i że z wiosną stanowczo powinien nastąpić decydujący zwrot ku trwałej poprawie. Oczywiście wątpić nie należy, że fakt ten, jak i wszystkie inne konjunktury pomyślne, zostanie w całej pełni przez nowe rządy wyzyskany.

„Większość sejmowa, obóz B. B. W. R., rozporządza jaknajlepszemi danemi, aby świetnie zdać egzamin z umiejętności rządzenia i gospodarowania państwem. Bardzo surowe też wymagania ma prawo stawiać tej większości i jej gabinetom społeczeństwo, przedewszystkiem zaś klasy i warstwy pracujące, które czekają na czyny i według czynów potrafią rządzących sprawiedliwie ocenić".

Z głosów prasy prorządowej widać, ile to pięknych rzeczy oczekują zwolennicy B. B. od nowego rządu: i pożyczki zagranicznej i decydującego zwrotu w sytuacji gospodarczej na wiosnę i reformy systemu podatkowego i oszczędności podatkowych i naprawy w położeniu rolnictwa i zniesienia etatyzmu. Jednocześnie „Czas" domaga się reformy ustawodawstwa społecznego, które „Przedświt" chce rozszerzyć. A pozatem „Czas" wskazuje na przykład włoski i niemiecki obniżenia poborów urzędniczych. Tymczasem „Przedświt" mówi o „bardzo surowych wymaganiach społeczeństwa".

W tych warunkach rzeczą istotną będzie dowiedzieć się, w jaki sposób zamierza rząd przystąpić do realizowania tych wszystkich gospodarczych postulatów. Mówią, że nowy rząd p. Sławka wystąpi zaraz na samym początku w Sejmie i Senacie z szczegółowym programem działania, tem bardziej, że ma to być rząd mniej czy więcej parlamentarny. Opinja czeka na jasne postawienie sprawy, by wiedziała, jakie będą drogi rządu.

Po nominacji nowego rządu

P. Kwiatkowski... przemęczony (?) — Przesunięcia — Nowe podsekretarjaty stanu, nieprzewidziane w budżecie

Warszawa, 5. 12. (Tel. wł.) Jak się należało spodziewać, wskutek techniki wydań pism warszawskich prasa poranna prawie, że nie mogła jeszcze omówić nominacji nowego rządu. W głosach urywkowych, jakie się rano pojawiły, znajdują się ciekawe szczegóły.

„Kurjer Poranny" pisze: „Minister Prystor zamienia ster pracy i opieki społecznej na ster przemysłu i handlu, gdzie znajdzie pole do reformy tej strony aparatu tego urzędu, której wielkie prace p. Kwiatkowskiego nie pozwalały może poświęcić całej uwagi".

„Express Poranny" uważa, że p. Kwiatkowski jest... przemęczony. O p. Staniewiczu już nikt nie wspomina ani słowem.

Rząd dzisiaj w południe złożył przysięgę na ręce Prezydenta i zaraz obejmie urzędowanie. W godzinach południowych odbędzie się pierwsze posiedzenie Rady Ministrów, na którem zapadną uchwały co do przesunięć i obsady stanowisk. Tak więc pułkownik Beck będzie mianowany wiceministrem spraw zagranicznych w miejsce p. Wysockiego, co do którego pójdą pisma w sprawie udzielenia mu agrement jako ambasadorowi Rzplitej w Angorze. Pozatem zostaną mianowani dwaj wiceministrowie spraw wewnętrznych, a mianowicie dyrektor departamentu politycznego Kazimierz Stamirowski oraz dyrektor departamentu samorządowego Władysław Korsak zostaną powołani na podsekretarzy stanu. Wprawdzie budżet przewiduje tylko jeden podsekretarjat stanu w ministerjum spraw wewnętrznych, ale ten wzgląd nie będzie decydujący dla uchwał.

Podobnie będzie się miała rzecz w ministerjum skarbu. Istnieją tam dotąd dwa podsekretarjaty: poseł Starzyński i Grodyński. Teraz przyjdą dwa nowe, z których jeden ma objąć dr. Leon Barański. Tak znaczna rozbudowa ministerjum skarbu również nie była przewidywana w budżecie i chociaż etatów odpowiednich budżet nie przewiduje, to i to nie będzie uwzględnione. Podsekretarjaty stanu będą miały specjalne działy, a więc dział spraw ogólnych, budżetowych, podatkowych i monopoli państwowych.

Wreszcie w miejsce p. Schaetzla, który obejmie stanowisko naczelnika wydziału wschodniego M. S. Z., szefostwo gabinetu premjera przypadnie kierownikowi departamentu wojskowego w ministerjum wojskowem pułkownikowi Wielowiejskiemu. Dotychczasowy zastępca p. Schaetzla, major dr. Dziadosz, obejmie stanowisko dyrektora kancelarji Sejmu. (w)

Gdynia, 5. 12. (Tel. wł.) Nadeszła przed południem do Gdyni dzisiaj wiadomość o niewejściu min. Kwiatkowskiego do rządu wywołała bardzo wielkie wrażenie szczególnie na odbywającem się dzisiaj w Gdyni posiedzeniu komisji międzyministerjalnej, której przewodniczy dr. Hilchen, kierownik departamentu morskiego w ministerstwie przemysłu i handlu. S. B.

Czego Niemcy żądają od Polski?

Głos dziennika, zbliżonego do ministerstwa spraw zagranicznych Rzeszy

Berlin, 4. 12. (PAT). Zbliżona do min. Curtiusa „Köln. Ztg." komentując notę niemiecką przeciw Polsce, donosi na podstawie informacyj miarodajnych, że rząd Rzeszy zadowoli się, jeżeli tylko Niemcy, dotknięci rzekomym uciskiem w Polsce, otrzymają odszkodowanie i jeżeli wojewoda Grażyński zostanie odwołany a Związek Powstańców Śląskich zostanie zlikwidowany. „Uważamy za rzecz konieczną, pisze „Köln. Ztg.", aby przedstawiciel Niemiec w Radzie Ligi Narodów wystąpił z wyraźnem żądaniem ponownego przeprowadzenia wyborów w Polsce, a to w celu umożliwienia Niemcom i równocześnie innym mniejszościom narodowym uzyskania ilości mandatów, odpowiadającej ich stanowi liczebnemu. Byłoby to nie tylko opartem na traktatach aktem ochrony praw mniejszości, lecz również aktem ochrony demokracji i parlamentaryzmu. Żądanie takie powinnoby się spotkać z poparciem tych państw z Rady Ligi, które dumne są z posiadania ustroju demokratycznego. W pierwszem naszem żądaniu nie można dopatrywać się naruszenia suwerenności państwa polskiego, któreby nie zostało przewidziane w traktatach i umowach. Idzie tutaj tylko o przykładne ukaranie państwa, naigrawającego się z międzynarodowych zobowiązań."

Demagogiczna nota sowiecka

Genewa, 5. 12. (PAT). Delegacja sowiecka złożyła wczoraj wieczorem notę dyrektorowi sekcji rozbrojeniowej. Jak słychać, nota, utrzymana w tonie demagogicznej propagandy, zawiera znaną z ustnych wystąpień delegata sowieckiego krytykę prac komisji. Łunaczarskij zapowiada w nocie, że delegacja sowiecka głosować będzie w trzeciem czytaniu, które się rozpocznie jutro, przeciwko projektowi konwencji, gdyż wszystkie propozycje delegacji sowieckiej zostały w toku obrad odrzucone, nie odmówi jednak udziału w przyszłej międzynarodowej konferencji rozbrojeniowej. Delegacja sowiecka żąda włączenia tekstu tej noty do raportu komisji, jako zastrzeżenie swego rządu.

Na tle nowego rządu

Warszawa, 4 grudnia.

Kiedy niedługo po godz. 7-ej wieczorem zakomunikowano o nowym gabinecie i jego składzie osobistym. niespodzianka dla szerokich kół była tak wielka, że wręcz nie chciano dawać wiary takim doniesieniom. Niespodzianka była nie tylko dla opozycji. lecz i dla kół „sanacyjnych". Te koła również dowiedziały się o szczegółach z niemalem zdumieniem.

Największe zdziwienie budzi ustąpienie inż. Kwiatkowskiego ze stanowiska ministra przemysłu i handlu. Zajmował on to stanowisko od początku okresu pomajowego. W pierwszym gabinecie p Bartla, który trwał od wypadków majowych do wyboru Prezydenta, tekę przemysłu i handlu piastował p. Gliwic, który ustąpił następnie miejsca p. Kwiatkowskiemu i on pracował na tem stanowisku nieustannie od czterech lat. Był z początku daleki od polityki. oddany całkowicie swemu resortowi. w którym niechybnie może się poszczycić poważnemi sukcesami. Wystarczy wspomnieć jego odnoszenie się do dwu wystaw poznańskich. a przedewszystkiem do polityki morskiej, w którą wkładał wiele zapału. Dopiero z czasem p. Kwiatkowski awansował się czynniej politycznie, wygłaszając odczyty polemiczne zeszłego roku przed obaleniem gabinetu p. Świtalskiego. Stanął na czele Związku Oficerów Rezerwy w tym momencie, kiedy organizacja ta upodobniła się do sytuacji ogólnej. Stanął na czele zespołu dawnych Zarzewiaków, byleby współdziałać z obozem „rewolucji majowej". Wreszcie przy obecnej kampanji wyborczej brał udział bardzo czynny.

Vox populi nie bez słuszności uważała go za człowieka, zbliżonego bardzo do p. Prezydenta. Tak też było istotnie Co więcej: wypowiadano się. że w razie t zw zapanowania kursu pacyfistycznego — dużą rolę odegra właśnie p. Kwiatkowski. Ilekroć mówiono o dojściu do głosu czynników gospodarczych, wtedy zawsze padały nazwiska pp. Matuszewskiego i Kwiatkowskiego jako ewentualnych kandydatów na szefów rządu Przy ostatniem. tak tajemniczo dokonywanem przesileniu, pośród biuletynów o naradach zwracał uwagę jeden szczegół: mówiono o pewnej konferencji na Zamku pomiędzy pp. Prezydentem. Sławkiem i Kwiatkowskim, podczas której p. Kwiatkowski nie był obecny do końca.

Dlaczego odszedł teraz? Tego nikt nie wie i nie prędko się dowiemy o istotnych przyczynach Nie mniej usunięcie się p. Kwiatkowskiego jest bardzo symptomatyczne dla nastrojów współczesnych, nawet w kołach wysoko postawionych.

Naturalnie będą nam tłumaczyli, że p. Kwiatkowski już dawniej chciał ustąpić. Że już poprzedniego roku chciał się usunąć, aby objąć stanowisko dyrektora Mościc. Że czuje się przemęczony i musi się udać na dłuższy wypoczynek. Wszystko to może być prawdą, ale nikt nie zrozumie takich pobudek w momencie. kiedy do walki stają najprzedniejsi przedstawiciele grupy pułkownikowskiej i oni biorą na siebie całkowitą odpowiedzialność. Okoliczności zewnętrzne, w jakich p. Kwiatkowski ustąpił, są tak osobliwe, że wykluczają podobne tłumaczenia.

Jako następca p. Kwiatkowskiego przychodzi płk Prystor. O ile wiemy. nie zajmował się on nigdy ani przemysłem, ani handlem. Ze sprawami gospodarczemi w pewnym stopniu zetknął się dopiero jako minister pracy i opieki społecznej.

Podobną jak p. Prystor niespodzianką na stanowisku ministra przemysłu i handlu będzie prof. Leon Kozłowski na stanowisku ministra reform rolnych Dlaczego odszedł p. Staniewicz? Ten człowiek dosłownie od wypadków majowych stał na czele tego ministerjum, w którem posiadał także swoje plusy — Był znawcą zagadnienia Pracował nad zmianą ustroju społecznego w Polsce Wydał dzieło fachowe o zmianie u nas ustroju agrarnego. Był stuprocentowym piłsudczykiem. Dlaczegoż ustąpił? W jego miejsce wchodzi profesor.. archeologji na uniwersytecie lwowskim. który był krótko w poprzednim Sejmie, i okazał tak duży temperament i tak wielką wojowniczość, że wogóle dopasowywał się bardzo do mentalności pułkownikowskiej.

W systemie rządów pomajowych były rozmaite fazy i napięcia. W okresie np. p. Bartla było kokietowanie wszystkich. w okresie p Świtalskiego była polityka bezwzględności Owóż rząd obecny robi wrażenie rządu najbardziej jednolitego w typie pułkownikowskim ze wszystkich, jakie były dotąd. Wywołuje też wrażenie, jakgdyby sfery decydujące chciały obecnie nadać sprawom kurs najostrzejszy. H. W.

Manifestacja na cześć posła Lewandowskiego w Gnieźnie

Piszą nam z Gniezna:

W środę, dnia 3 grudnia, o godz. 12 w południe, wypuszczono posła Lewandowskiego z więzienia gnieźnieńskiego. Uwolnienie nastąpiło na skutek złożenia przez rodzinę kaucji w wysokości 5 000 zł. Jak żywo interesowało się Gniezno swoim posłem i więźniem, świadczy fakt, że gdy p. Lewandowska przybyła z Bydgoszczy wczoraj rano, już miejscowe obywatelstwo zebrało samo żądane przez sąd 5 000 zł kaucji.

W chwili wypuszczenia posła Lewandowskiego na wolność, zaroiły się ulice Gniezna tłumami obywatelstwa, które witało entuzjastycznie nieustraszonego bojownika sprawy narodowej. Szczególnie serdecznie witali go najbliżsi jego współpracownicy, członkowie okręgowego zarządu Stronnictwa Narodowego i Młodzi Obozu Wielkiej Polski, choć nie brakło wśród witających nawet ludzi innych przekonań. a także przeciwników politycznych posła Lewandowskiego.

Około godziny 1 po południu zebrało się grono kierowników miejscowego obozu narodowego w mieszkaniu p. Różatolskiego na obiedzie, wydanym na cześć zwolnionego więźnia. Tu znowu drzwi się poprostu nie zamykały, bo co chwila przychodziły coraz to nowe delegacje, aby powitać swego posła i wyrazić mu radość z powodu odzyskania wolności.

Pod wieczór opuścił poseł Lewandowski Gniezno w zarzuconym kwiatami samochodzie, udając się do Bydgoszczy, gdzie w domu swoim zastał szereg listów i wiązanek kwiecia od bliskich przyjaciół, współpracowników politycznych.

Stan zdrowia p. Popiela

W czwartek wieczorem, jak już donosiliśmy, zwolniono za kaucją z więzienia w Grójcu b. posła Karola Popiela, prezesa komitetu wyborczego NPR. P. Popiel nabył w więzieniu poważnej choroby serca. Jest on prawie zupełnie osiwiały. Musi poddać się dłuższej kuracji. Przy opuszczaniu Brześcia wręczono p. Popielowi nienaruszone przesyłki, dostarczone tam na miesiąc przedtem przez rodzinę za pozwoleniem sędziego Demanta. P. Popiel oskarżony jest „o branie udziału w przygotowywaniu akcji zmierzającej do obalenia przemocą istniejącego rządu bez zmiany ustroju państwowego tj. akcji, która wyraziła się w organizowaniu kongresu w Krakowie, zamierzonych manifestacjach w różnych miejscach Polski, nawoływaniu do nieposłuszeństwa władzom".

P. sędzia Demant wyjechał wczoraj na trzydniowy wypoczynek.

Na sobotę zostały do p. Demanta zaproszone pani Ciołkoszowa i pani Dubois.

Echa Brześcia w Sejmie

„Głos Narodu" w artykule wstępnym z dnia 3 grudnia kreśli takie uwagi:

„W jakiej formie wypłynie w Sejmie sprawa Brześcia? Co się stanie z p. Korfantym, jeśli Sejm śląski zażąda jego zwolnienia z więzienia śledczego, a Sejm warszawski wyda go sądom? Sprawę brzeską obóz rządowy będzie starał się usunąć z porządku dziennego obrad, ale wtargnie ona na salę sejmową w osobie posła Liebermana, który mimo choroby mandat sejmowy przyjął. Pisaliśmy kiedyś i powtarzamy dzisiaj: likwidacja Brześcia będzie dla „sanacji" bardzo trudna i kto wie, czy wogóle możliwa. Milczenie prasy o tej sprawie pogłębia tylko wrażenie, jakie udziela się dziś coraz szerszym kołom społeczeństwa. Z doniesieniami prasy można walczyć i można im zaprzeczyć, ale jak zwalczyć szepty, które idą po kraju?"

Recenzenci teatralni a Brześć

Krakowski „Głos Narodu" z dnia 3 grudnia pisze pod powyższym nagłówkiem:

„Z okazji stulecia powstania listopadowego teatry polskie wystawiły dramaty Słowackiego i Wyspiańskiego, w których poeci zaklęli pamięć szlachetnego wysiłku listopadowego. Znamienna rzecz, że w recenzjach teatralnych przy rozpamiętywaniu krwawej wizji listopadowej — jak echo, jak cień błąka się słowo „Brześć". Recenzent krakowskiego „Naprzodu", nie był wogóle na premjerze i usprawiedliwia się przed czytelnikami: „Od piątku nie mogę ni spać, ni jeść — nasłuchawszy się opowiadań o Brześciu. Wstrząśnięty do głębi, czyż mógłbym iść do teatru na galówki i słuchać tam urągań na Konstantego, który z dzisiejszej perspektywy historycznej przedstawia się jako wzór umiaru, łagodności, rycerskości, w porównaniu z Iwanem Groźnym i jego „strjelkami"?

„A w warszawskim „Robotniku" K. Irzykowski w recenzji pisze: „Coś w imaginacji widzów plącze jedną akcję z drugą akcją. Zdarzenia przedstawiane na scenie, stają się raz niesłychanie intensywne, to znów bledną, gasną. bo kładzie się na nich cień murów Brześcia. Ten kamienny gość w teatrze ścisnął serca..."

„Polonia Restituta"

Min. Car przed swojem ustąpieniem udekorował orderem „Polonia Restituta" p. prok. Czesława Michałowskiego. Nazwisko prok. Michałowskiego jest najściślej związane ze sprawą uwięziania b. posłów w Brześciu. Obecnie prok. Michałowski został ministrem sprawiedliwości na miejsce p. Cara.

Sprawa ustąpienia ambasadora Skrzyńskiego

Warszawa, 5. 12. (Tel. wł.). — Prasa warszawska. donosząc o ewentualnem ustąpieniu ambasadora polskiego przy Watykanie, p. Władysława Skrzyńskiego, łączy fakt ten z audjencją p. Skrzyńskiego u Ojca św. Audjencja ta wypadła — jak donosi „Gazeta Warszawska" — niepomyślnie i miała dotyczyć wyłącznie spraw polskich.

Echa interwencji Prymasa Polski

w sprawie więźniów brzeskich

Warszawa, 5. 12. (Tel. wł.). — Podane przez „Kurjera Warszawskiego" szczegóły interwencji Prymasa Polski u Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie więźniów brzeskich, wywołały tu duże wrażenie. Należy przypuszczać, że ogłoszona będzie niebawem odpowiedź na tę interwencję.

Studenci niemieccy w szeregach Hitlera

Wrocław, 5. 12. (Tel. wł.) W wyborach do wrocławskiej „Studentenschaft" hitlerowcy odnieśli przygniatające zwycięstwo. Złożono ogółem 2011 głosów, z czego 15 unieważniono. Hitlerowcy (narodowi socjaliści) uzyskali 1402 głosy i 22 mandaty na ogólną liczbę 31, studenci niemiecko-narodowi (korporanci) 443 gł i 7 mandatów, narodowa lista jedności 122 gł. i 2 mandaty. Studenci t. zw. chrześcijańsko-narodowi uzyskali 29 gł., nie zdobywając mandatu.

Organizacje katolickie nie brały w wyborach udziału.

Wynik wyborów wskazuje na to, że hitlerowcy stopniowo wchłaniają wszystkie inne ugrupowania akademickie.

Obrabowanie stoczni Klawittera

Gdańsk, 5. 12. (Tel. wł.) W dniu wczorajszym nieznani sprawcy rozpruli dwie kasy ogniotrwałe w biurach stoczni Klawittera. Łupem włamywaczy stało się 15 tys. guldenów w gotówce oraz liczne akcje, papiery wartościowe i obligacje, w tem 9 tys. marek 4-proc pożyczki miasta Poznania. Policja gdańska przypuszcza, iż sprawcy włamania z łupem uciekli do Polski. S. B.

Dostojnik chiński w Warszawie

Warszawa, 5. 12. (PAT) Do Warszawy przybył szef departamentu hygieny w ministerstwie zdrowia publicznego w Nankinie dr. King, który pragnie zapoznać się z organizacją państwowej i samorządowej służby zdrowia w Polsce.

Brześć i sprawa Czechowicza

Warszawski „Kurjer Poranny", przerywając kłopotliwe milczenie prasy „sanacyjnej", stara się ze sprawy Brześcia wyciągnąć wnioski rzekomo „logiczne", przeciwstawiając je wnioskom „histerycznym" niezależnej opinji publicznej.

„Logiczny" wniosek organu „sanacyjnego", który wprawdzie zapowiedział krytyczno - objektywny na przyszłość stosunek do obecnej sytuacji politycznej, ale ani rusz nie może trafić na tę drogę. brzmi tak:

„Prasa opozycyjna, zdaje się stoi na stanowisku, że państwo nie powinno było oskarżać ludzi, zajmujących widne. reprezentacyjne stanowiska w walkach życia państwowego" (?)

Pomijając nieudolny styl i zwykłe u „sanacji" pomieszanie państwa z rządem, stwierdzamy imieniem pewnej części opozycji, że nigdy nie staliśmy na tem stanowisku, aby nie można było oskarżać, a nawet w razie potrzeby aresztować każdego obywatela bez względu na jego mniej, czy więcej reprezentacyjny charakter. Nikomu też na myśl nie przyszło, co ciągle imputuje prasa rządowa, aby z nietykalności poselskiej wynikały jakiekolwiek przywileje po utracie mandatu. Wszelkie wnioski organu „sanacyjnego" są tu nielogiczne, gdyż uderzają w próżnię.

Sprawa Brześcia niezależnie od zakwestjonowania prawnego, którego wyrazem były liczne skargi obrońców uwięzionych i opinje ciał prawniczych. ma przedewszystkiem moralno - polityczne znaczenie, o którem „sanacja" pisać ani mówić nie może, tak jak milczała dotąd w innych, podobnych sprawach.

Nieco więcej logiki tkwi w następującym wniosku:

„Państwa o ustroju demokratycznym czynią to zazwyczaj bardzo niechętnie. Niestety te same partje opozycyjne w Polsce posunęły się niedawno temu do postawienia w stan oskarżenia urzędującego nawet ministra o przestępstwo wobec państwa, — oskarżenia, jak stwierdził Trybunał Stanu. prawnie nieuzasadnionego. Dały więc pierwsze przykład tej samej bezwzględności, na którą się teraz skarżą ze zgrozą, gdy zastosowana została do ich przyjaciół".

Wprawdzie p. Czechowicza oskarżyły nie jakieś „partje". ale Sejm Rzeczypospolitej prawomocną uchwałą, — wprawdzie Trybunał Stanu wcale nie uznał tego oskarżenia za „prawnie nieuzasadnione", — wprawdzie p. Czechowicz ani przez minutę nie był uwięziony ani w Brześciu. ani nawet w swem mieszkaniu, — wprawdzie wyrażenie o „tej samej bezwzględności" w traktowaniu p. Czechowicza i więźniów brzeskich jest ordynarnym cynizmem, — nie mniej jednak ustalenie przez organ „sanacyjny" związku między sprawą Czechowicza, a Brześciem jest bardzo znamienne i wygląda wcale — „logicznie". Dobrze się stało. że powiedział to nie ktoś z opozycji, ale właśnie z partji... brzeskiej.

O związku tym dużo jeszcze będzie miało do powiedzenia i obecne pokolenie i historja. Przyjdzie czas. że i sprawa Czechowicza i sprawa Brześcia doczekają się „logicznego" i sprawiedliwego załatwienia. Wprawdzie bowiem obecna większość sejmowa usunie sprawę przekroczeń budżtowych z r. 1927-8 z porządku dziennego przez udzielenie rządowi absolutorjum z dokonanych wówczas przekroczeń budżetowych, jednak były między temi wydatkami takie, które jeszcze dlatego będą przedmiotem zainteresowania niezależnej opinji publicznej.

Dzisiaj reasumujemy pierwszy rozdział tej sprawy, która zgodnie z stale podtrzymywanym przez nas poglądem była najważniejszem zagadnieniem politycznem od przewrotu majowego aż do ostatnich wyborów, a która przez chwiejną politykę lewicy, a w szczególności marszałka Sejmu Daszyńskiego doczekała się tak niespodziewanego epilogu, jakim był — Brześć. M. K.

Po upadku gabinetu Tardieu

Gdzie leży przyczyna upadku — Kto będzie premjerem?

Paryż, 5. 12. (Tel. wł.) Premjer Tardieu podał się, jak to donosiliśmy już w wydaniu porannem, do dymisji. Gabinet jego, utworzony poraz drugi w marcu br. po krótkim epizodzie lewicowego gabinetu Chautemps, rozbił się teraz, podobnie jak w marcu b. r., o ten sam szkopuł: brak dostatecznego poparcia w Senacie, gdzie p. Tardieu nie cieszy się wielką sympatją.

Upadł on z powodu konieczności liczenia się z lewicą, mimo opierania się w zasadzie na większości prawicowej.

Briand prowadził swoją politykę zagraniczną wbrew prawicowej grupie Marina, która sprzyjała gorąco panu Tardieu, lecz premjer, aby jednocześnie utrzymać przy sobie pewne lewicowe partje potrzebne do posiadania większości w izbie deputowanych, musiał Brianda zachować w gabinecie, mimo że polityka ministra spraw zagr. nie zgadzała się z jego przekonaniami. Sprzeczności te bardzo osłabiały rząd. Afera Oustrica jak i plan gospodarczy rządu, uznany za niedostateczny, stały się przyczyną jaknajagresywniejszego działania radykałów, oraz całego kartelu lewicy, zawsze jeszcze aktywnego w działaniu negatywnem.

Szczególnie zaś bała się lewica wyborów, mających nastąpić w r. 1932 i zachowania na ten czas przez p. Tardieu teki ministra spraw wewnętrzn.

Przeciw rządowi opowiedziało się w senacie: 16 socjalistów, 172 senatorów radykalnej i demokratycznej lewicy, 2 senatorów z prawego centrum, jeden reakcjonista i 3 senatorów nie należących do żadnej partji Wstrzymało się od głosowania 19 senatorów, t. j. 9 senatorów radykalnej i demokratycznej lewicy, 8 senatorów z prawego centrum, jeden nie należący do żadnej frakcji i prezydent senatu; siedmiu senatorów było urlopowanych.

Jako najpoważniejszego kandydata na premjera wymienia się nadal Poincarégo, mimo, że ten od misji tej stanowczo się odżegnywuje. Niektóre dzienniki ranne przypuszczają, że Tardieu znowu powołany zostanie przez tych, którzy go wczoraj obalili. „Echo de Paris" stwierdza, że Tardieu miał dość czasu, by pokazać swoją siłę. Bez względu na to, czy będzie on po krótkim czasie powołany z powrotem, czy też przejdzie do opozycji, nie ulega wątpliwości, że jest on dziś silniejszy, niż był kiedykolwiek.

Paryż, 4. 12. (PAT). Od dzisiaj rozpoczyna się gra parlamentarna w celu wyszukania następcy Tardieu. Twierdzą, iż prezydent republiki powinien powierzyć misję utworzenia gabinetu sen. Bienvenu Martin lub Herye'mu, którzy faktycznie spowodowali obalenie gabinetu. Sen. Bienvenu Martin zajmował już stanowisko zastępcy premjera w sierpniu 1914 w chwili wypowiedzenia wojny. Ma on więc za sobą pewne doświadczenie w sprawie rządzenia Francją.

Większość członków Senatu i Izby wypowiada się za prezydentem Poincarem. Wszystko zależy od tego, czy b. prezydent republiki przyjmie propozycję, którą niezawodnie prezydent Doumergue poprze.

Plan prac Ligi Narodów na grudzień

Genewa, 5. 12. (PAT). W ciągu grudnia działalność Ligi Narodów wyrażać się będzie zwołaniem 5-ciu zebrań o charakterze ściśle technicznym. Komisja walki z trądem zbierze się w Bangkoku dnia 7 grudnia. Komisja przygotowawcza konferencji higjeny wiejskiej, zwołana na dzień 22 kwietnia, poprzedzona będzie przez komisję, która rozpatrywać ma techniczne strony zagadnienia. Poza tem mieszany komitet rzeczoznawców, do którego wejdą funkcjonarjusze celni, przedstawiciele eksporterów i agenci celni rozmaitych krajów, zbierze się w Genewie dnia 8 grudnia, aby przedstawić Komitetowi Ekonomicznemu Ligi Narodów swe opinje co do technicznej strony zagadnień, odnoszących się do metod stosowania taryf zróżniczkowanych. Wreszcie komitet ekspertów budżetowych, powołanych do życia przez komisję przygotowawczą konferencji rozbrojeniowej w czasie jej obecnej sesji, zbierze się w Genewie dnia 11 grudnia, aby zastanowić się nad sposobami przeprowadzenia ograniczenia zapasów materjałów wojennych na drodze budżetowej, ograniczeniem całokształtu wydatków na zbrojenia lądowe, powietrzne i morskie, dalej nad jawnością wydatków budżetowych oraz jawnością posiadanych zapasów materjału wojennego.

Rumunja wobec aktualnych tendencyj rewizjonistycznych

Przemówienie b. podsekretarza stanu na posiedzeniu rumuńskiego parlamentu

Bukareszt, 5. 122. (PAT). Na dzisiejszem posiedzeniu Izby b. podsekretarz stanu Gafenco wygłosił w czasie dyskusji nad orędziem królewskiem doniosłe przemówienie o sytuacji zewnętrznej Rumunji, zwracając uwagę na niebezpieczeństwa polityki rewizjonistycznej oraz polityki gospodarczej i militarnej Rosji sowieckiej. Podkreślając niezmienny charakter sojuszów, wiążących Rumunję z Francją, Polską i państwami Małej Ententy, mówca kładł nacisk na doniosłe znaczenie pozytywnej współpracy Rumunji w organizacji pokoju. Mówiąc o dążeniach rewizjonistycznych, Gafenco wykazywał, iż Rumunja winna przekonać Węgry, iż istnienie wspólnych interesów politycznych i możliwości współpracy gospodarczej powinno wziąć górę nad niemożliwemi do urzeczywistnienia marzeniami irredentystów. Wspominając dalej o Italji, mówca zaznaczył, iż rumuńska opinja publiczna nie zaniepokoiła się bynajmniej ostatniemi manifestacjami rewizjonistycznemi we Włoszech wobec otrzymania od miarodajnych czynników rzymskich zapewnień, iż rewizjonizm italski nie jest bynajmniej skierowany przeciwko granicom Rumunji. Gafenco podkreślał, iż zapewnieniom tym winno być nadawane szerokie znaczenie, gdyż istnieje całkowita solidarność między granicami Rumunji a granicami państw, związanych z nią sojuszem, które w dążeniu do utrzymania pokoju w Europie środkowej stanowią blok jednolity.

Za przemówienia na wiecu

Toruń, 5. 12. (Tel. wł.) W sobotę, 29 listopada odbyła się w Świeciu (Pomorze) rozprawa przed sądem grodzkim przeciwko sekretarzowi Stron. Narodowego Franciszkowi Sołtysiakowi z Torunia i red. „Ziemi Chelm." p. Zbign. Łukaczyńskiemu z Chełmna, z powodu przemówień przedwyborczych na wiecu w Osiu, odbytym 19 października.

Oskarżenie zarzucało obwinionym, że wygłaszali zmyślone, przekręcone fakty, aby tem samem wywołać pogardę dla państw. urządzeń.

Na oskarżonych wydał sąd wyrok następujący: Fr. Sołtysiak na jeden tydzień, a Zb. Łukaczyński na 2 i pół miesiąca więzienia.

Skazańcy wnoszą apelację. (gr)

Spadek liczby urodzin w Niemczech

Berlin, 5. 12. (Tel. wł.) Według obliczeń statystycznych, w Niemczech zaznacza się w dalszym ciągu spadek liczby urodzen. Liczba urodzeń w pierwszym kwartale r. 1930 była o 4 300 niższa, niż w tym samym okresie w roku ubiegłym. Odsetek urodzeń osiągnął przez to swoje minimum. Wynosił on mianowicie 18.4 proc., wobec 27.2 proc. w r. 1913.

Echa macedońskiej akcji wywrotowej w Jugosławji.

Białogród, 5. 12. (PAT). Z okazji przypadającego dnia 1 grudnia święta narodowego król Aleksander podpisał dekret amnestyjny, dotyczący studentów, skazanych w roku 1927 w rezultacie procesu, odbytego w Skoplie przeciwko organizacji, będącej na usługach macedońskiego komitetu rewolucyjnego. Zeznania poczynione ostatnio przez dwóch studentów, którzy należeli uprzednio do organizacji, a później pozostawali z nią w kontakcie, doprowadziły do ustalenia prawdziwej roli emisarjuszy macedońskiego komitetu rewolucyjnego wśród młodych studentów, których dobra wiara była przeważnie nadużywana. Królewski gest łaski zaciera ostatnie ślady głośnego procesu, jak również akcji wywrotowej, prowadzonej przez Macedończyków na terytorjum Jugosławji.

Przyjaźń turecko-bułgarska

Sofja, 5. 12. (PAT) Urzędowe biuro prasowe ogłasza komunikat w sprawie narad pomiędzy tureckim ministrem spraw zagranicznych Tewfik Ruchdi a ministrem spraw zagranicznych Burowem. Komunikat głosi, że w odbytych rozmowach obaj ministrowie mogli stwierdzić z całkowitem zadowoleniem, iż między oboma krajami istnieją stosunki przyjaźni i całkowitego zaufania. Stwierdzili oni również całkowitą zgodność poglądów zarówno na cele polityki zagranicznej obu państw, zmierzające do zapewnienia pokojowemi środkami pomyślnego rozwoju i całkowitej niezależności obu krajów, jak i co do sposobów, mających zagwarantować zrealizowanie tych dążeń politycznych. Wreszcie obaj ministrowie przeprowadzili wymianę poglądów co do pożytku, jaki dla obu państw wyniknąć może w bardziej aktywnej współpracy w dziedzinie gospodarczej i kulturalnej.

Faszyzm w obronie własnej.

Rzym, 5. 12. (PAT). Komunikat oficjalny potwierdza wiadomość o licznych aresztowaniach członków tajnych stowarzyszeń antyfaszystowskich. Ujawniono przygotowania do wystąpień przeciwrządowych w dniu rocznicy marszu na Rzym. Wykryto również organizacje intelektualistów oraz komunistów. Zaznaczyć należy, iż bez względu na dążenie do nawiązania jak najlepszych stosunków gospodarczych i politycznych z Sowietami, rząd włoski z całą energją zwalcza u siebie ruch komunistyczny, czego dowodem są ostatnie procesy przeciwko komunistom. Prasa, omawiając zastosowane ostatnio represje, stwierdza, że faszyzm działa nietylko w obronie własnej, lecz również w obronie zorganizowanego państwa.

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIĄ WSZYSTKICH GŁODNYCH!

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.89 zł, w Gdańsku na Warszawę 8.923 zł

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 212.33 do 212.63 zł, gotówką 211.93 zł: za 100 guldenów gd. w dewizach 172.87 zł do 173.13 zł, gotówką 172.53 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 5. 12. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 694,5 gr (118,2 f. w. h.); b) pszenicy 744 gr. (126,4 f. w. h.); c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113,1 f. w. h.); d) owsa 568.5 gr. (78,1 f. w. h.)

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Żyto	18.00—	18.50
Usposobienie słabsze.		
Pszenica	24,00—	25,5.
Usposobienie słabe.		
Jęczmień przemiałowy	20.00—	21,50
Usposobienie spokojne.		
Jęczmień browarowy	25,00—	27,00
Usposobienie spokojne.		
Owies	18,75—	20,00
Usposobienie stałe.		
Mąka żytnia wł. work. 65%		31,50
Usposobienie słabsze.		
Mąka pszenna 65% wł work.	44,00—	47.00
Usposobienie słabsze.		
Otręby żytnie	11.25—	12,25
Otręby pszenne	13,00—	14,00
Otręby pszenne (grube)	14.50—	15.50
Rzepak	41.00—	43,00
Groch Victoria	27,00—	32,00
Ziemniaki jadalne	2,00—	2,30

Ogólne usposobienie słabsze.

Uwagi: Obroty na odmiennych warunkach: 30 tonn żyta.

Ziemniaki fabryczne bez obrotów.

Zwiększona podaż w dalszym ciągu się utrzymuje i wpływa na kształtowanie się cen.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 5. 12. 1930 r.

Przebieg giełdy dzisiejszej był spokojny i dokonywano nieliczne tylko tranzakcje.

Z papierów procent. wzgl. lokacyjnych płacono za 5 proc. poż. konwers. 49½ proc. i za 6 proc listy żytnie 17,90 (za 1 ctr. mtr.). 8 proc. listy dolarowe Pozn. Ziem. Kred. (stare), które od dłuższego czasu utrzymują się przy kursie 91 proc. (przy dew. 8 90) były w oddaniu. Mniejszą ilość premj. dolarowych handlowano po 55.— bez kwalifikacji do notowania.

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych doszło do notowania jedynie Bankiem Polskim, za który płacono 158.—

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału).

5% Pożyczka konwersyjna 49.50 % P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 91% O.

(Kurs w złotych).

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 17,90 P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).

Bank Polski 158.— P.

Tendencja spokojna.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Poznań, 5. 12. 1930 r.

Spędzono: wołów 1, buhajów 3, krów 8, świń 410, cieląt 152, owiec 120; razem 694 zwierząt.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 5. 12. 1930 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.89½, sp.: 8.91½, kup.: 8.87½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124,44	124,75	124,13
Budapeszt	156,00	156.40	155,60
Holandja	359,14	35[illegible],4	358,14
Kopenhaga	238,60	23[illegible],20	238,00
Londyn	43,32	43,43	43 21
Nowy Jork	8,914	8,934	8,894
Nowy Jork kabel	8,923	8,943	8,903
Paryż	35,16	35 15	34,97
Szwajcarja	172,85	173,28	172,42
Sztokholm	239,38	23[illegible],98	238.78
Wiedeń	125,56	125.87	125 25
Włochy	46.76	46,88	46,64
Berlin	212.75		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poż. inwest.	99,25
4% inw. seryjne sztuki	103,00
3% poż. bud.	50,00
5% poż. konw.	50,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	157,50—156,75
Bank Zachodni	0,00— 70.00
Sole Potasowe	0,00— 72 00
W. T. F. Cukru	0,00— 55,50
Firlej	0,00— 22,00
W. T Węgla	0,00— 38.00
Parowozy	0,00— 18,00
Starachowice	0,00— 18,50

Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Z papierów państwowych mocniejsza inwestycyjna, słabsza konwersyjna, utrzymana budowlana. Z listów zast. mocniejsze prowincjonalne, dla akcyj tendencja niejednolita. Z bankowych słabszy Bank Polski, utrzymany Zachodni. Sole Potasowe utrzymane, Cukier mocniejszy, z cementowych słabszy Firlej, Węgiel utrzymany, z metalurgicznych Parowozy utrzymane, słabsze Starachowice.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 5. 12. 1930 r.

Pszenica march. 75—76 kg.	249 00—250.00
Tendencja słabsza.	
Pszenica march. 76—77 kg.	250,00—251.00
Tendencja słabsza	
Żyto march. 70—71 kg.	154.00—155,00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	204,00—224,00
Tendencja spokojniejsza.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	190,00—195,00
Tendencja spokojniejsza.	
Owies march. od st załad.	140,00—146,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	29 25—37 00
Tendencja spokojna	
Mąka żytnia przemiał do 60%	24 00—27 00
Tendencja słabsza.	
Ospa pszenna	10.24 10 60
Tendencja mocna.	
Ospa żytnia	9.00— 9,50
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	24 00—31,00
Groch jadalny	23.00—25.00
Groch pastewny	19,00—21,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	17,00—18.00
Wyka	18 00—21 00
Makuch rzepakowy	8.70— 9.70
Makuch lniany	15,00—15 30
Wytłoki suche paryt. Berlin	5.50— 5.90
Śrót Soya	13.70—14,10

Ogólna tendencja słabsza.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 5. 12. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę	46 90 —47.10
Noty wielkie	46,725—47,125

NAJLEPSZE LUKSUSOWE KARTY DO GRY
SYSTEMU FABRYKACJI PIATNIKA

Lewica francuska wobec kampanji Berlina przeciw Polsce

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Paryż, w grudniu.

Nowy manewr niemiecki, zmierzający do wszczęcia akcji antypolskiej w Genewie z powodu rzekomego pogwałcenia praw mniejszości na Górnym Śląsku, został wyzyskany przez tutejsze sfery, przyjazne Berlinowi Czynniki te uważają też, że wobec „poważnych oskarżeń", sformułowanych przez Berlin, pożądanem jest, aby Liga Narodów gruntownie i jak najprędzej zajęła się całą tą sprawą!

W świetle tej kampanji, widzimy, jak ostatnie wypadki w Polsce wyzyskali Niemcy i germanofile dla przeprowadzenia nowych ataków przeciwko Polsce. Wszystkie one zmierzają coraz silniej ku rewizji granicy polsko-niemieckiej. Wybuch nowego sporu pomiędzy Warszawą a Berlinem jest tylko wodą na młyn pacyfistów, domagających się od Polski kompromisu w sprawie Pomorza. Łudzą się oni bowiem, iż w ten sposób nietylko zostanie zażegnane widmo wojny, ale zrealizowane będzie zbliżenie francusko-niemieckie. Słowem nastąpi wymarzona idylla.

Niemcy zresztą pracują wytrwale i zręcznie nad propagowaniem tego rodzaju poglądów. Głoszą je wszystkie odpowiedzialne czynniki oraz szerzą je osobistości polityczne. Ostatnio zaś jeden z książąt niemieckich, a którym mógł być były kronprinz, oświadczył kategorycznie p. de Rochefoucauld z dziennika „Ordre", iż współpraca francusko-niemiecka w rodzaju tej, nad którą pracował Briand-Stresemann jest już mitem. Pierwszą bowiem przeszkodą do jej przeprowadzenia jest Polska. Niemcy żądają nietylko zniesienia „korytarza", ale „powrotu" Górnego Śląska. Pozatem „koniecznem" jest także zniesienie zdemilitaryzowanej strefy nadreńskiej oraz ponowne ustalenie obowiązkowej służby wojskowej, co zdaniem owej „wybitnej" osobistości, dopomogłoby do częściowego załagodzenia problemu bezrobocia. „Wolę, powiedział książę niemiecki, aljans z Francją, niż sojusz z Rosją, ponieważ ustrój Francji jest solidniejszy, a siła większa. Nie mogę jednak interesować się djalogiem zmarłych, a do rządu ich należy djalog: Briand-Stresemann."

Słowem papiery p. Brianda spadły poważnie nietylko nad Sekwaną, ale także nad Szprewą. Niemcy bowiem, jak się wyraziła owa książęca osobistość, są obecnie „narodowo-bolszewickie". Rezultat ten nie dziwi tych, którzy z krytycyzmem śledzili ewolucję rzekomego pojednania francusko-niemieckiego. Pakt lokarneński był w gruncie rzeczy w pojęciu p. Stresemanna i całych Niemiec nie tyle pierwszym etapem do zbliżenia z Francją, ale przedewszystkiem najpoważniejszym ciosem ,zadanym traktatowi wersalskiemu przez wprowadzenie rozróżnienia pomiędzy granicami zachodniemi a wschodniemi Niemiec. Oto najbardziej konkretny rezultat tej polityki rzekomo pacyfistycznej, a która może przybrać obrót zgoła inny.

W przewidywaniu tych wypadków, polemika w tutejszej prasie nie ustaje na temat wszelkiego rodzaju posunięć niemieckich. Kwestja Pomorza wysuwa się na czoło wszystkich zagadnień. Germanofilska „Volonté" idzie pod tym względem tak daleko, że stwierdza, iż prawa polityczne są wyższe od praw etnograficznych oraz językowych i że zasada swobodnego rozporządzania swoim losem przez narody może tylko stać się przyczyną zaburzeń i wojen. Zdaniem Niemiec, pisze powyższe pismo, „korytarz" nie jest polski, ale tylko zaludniony przez plemię słowiańskie Kaszubów, oraz przez licznych Niemców, jacy tam zamieszkiwali, a zostali wypędzeni". Co zaś do samego Gdańska, to nie istnieje żadna wątpliwość: domaga się on głośno (?) przyłączenia do Rzeszy.

Tego rodzaju interpretacja proniemiecka, nie przypadła do przekonania nawet innemu organowi radykalnemu „La République". Niemcy zaprzeczają polskości „korytarza": na ich nieszczęście Kaszubi mówią po polsku, pisze „République". Przypuśćmy nawet, że byliby plemieniem słowiańskiem, ale w żadnym wypadku nie są Niemcami. Pójdźmy jeszcze dalej. Liczni Niemcy zostali podobno wypędzeni z „korytarza". Cóż dziwnego: przecież wyjechali także z Alzacji Byli to urzędnicy i koloniści, siłą umieszczeni tam przez Bismarcka. Ale przejdźmy do kwestji zasadniczej: Czy w czasie panowania niemieckiego, Pomorze wybierało posłów Polaków?

Jak więc widzimy, polemika nie ogranicza się jedynie do pojedynku między prawicą a lewicą, ale rozszerza się nawet na pisma duchem najzupełniej pokrewne. Niestety różnorodność poglądów jest taka, że na łamach „République" można równocześnie znaleźć wręcz odmienne oświadczenia. Opowiada się ona bowiem przeciwko rewizji traktatów, z jednoczesnem podkreśleniem, iż nie są one wieczne... Dla uzasadnienia tej tezy ma zapewne posłużyć ów bliżej nieokreślony kompromis w sprawie Pomorza, jak „korytarz w korytarzu", udogodnienia tranzytowe etc.

Podtrzymywanie podobnych postulatów ułatwia tylko robotę Berlinowi. Pragnie on w ten, lub inny sposób wytwarzać i podtrzymywać agitację zarówno co do Pomorza, jak i Górnego Śląska, licząc, że, wcześniej czy później dopomoże mu ona do przygotowania umysłów dla przeprowadzenia zmiany granic wschodnich. Jeżeli zaś się zważy, że równocześnie wzrasta ogólna agitacja malkontentów wielkiej wojny, do których przyłączają się Włochy, a także Sowiety, jasnem się staje, że kampanja przeciwko ustalonemu porządkowi europejskiemu będzie coraz intensywniej rozwijana. Nigdy może jeszcze jaskrawiej nie wystąpiła nieralność paneuropy. Nigdy dobitniej nie wysunęła się konieczność zacieśnienia sojuszów Francji. Za tą właśnie polityką oświadczają się coraz liczniejsze głosy, podkreślając, iż bardziej jednolita akcja Paryża i Londynu mogłaby „blokowi" zwyciężonych dać niezmiernie wiele do myślenia.

I. Briares.

Echa wandalizmu

Z miasta piszą nam:

Z większości domów usunięto już plakaty wyborcze B. B., które tak ohydnie szpeciły nasze miasto. Okazało się jednak przytem, że plakaty te przylepiano do murów jakąś mazią, której zmyć się w żaden sposób nie dało i po której pozostały szkaradne plamy na fasadach wszystkich niemal okazalszych gmachów Poznania.

Ucierpiał na tem poważnie wygląd szeregu budynków, niedawno odnowionych i odmalowanych. Wystarczy przyjrzeć się np. budynkowi miejskiemi, w którym mieści się kawiarnia „Esplanada", a który odnowiono w roku ubiegłym przed Powszechną Wystawą Krajową. Od strony komendy policji szpecą go ogromne, wstrętne plamy. Na kolumnach też pozostały widoczne ślady.

Nielepiej prezentuje się gmach komendy policji, również niedawno odnowiony. Plakaty wyborcze B. B. widniały na nim blisko dwa tygodnie. Usunięto je dopiero we wtorek po wyborach do Senatu, ale śladów po nich zmyć się nie dało.

Podobnie poplamiony jest cały fronton okazałego gmachu Muzeum im. Mielżyńskich, Bank Cukrownictwa i cały szereg innych budynków. W wielu miejscach resztek plakatów jeszcze nie usunięto, na co byłby już chyba ostatni czas.

Szereg domów zalanych jest w wandalski sposób smołą, którą bojówkarze „sanacyjni" malowali po nocach „jedynki". Wystarczy przyjrzeć się np. fasadzie domu przy pl. Nowomiejskim 1, zasmarowanej smołą na dużej przestrzeni. Budynki wystawowe od strony ul. Marsz. Focha oraz eleganckie ogrodzenie terenów wystawowych zostały zniszczone również w sposób wprost barbarzyński.

W obronie własnej

Od p. M. Metelskiego z Szamotuł z prośbą o zamieszczenie otrzymaliśmy pismo następujące :

W niektórych gazetach „sanacyjnych" pojawiły się uwłaszczające mej czci notatki p. t. „Skład broni u członka Stronnictwa Narodowego" i „Metelski aresztowany". Oświadczam wobec tego, co następuje:

W dniu 30. 10. rb. w godzinach wieczornych zjawiło się w mojem mieszkaniu w Szamotułach przy ul. Nowowiejskiej trzech posterunkowych P. P celem przeprowadzenia domowej i osobistej rewizji za bronią palną. Zabrano mi broń antyczną, stanowiącą dla mnie wartość pamiątkową, która wisiała dla ozdoby na ścianach a mianowicie: karabin francuski, sztucer myśliwski, dubeltówkę do nabijania z góry, dwa sztucery z r. 1865. szablę kawaleryjską, bagnet niemiecki i 17 sztuk nabojów różnokalibrowych.

Dnia 13. 11. wieczorem. gdy byłem w drodze do domu, aresztowało mnie trzech posterunkowych P. P. przy ul. Poznańskiej, za rzekomą... kradzież tej broni. Wobec sędziego śledczego wykazałem się świadkami z legalnego jej posiadania, wobec czego zwolniono mnie nazajutrz po południu.

Dnia tego, kiedy mnie aresztowano, wieczorem odbywał się na sali p. Sundmanowej wiec B. B., na który rzekomo miałem mieć przygotowaną „bojówkę endecką". Nigdy bojówkami nie dowodziłem, ani też jako bojówkarz nie występowałem. Natomiast podczas zebrania Stronnictwa Narodowego w Szamotułach 1. 11. r. b., na które przybyli pp. b. marszałek Senatu Trąmpczyński i dr. Wróbel, wystąpiłem w obronie poważanego obywatela miasta naszego p. Miodowicza, którego bojówka obozu przeciwnego w liczbie 8 uzbrojonych w pałki gumowe i kije osób napadła u wejścia do sali i dotkliwie pobiła.

Odpieram z oburzeniem posądzenie mnie o kradzież broni. Zarzut ten przytaczał również pewien mówca na wiecu B. B. w Sękowie, przeciwko któremu, po stwierdzeniu nazwiska, wystąpię na drogę sądową.

Przeciw oszczercom

Szanowny Panie Redaktorze!

W numerze 312 „Gazety Polskiej", wychodzącej w Warszawie, oraz w numerze 100 jej poznańskiej odbitki „Gazety Poznańskiej Zachodniej", ukazał się zniesławiający mnie artykuł, ubrany w formę sprawozdania z rozprawy sądowej przeciwko prof. Znamierowskiemu. M. in. wbrew wynikowi rozprawy sądowej i orzeczeniu sądu, który w uzasadnieniu wyroku, skazującego prof. Znamierowskiego, wyraźnie stwierdził, że nie brałem udziału w demonstracji i przeciwnie usiłowałem skłonić młodzież do uniedaremnienia odczytu zgóry, twierdzi „Gazeta Polska", że „akcją pałkarzy, składających się przeważnie z studentów, kierował prof. uniwersytetu poznańskiego Kostrzewski".

Umieszczenie podobnego artykułu przez „Gazetę Polską" jest dla mnie tem mniej zrozumiałe, ponieważ pismo to, które jedno z pierwszych podało podobną wiadomość po samym odczycie Kaden - Bandrowskiego, w numerze z 18 listopada r. ub., zamieściło jej sprostowanie, stwierdzając, że „zostało wprowadzone w błąd przez swego korespondenta poznańskiego, który podał wiadomość o zajściach na odczycie w sposób niezgodny z rzeczywistością" i nie tylko przeprosiło mnie „za mimowoli wyrządzoną przykrość", lecz zapłaciło nawet koszta adwokackie, związane z wytoczonym redakcji w tej sprawie procesem, który wskutek tego umorzyłem.

Tymczasem obecnie w trzy dni po wyroku, który sprawę dostatecznie wyświetlił, to samo pismo ponawia swe zarzuty uznane poprzednio za krzywdzące i nieprawdziwe i nie uważało za stosowne zamieścić sprostowania nadesłanego przez p. dr. Stanisława Celichowskiego. Postępowanie to oddaję pod sąd wszystkich uczciwych ludzi. Ze swej strony wytoczyłem obu pismom sprawę karną.

Łączę wyrazy itd.

Prof. dr. Józef Kostrzewski.

„Od Prosny po Rawicz"

Nakładem Wojewódzkiego Instytutu Wydawniczego w Poznaniu wyszły wspomnienia o powstaniu wielkopolskiem p t. „Od Prosny po Rawicz", pióra Zygmunta Wieliczki, b. szefa sztabu frontu południowego powstania. Po dokładnem zaznajomieniu się z treścią książki, omówimy ją na łamach pisma naszego. Na razie zaznaczamy, że zawiera ona również wiele dokumentów, map strategicznych i ilustracyj, oraz że w handlu księgarskim pojawi się niebawem.

Za tydzień wenta harcerska

W dniu 14 grudnia na salach Belwederu przy ul. Marszałka Focha odbędzie się wielka, gwiazdkowa Wenta Harcerska. Tydzien już tylko dzieli nas od dnia, w którym zgromadzi się cały Poznań na wspólną zabawę, celem poparcia ukochanej przez wszystkich idei harcerskiej. Harcerki nasze i harcerze z bijącem nadzieją i radością sercem oczekują wenty, ciekawi czy też dużo osób przybędzie, czy naprawdę starsze społeczeństwo poprze usiłowania Kół Przyjaciół Harcerstwa. czy sukces finansowy zleje się w jedno z wielkim sukcesem moralnym, czy naprawdę po tej imprezie rozszerzy się znaczenie i siła Harcerstwa Polskiego. Ufność jest jednakże uzasadniona, a dobre prognostyki ukazują się zewsząd. Co chwilę w ostatnich dniach ktoś pisze i dzwoni do pań komitetowych, z panią prezydentową Żychlińską na czele ofiarowując datki przeróżne, fanty, niespodzianki, napływają skrzynie, paki, pudełka, nadchodzą pieniądze a prócz tego powstają jeszcze ciągle i przygotowują się rozmaite atrakcje, o których narazie pisać niewolno, bo otacza je jeszcze mgła tajemnicy. Jedno jest już dziś w każdym razie pewne, że kto wybierze się na Wentę Harcerską, stary, czy młody. smutny, czy wesoły, ten zabawi się doskonale i zarazem podniesie się na duchu w przekonaniu. że bierze udział w pięknej akcji, w zbożnem dziele. Za tydzień więc, w Belwederze, spotkamy się wszyscy na Wencie!

Odczyt o Conradzie

Ruchliwe Tow. Polsko-Angielskie, którego prezesem jest doctor honoris causa uniwersytetu oksfordzkiego. znany historyk prof. Bronisław Dembiński, organizuje pierwszy publiczny odczyt w niedzielę, dn. 7 grudnia r. b. o godz. 20 w sali Collegium Minus.

Tematem odczytu będzie twórczość Józefa Conrada (Korzeniowskiego), jednego z najgłębszych, najbardziej ludzkich pisarzy ostatniej doby. Przesuną się przed nami postacie i problemy tak genjalnie ujęte w powieściach autora, który pisząc po angielsku, zabarwił jednak swą twórczość tchnieniem ducha polskiego. Nikt lepiej niż świetny anglista krakowski, prof. Dyboski, który zgodził się wygłosić odczyt, nie potrafi wniknąć w pierwiastki twórcze działalności pisarskiej Conrada, stanowiącej piękny symbol przyjaźni polsko-angielskiej.

Bilety w cenie zł 3.— (pierwszych trzech rzędach) i zł 1,— są do nabycia w księgarni Arcta i na sali w dzień odczytu od godz. 19-ej.

Z Ligi Morskiej i Rzecznej

Warszawa, 5. 12. (PAT) Wiceminister przemysłu i handlu Józef Kożuchowski wybrany został na walnym zjeździe delegatów prezesem rady głównej Ligi Morskiej i Rzecznej.

Zapowiedź reformy wyborczej w Anglji

Londyn, 4. 12. (PAT.) W polityce wewnętrznej W. Brytanji zaszedł dziś popołudniu fakt o wielkiem znaczeniu. W Izbie Gmin na zapytanie jednego z przywódców liberałów Samuela, kiedy wprowadzona będzie reforma wyborcza, premjer Mac Donald oświadczył, że zamierza wnieść projekt reformy wyborczej w najbliższych dniach jeszcze przed świętami Bożego Narodzenia.

Wiadomość ta wywołała niesłychane poruszenie, albowiem oznacza ona, że pomiędzy Labour Party a liberałami doszło do paktu, na zasadzie którego oba te stronnictwa związują się conajmniej na dwa lata celem wzajemnego popierania się.

Reforma wyborcza, której główną cechą będzie wprowadzenie alternatywnych wyborów, będzie oczywiście odrzucona w Izbie Lordów, a wobec tego musi przejść przynajmniej dwuletni okres, zanim opozycja lordów ze względów formalnych będzie mogła być unicestwiona. Na czas 2 lat zapewniony zdaje się być blok labourzystów z liberałami, który rozporządzać będzie w Izbie Gmin stałą większością 50 głosów. W tych warunkach unadają wszelkie widoki na nowe wybory na okres dwóch lat i o ile nie zajdzie nic nieprzewidzianego, rząd Labour Party zapewniony jest na okres dwóch lat.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Dziś w RADJO

Godz. 20.15
G. Kulenkampf (skrzypce).
G. Fitelberg (Dyrekcja).
nw 56 ?

Z chwili

Ciekawa lecz niepewna statystyka

Prasa pro-rządowa ogłosiła dane dotyczące stanu kredytów zagranicznych udzielonych Polsce. Informacje te byłyby b. ciekawe i pożyteczne, gdyby podano sposób ich zebrania, samo bowiem zestawienie cyfr końcowych sumiennego czytelnika nie przekona o wiarygodności statystyki.

Jeśli à la rigueur uznać można, że kredyt publiczny ze źródeł zagranicznych istotnie szacować możemy na 4 miljardy złotych, z czego 3,5 miljarda przypada na państwo, reszta zaś na samorządy — to o wiele już trudniej ustalić wysokość zadłużenia handlu i przemysłu, które oblicza się okrągło na 2 miljardy złotych, z czego na kredyty towarowe (ex re importu) przypadać ma około 1 miljard złotych, a na pożyczki spółek akcyjnych i sp. z o. o. przeszło 1 miljard zł (w czem pół miljarda zł kredytów krótkoterminowych, gotówkowych).

Jedyne rzęczywiście konkretne dane odnoszą się do kredytów zagranicznych, zasilających nasze banki. Kredyty te z końcem września rb. wynosiły 650 miljonów złotych, czyli o 23 miljony złotych mniej niż z końcem ubiegłego roku, kiedy to pożyczki bankowe, zaciągnięte zagranicą przez Bank Polski, banki państwowe, banki prywatne kredytu krótkoterminowego oraz instytucje kredytu hipotecznego, wynosiły 673 miljony złotych.

Przyjmując cyfrę 650 miljonów za ścisłą, trudno nie stwierdzić, że prasa prorządowa w sposób wysoce mętny ustala tytuły poszczególnych pozycyj, składających się na powyższą sumę globalną. Oto, jak wygląda analiza szczegółowa pozycyj bankowego kredytu zagranicznego:

Na bezterminowe, t. j. natychmiast płatne (?!) zobowiązania przypadało z końcem września r. b. 89 miljn. zł., na płatne za wypowiedzeniem (jakiem?) 43 miljn. złotych, na terminowe do 3 miesięcy — 288 miljn. zł., na terminowe od 3 do 12 miesięcy — 110 milj. zł, na terminowe ponadroczne — 8 (!) miljn. zł, a na „inne" (?) — 112 miljonów złotych.

Na podstawie takich danych, trudno sobie wyobrazić rzeczywisty stan interesów bankowych polsko-zagranicznych. Omawiane zestawienie odpowiada także na pytanie, jakie kraje zasilają nasze banki kredytami. Odpowiedź brzmi również nieprzekonywująco. Bo zważmy:

Na pierwszem miejscu przychodzi — Anglja (?) ze 170 miljn. zł, a dopiero na drugiem Niemcy z 95 miljn. zł, i Francja z 77 miljn. Na czwartem miejscu widnieją Stany Zjednoczone z 66 miljonami. Dalej idą: Austrja — 66 miljn., Holandja 61 miljn., Szwajcarja 44 miljn., W. M. Gdańsk 31 milj., inne 60 miljn.

Rzuca się w oczy w tym spisie fakt, iż na pierwszem miejscu znajduje się Anglja, a nie — jak przypuszcza się powszechnie — Niemcy. Wprawdzie przemysły tak poważne, jak cukrowniczy i elektryczny są finansowane przez Anglję, wprawdzie Niemcy udzielają nam przedewszystkiem kredytów towarowych, ale niemniej wydaje się nie ulegać wątpliwości, że są poważniejszymi dostawcami kredytów bankowych niż Anglja.

Tak więc z zastrzeżeniami rejestrujemy, z obowiązku kronikarskiego, powyższą ciekawą, lecz niepewną statystykę.

Krótkie informacje gospodarcze

— Wpływy kolei państwowych w październiku osiągnęły 128.787.453 zł., wykazując zwiększenie w porównaniu z miesiącem wrześniem o 2 proc.

— Ulgi w podatku obrotowym dla eksportu papierówki dla całego państwa zostały wprowadzone z ważnością tylko do końca br. Rada Naczelna Związków drzewnych występuje obecnie o przedłużenie tej ulgi na rok następny.

— Tegoroczną produkcję win krajowych w fabrykach wielkopolskich obliczają na ca 3 milj. litrów. Wytwórnie win ukończyły już kampanję i narazie prawie zupełnie ograniczyły prace.

— Projekt rozporządzenia o zniesieniu cła wywozowego na osikę, znalazł się w radzie ministrów i prawdopodobnie wkrótce będzie zrealizowany.

— Norweskie koleje państwowe zakupiły ostatnio 50.000 tonn węgla polskiego. Ogólne zapotrzebowanie norweskich kolei żelaznych w ciągu roku wynosi 180.000 t., z czego kopalnie Spitzbergu pokrywają 80.000.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z rynków nabiału

W ubiegłym tygodniu sprawozdawczym od 27. 11 — 3. 12. 30 r. przybrała sytuacja rynkowa charakter zamieszania i popłochu. Po nowej podwyżce taryfy celnej w Niemczech tamtejsi importerzy ze względu na poprzednio nagromadzone zapasy i niepewną sytuację rynkową wstrzymali się w wielkiej mierze od nowych zakupów. Ten objaw wykorzystali importerzy angielscy, by poważnie zredukować cenę zakupu masła duńskiego. To też mimo niebywale niskiego stanu notowania w Kopenhadze nastąpiła 27 ub. m. ponowna redukcja o 16 koron per 100 kg. na 210 koron per 100 kilogramów wobec koron 320 w roku 1929 i koron 336 w roku 1928. Dalsze obniżenia cen sprzedaży do poziomu 118 a nawet 116 sh per cet fob każe przewidywać, że dotychczasowy poziom notowania nie jest najniższy.

Rynek niemiecki jak już powyżej wspomniano po podwyższeniu cła ochronnego nie okazał żadnego ożywienia. Przeciwnie w międzyczasie obniżono w Berlinie notowanie sukcesywnie o 6 i 3 mk., wobec czego obecne notowanie wynosi marek niemieckich 128 per 50 kg. franco stacja odbiorcza za I gatunek, 114 per 50 kg. za II. gatunek, 98 per 50 kg. za III. gatunek przy spokojnej tendencji.

Na rynku angielskim zarejestrowano poważne zniżki. Masła polskiego ostatnio nie notowano. Jakkolwiek zapasy z dnia na dzień maleją, to świeże dowozy masła kolonjalnego wzbudzają obawę, że już niedługo nagromadzą się większe jeszcze zapasy jak dotychczas.

Rynek krajowy w przystosowaniu do ogólnej sytuacji wykazuje zupełny spokój przy poważnej zniżce cen.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Podwyższenie cła przywozowego.** Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu podaje do wiadomości że począwszy od 7 grudnia br. obowiązywać będą wyższe stawki celne dla niżej wymienionych towarów przywożonych z zagranicy. (Dane rozporządzenie ogłoszone w Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 79/30). Objęte są: cukier, miód pszczelny w plastrach i patoka miodowa, syrop ziemniaczany, cukier krochmalowy, karmel, maltoza, ekstrakt z maltozy i słodu, ryby żywe i nieżywe świeże, ikra, obuwie skórzane, cegły i płyty z gliny szamotowej, kształtki i wyroby z gliny szamotowej, cegły, kształtki i płyty z kwarcu i dynasu, cement szamotowy, zaprawa szamotowa, zaprawa dynasowa i jej surogaty, cement ogniowy — kraterowy itp., wyroby dla celów elektrotechnicznych i laboratoryjnych, kalafonja, galipot, terpentyna surowa, terpentyna rafinowana, sole potasowe, octan wapnia surowy, podchloryn wapniowy, kwas octowy, aceton i formalina, dwunitrobenzol, dwunitronaftalina, dwunitrochlorobenzol, mono- i dwunitro-pochodne toluolu i fenolu, benzydyna, ekstrakt quebrachowy, ekstrakty garbnikowe osobno niewymienione, rury, lokomobile parowe, maszyny młynarskie, armatura parowa, wodociągowa, gazowa, powietrzna, materjały instalacyjne do sieci elektrycznej, części kołowców metalowe we wszelkim stanie, masa papierowa ze szmat i przyrządzona chemicznie z drzewa, słomy itp. materjałów, wata z celulozy dla celów opatrunkowych, do pakowania, papier pakowy, papier wszelki — objęty pkt. 6 poz. 177. t. c., bibuła do atramentu, filtrowania, papier czerpany, karty do warsztatów Zakarda, rurki, szpulki, kanetki do nawijania przędzy, bielizna wykończona i niewykończona, odzież męska, żywica, podchloryn sodowy.

(p) **Cło wywozowe.** Z dniem 1 grudnia wprowadzone zostało aż do odwołania cło wywozowe na mizdrę, oraz odpadki i skrawki skór surowych wszelkich z wyjątkiem łebków w wysokości 3 zł. od 100 kg. Pozatem dokonane zostały zmiany w nomenklaturze taryfy celnej wywozowej, odnoszącej się do drewna.

Z KRAJU

(k) **Poznańska Izba przem.-handlowa a ustawodawstwo kartelowe.** Kontynuując swoje prace nad projektem rządowym ustawy o nadzorze państwowym nad kartelami, zapoczątkowane na dwóch posiedzeniach połączonych komisyj polityki handlowej oraz prawniczej, poznańska Izba przem.-handlowa zwołuje plenarne zebranie Izby na piątek 12 grudnia godz. 15-tą. Na porządku obrad wyłącznie sprawa ustawodawstwa kartelowego.

(k) **Postulaty kolejowe Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu.** We wtorek, 9. grudnia br. odbędzie się w Izbie przem.-handlowej wspólne posiedzenie delegatów dyrekcji kolei państwowych oraz przedstawicieli kół gospodarczych, na której to konferencji omówione będą życzenia w zakresie przewozów kolejowych.

(k) **Drukarnia Polska** Spółka Akcyjna w Poznaniu, Św Marcin 70, udzieliła swemu współpracownikowi p. Kazimierzowi Chojnackiemu prokury w ten sposób, że uprawniony jest do zastępowania Spółki wspólnie z jednym członkiem zarządu.

(k) **Kontyngensy przywozowe na I. kwartał 1931 r.** Izba przemysłowo - handlowa w Poznaniu komunikuje, że wnioski o przydziały przywozowe z kontyngensów na I. kwartał 1931 r. winny wpłynąć do Izby najpóźniej do 17 grudnia br. Izba zwraca uwagę zainteresowanym, że z powodu ogromnego napływu wniosków kontyngensy się szybko wyczerpują, wobec czego wnioski niezłożone w terminie muszą być często załatwiane odmownie. Dotyczy to szczególnie samochodów, motocykli, tkanin, konfekcyj, owoców i skór futrzanych. W podaniach o udzielenie pozwoleń na przywóz samochodów należy podać marki samochodów. Firmy przemysłowe sprowadzające towary do przeróbki fabrycznej, winny we wnioskach wyraźnie to zaznaczyć. Wnioski takie uwzględnia się w pierwszej linji. Izba zwraca uwagę, że wnioski należy sporządzić na przepisowych formularzach, które można otrzymać bezpłatnie w Izbie. Wnioski winny być sporządzone na każdą pozycję taryfy celnej oddzielnie. W jednym wniosku nie mogą być wymienione dwa lub więcej krajów pochodzenia, n. p. „Anglja" lub „Francja", lecz na każdy kraj pochodzenia należy złożyć osobny wniosek w dwóch egzemplarzach. Pierwszy egzemplarz wniosku należy ostemplować 3-złotowym znaczkiem. Pożądane jest również dołączenie proformafaktur, które winny być ostemplowane znaczkiem 50-groszowym, szczególnie przy wnioskach o udzielenie pozwoleń na przywóz tkanin i roślin żywych. Wreszcie Izba zwraca uwagę, że opłat manipulacyjnych nie zwraca się w wypadkach odmownego załatwienia wniosków. Izba przypomina, że od wniosków o udzielenie pozwoleń na przywóz z Austrji i Czechosłowacji należy dołączyć faktury potwierdzone przez austrjackie wzgl. czeskie ministerstwo handlu. Wnioski o udzielenie pozwoleń na przywóz towarów z Czechosłowacji mogą importerzy również przesyłać bezpośrednio do ministerstwa przemysłu i handlu — wydział handlu zagranicznego.

(k) **Usprawnienie w ekspedycjach kolejowych.** Min. komunikacji zwróciło uwagę że sfery przemysłowe i handlowe skarżą się na zbytnio uciążliwe manipulacje przy nadawaniu i odbieraniu przesyłek w ekspedycjach towarowych. Celem usunięcia ewtl. niedomagań zwróciła się dyrekcja kolejowa do Izby przem.-handlowej o nadesłanie konkretnych życzeń sfer zainteresowanych. Izba zbiera odnośne życzenia do 5-go grudnia 1930 r.

(k) **Wypowiedzenie umowy w górnictwie.** Umowa zbiorowa w górnictwie węglowem została obustronnie wypowiedziana. Wypowiedzenie wyznaczone jest na dzień 31 grudnia rb.

Z ZAGRANICY

(z) **Ford rozbudowuje swe zakłady.** Zakłady Forda ogłaszają komunikat donoszący, iż Ford inwestuje obecnie 60 miljonów dolarów w przedsiębiorstwa swoje tak w Stanach Zjednoczonych, jak i w Europie. Wszystkie fabryki Forda są powiększane i ulepszane, a oprócz tego budowanych jest pięć nowych fabryk Forda w Stanach Zjednoczonych, jedna w Niemczech, jedna w Holandji, jedna w Kanadzie, i jedna w Dagenham, w Anglji. Produkcja roczna tej ostatniej obliczona jest na 200 tysięcy samochodów, tak, że pokryje ona całe zapotrzebowanie Europy.

(Z) **Nowy rząd austrjacki przeciw etatyzmowi.** Nowy austrjacki minister handlu wydał do podległych urzędów okólnik, w którym zwraca się przeciwko wszelkim wybujałościom konkurencji przedsiębiorstw państwowych z przedsiębiorstwami prywatnemi, zapowiadając równocześnie stopniowe znaczne ograniczenie zakresu działania państwowych przedsiębiorstw. Świadczy to, że kryzys gospodarczy, który Austrja od dłuższego już czasu przechodzi, skłania ją do szukania środków zaradczych nie w etatystycznych przedsięwzięciach, lecz w popieraniu przedsiębiorczości prywatnej.

Delikatna nić piccolo

obligato, pełna głębia basów, w proporcjonalnym stosunku do melodji całej orkiestry, oto ciężkie próby, z których Marconi wywiązuje się z honorem". oświadcza sławny pianista Aleksander Michałowski.

Czy może być lepsze świadectwo stwierdzające czystość audycji?

Wszyscy prawdziwi znawcy radja, radjostacje, wojsko i marynarka, używają wyłącznie radjosprzętu

MARCONI

Warszawa, Marszałkowska 142
Lwów, Akademicka 14
Łódź. Piotrkowska 84

nw 5 680

Ofiary na Budowę Pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

137 **do kasy komitetu wpłacono do dnia 28. 11. 1930.** 8128 wp

Polska Misja Kat. we Francji zebr. wśród rannych i chorych ze szpit. w Montceau les mines fr. 50	17,40
N. N., przez Pozn. Bank Ziemian	10,—
J. Kosicki — przez Pozn. Bank Ziemian	10,—
N. N. — przez Pozn Bank Ziemian — z prośbą o pomoc i błog. w rodz.	5,—
N. N. — przez Pozn. Bank Ziemian — z prośbą o pomoc i błog. dla dzieci	5,—
Pracownicy fabr. mebli A. Tabaka, Swarzędz, przez Pozn. Bank Ziemian	152,35
Poznański Bank Ziemian, Poznań	200,—
N. N., przez Pozn. Bank Ziemian	2,—
K. U z Borku	5,—
B. D., Poznań	13,—
W. W., Poznań	10,—
M. Misiek, Krzywiń	20,—
A. Plucińska, Węgierce	10,—
J. Rupińska, Poznań	10,—
P. Błażejewska, Granówko	2.50
M. B., Granówko	2,50
R. Smorowski, Żnin, I rata, z prośbą o spokój i błog. domu	10,—
J. Piecewicz, Warszawa	10,—
X. L. Lanczewski, Wrenborzec	10,—
A. Szejba, Poznań	10,—
X. Kolkiewicz, Rogaszyce, zebr. z okazji wesela w domu Waloszyka w Kochlowcach	14.50
Rogaccy, Poznań	15,—
X. Nieradziński, Gozdowo, składki z Węgierek	18,—
M. Fieweger, Rąbin	20,—
Z. Glice, skarbn. Sod. Marj. na Jasnej Górze, Częstochowa	57.—
Fr. Pawlicki, Śrem	20.—
J. Haglaner, Krążkowy	10,—
W. Kocerowa, Osiny	2.—
W. Parzycki, Chodzież	10,—
W. Sierpińska, Bydgoszcz	10,—
Fr. Masełkowska, Poznań	10,—
X. T. Włodyga, Kęty	2,—
A. Helmetzka, Grybów	4,—
J. M. Ratajczykowie, Poznań	5,—
G. Sypniewska, Kcynia	1,—
Z. Jedwabny, Lek., Kcynia	10,—
Publ. Szkoła Pow., Nowy-Dwór-Lipa	10,60
M. Lisiurna, Stawiszyn	10,—
M. Bartkowiak, Julejewo	5,—
T. Kuczmerowicz, Czempiń	5,—
St. Al. St. H. Gregorowiczowie, Żabno	6.—
W Łuczak, Wełna	10.—
A. Czajka, Nowy Tomyśl	2.—
Wl. Potocki, Krajkowo	5,—
A. Buszka, Chojnica	10,—
St. Koperscy, Poznań	5.—
L. Szymańska, Pluskowęsy	10,—
St. Latos, Koronowo	10,—
A. Sydow, W Komorsk	3,—
Fr. Dubińska, Poznań	5,—
L. Stachowski, Poznań	10,—
N. N. z Nosalewa	5,—
J. Zieliński, Lubowo	5,—
J. Bydłowski, Miłosław	5,—
A. Majewska, Postawy	5,—
St. Wawrzyniak, Garby	5,—
St. Zadworny „	2,—
Fr. Dąbrowska „	2,—
Fr. St. Potulni, Sulmierzyce	10,—
E. Ziętkiewicz, Strzałkowo	5,—
N. Remigerowa, Krotoszyn	5,—
E. Hempowicz „	10,—
H. Piławska, Bydgoszcz	2.—
M. Świetlikowa, Gogolinek	5,—
B. Demel, Leszno	5,—
Trendowiczowie, Leszno	20,—
M. Mayerówna, Oporowko	5.—
B. Samolewski, Września	50,—
P. Romińska, Obłaczkowo	2,—
J Zawisła, Nowawieś	5.—
Fr. Stróżyk, Kościan	5.—
St. Seiffert, Kunowo	1.—
J. Kluj, Kębłowo	3.—
J. Środecka, Jaworowo	10.—
C. Gromnicka, Chełmno	2.—
Dr. E. Krzyślak, Chełmno, III rata	10.—
A. Filarski, Chełmno	3.—
A. Czarnowski, Toruń	5.—
O. Woynihowiczowa, Bydgoszcz	10.—
Wł. Strychalska, Bukowiec, z prośbą o zdrowie dla męża	5,—
J. Kandzira, Pniewy	10,—
St Moliński, Taczanów	5,—
J. Antczak, Gozdowo	10,—
J. Wdowiak, Karnówko	5,—
Wł. Pietrusiński, Brzesko	1,—
J. Adamek, Żeleźnikowo	2,—
M. Lorek, Olkusz	1,—
K. Cabajowa, Kraków	5,—
M. Malicka	10,—
J. J. Kupsz, Poznań	4,—
H Kupsz, Poznań	1,—
K. Hasiński, Gostyń	5,—
Zebrane: H. Starochowska	2,—
Misiakowa, Podzamcze	—,50
Wł. Pracka „	6,—
Dzieci z ochronki, Podzamcze	4,85
Razem	zł 13,35
B. Czurapski, Łódź	5.—
X. J. Baran, Zator	2.50
W. Mietacka, Zakopane	15,—
X. P. Kalinowski, Gołymin	5,—
A. Dobrowolski, Czarnocin	2,—
Kowalski, Krzywiń	10 —
Fr. Banasik, Trzenkowo	2,—
B. J. Koelblenowie, Łódź	5,—
W. Mielcarek, Chełmce	10,—
A. Corrensowa, Gniew	5,—
J. Borodzicz, Wilno	5,—
M. Pietraszewska, Kołacin	10,—
A. Bernard, Łany	5,—
L. Lamchowa, Inowrocław	2,—
H. Podleska, Żelibory	10,—
M. Mikołajczakówna, Chojnice	5,—
E. Garwaski, Kalisz	10,—
Z. Zakrzewska, Warszawa	5,—
L. Byczyńska, Polajewo	5,—
A Śmietanka, Warszawa	10,—
A. Motak, Konopnica	6,—
B. Okory, Gdańsk	10,—
Z. Minkisiewicz, Tarn. Góry	2,—
SS. Boromeuszki, Świętochłowice	10,—
W. Chudzińska, Knurów	5,—
X. Skowroński, Mikołów	15,—
K. Tylman, Szubin	10,—
M. Chrzanowska — Kierwałd	10,—
Z. Laskowski, Grudziądz	1,35
Parafja Parzęczewo	87,—
X. K. Kinastowski, Żnin	117 90
L. Litwin, Poznań	2,—
H. Załeska, Garwolin	6,—

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Ile i co czyta Poznań

Ciekawe szczegóły dotyczące rozwoju Bibljoteki Raczyńskich — Największą poczytnością cieszą się powieści, potem — czasopisma

Działalność bibljoteki Raczyńskich systematycznie ożywia się z roku na rok, stwarzając dla niej coraz to silniejsze fundamenty moralne. Wskutek zgonu emerytowanego dyrektora i honorowego bibljotekarza ś. p. Antoniego Bederskiego zespół urzędniczy zmniejszył się i obecnie składa się on z 12 osób, a mianowicie: 1 dyrektora, 2 bibljotekarek, 1 sekretarki, 6 sił pomocniczych, 1 garderobiany, 1 kasztelana oraz 1 praktykantki. Krótko po śmierci cenionego i zasłużonego bibljotekarza ś. p. Antoniego Bederskiego magistrat mianował dyrektorem bibljoteki p. dr. Andrzeja Wojtkowskiego. Jakkolwiek nominacja ta nastąpiła dopiero w dniu 1 lipca 29 r., to jednak p. dr. Wojtkowski faktycznie kierował bibljoteką już od 1 października 1928 r. Prawa kuratora sprawował prezydent miasta Ratajski, zaś p. dyr. Zaleski był kodecernentem bibljoteki.

Bibljoteka była otwarta dla publiczności przez 299 dni. Kart bibljotecznych wydano 4,270, czyli o 710 więcej, niż w roku sprawozdawczym 1928/29. Ciekawie przedstawia się podział czytelników na zawody. Dla ściślejszej orjentacji w nawiasach podaje się cyfry z roku 1928/29. Studentów było najwięcej, bo aż 1,548 — w roku przeszłym 1469; uczniów szkół średnich i wydziałowych 793 (684), uczniów szkół zawodowych 587 (455), urzędników biurowych 390 (313), rzemieślników 234 (113), przemysłowców i handlowców 187 (125), nauczycieli szkół średnich i powszechnych 142 (109), profesorów szkół wyższych 76 (76), dziennikarzy 44 (30), rolników 34 (28), artystów 18 (24), inżynierów 32 (24), prawników 25 (20), lekarzy 15 (15), robotników 14 (10), wojskowych 25 (0), innych 18 (0), bez zawodu 88 (66) — razem czytających było 4,270. W stosunku do roku zeszłego przybyło ogółem 710 czytelników.

Pod względem wyznaniowym przypada na: rzymsko-katolików 4,158 (3,447), ewangelików 59 (62), starozakonnych 19 (20), unitów 15 (18), schizmatyków 16 (12), mahometan 2 (0) i braminów 1 (0). Wymienieni czytelnicy odwiedzili bibljotekę w ciągu roku 51,787 razy, w roku ubiegłym tylko 47,608 razy. Zatem na każdy dzień przypada średnio 172. Wszystkim czytelnikom podano do czytania 18,138 dzieł. Liczba zatem przeczytanych dzieł wzrosła w stosunku do roku poprzedniego niemal trzykrotnie.

Według ścisłych danych można stwierdzić, że największem powodzeniem cieszą się powieści, których przeczytano aż 6,807 Zkolei idą czasopisma. Różnych dzieł przeczytano — 1,823 egzemplarzy; z historji — 2,174; literatury — 3,028; prawa, ekonomji i nauk społecznych — 1,069; geografji — 465; filozofji i pedagogji — 1,130; teologji — 228; sztuki — 259; medycyny — 194; wychowanie fizyczne i sport — 151; technika — 143; nauki matematyczne i przyrodnicze — 411; filologja klasyczna — 128; kalendarzy — 48; wojskowość — 42 i rolnictwo 38.

Zakupiono nowych tomów 525, broszur 189. Z darów uzyskano 1,225 tomów i 1,798 broszur. Ponadto nabyto 26 dokumentów, 1 gruby tom dokumentów, 23 listy i 4 inne rękopisy.

Dary pieniężne przyniosły 1,300 zł. Na kupno nowych książek wydano 12,971,21 zł; na oprawę 4,358,75 zł — razem 17,329,96 zł.

Poza pracami normalnemi zajmowano się przygotowaniem do druku katalogu dzieł, nabytych po r. 1885, sporządzono katalog czasopism polskich i rozpoczęto szczegółowe katalogowanie rękopisów. W czasie uroczystości jubileuszowych uniwersytetu wileńskiego bilbljoteka urządziła wystawę, a ponadto zorganizowała piękny obchód z racji stuletnie swej działalności. Z ważniejszych momentów należy jeszcze wymienić obchód 50 rocznicy pracy bibljotekarskiej ś. p. Antoniego Bederskiego, oraz wystawę książki poznańskiej w. XVI—XVIII, urządzoną w dolnych salach bibljoteki. (tr.)

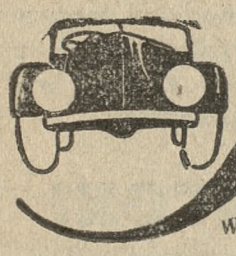

Samochód

Zagadnienia nowoczesnej komunikacji
Technika — Praktyka — Kronika
Wydawnictwo: Drukarnia Polska S. A w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 10 — 1930 — Egzemplarz tylko 30 groszy — 16 stron

Tramwaj czy autobus

z ilustracjami

KALENDARZYK

Piątek. 5 grudnia 1930.

Słońce: wschód 7,45; — zachód 15,41; — długość dnia 7 godz. 56 min.

Księżyc: wschód 14,47; — zachód 7,20; — przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn: Piątek, godz 7 rano: Temperatura powietrza niska — 3 st. C, pogodnie, wiatr południowy. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 764 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa + 3 st. C., najniższa — 4 st C.

Przepowiednia pogody na sobotę: Przy wzroście zachmurzenia ocieplenie; jeszcze pogodnie.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś + 3,60 m.

Kal. rz kat.: Piotr Chryzostom; jutro Mikołaj W

Kal. słow.: Spitosława; jutro Jarogniew.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37

Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31.

Apteka 27 Grudnia, ul. 27 Grudnia 18

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12

Łazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckiego, narożnik ul. Strusia.

Wilda: Apteka pod Koroną, Górna Wilda nr. 61.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Sodalicja Marjańska uczennic gimn. pod wezw. Najśw. Serca Jezusa** obchodzi jubileusz dziesięciolecia swego istnienia. Uroczyste nabożeństwo odbędzie się w dniu 8 bm. o godz. 9 w kaplicy Św Józefa. Po południu o godz. 5 odbędzie się jubileuszowa akademja w auli gimn. im. Św. Jana Kantego przy ulicy Strzeleckiej 29. Na uroczystość tę zaprasza byłe uczennice i sodaliski Zarząd.

— * **Ze Zw. b. Wychowanek SS. Urszulanek — Koło Poznań.** Msza św. odbędzie się dnia 8 bm. o godz. 10 w kaplicy klasztornej, ul. Sporna 6; zaś walne zebranie Koła dnia 10 bm. o godz. 18,15 w lokalu klubu przy ul Sew. Mielżyńskiego 26-27.

— * **Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej.** Dnia 8 bm. w „Dniu Matki" o godz. 9,30 odbędzie się w kościele Św. Wojciecha msza św. za nieszczęśliwe matki. — Zebranie plenarne odbędzie się dnia 9-go bm. o godz. 19,30 w sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1. W programie m in. wykład p. Kaźmierskiej o handlu żywym towarem.

— * **Żeńskie Tow. Przemysł.** Kwartalna msza św. odbędzie się w niedzielę, 7 bm. o godz. 8 w kaplicy na Zagórzu.

— * **Baczność inwalidzi wojenni, wdowy i sieroty!** W niedzielę, 7 bm. o godz. 9 odbędzie się w kościele ks. ks. Salezjanów przy ul. Wronieckiej nabożeństwo żałobne za poległych i zmarłych członków.

OSOBISTE

— * **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** Dyplom inżyniera rolnictwa uzyskali pp. Romuald Zygfryd Drozdowicz z Tobolska (Rosja), Jerzy Grossberg z Orła (Rosja), Zygmunt Jasielski z Gosławic w woj. łódzkiem, Jadwiga Kopciowa z Kowna (Litwa), Lucjan Królikowski z Sosnowca w woj. kieleckiem i Janusz Narkiewicz-Jodko z Aleksandrowa Kujawskiego w woj. warszawskiem.

— * **Dyplom i tytuł magistra praw** uzyskał na Uniwersytecie Poznańskim p. Bronisław Wachowiak z Poznania.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Zebranie Koła ks. ks. Profesorów** odbędzie się w piątek, 5 bm. o godz. 20 w gimnazjum im. Bergera. Na porządku obrad referat ks prof Skórnickiego: „Budzenie w młodzieży poszanowania pracy".

— * **Z Koła Absolwentów I. szkoły wydziałowej im. Działyńskich.** Roczne walne zebranie odbędzie się w sobotę, 6 bm. o godz 19.30 na auli.

— * **Zw. Obrony Przemysłu Polskiego.** Roczne walne zebranie odbędzie się dnia 5 grudnia o godz. 18 w sali posiedzeń Koła Towarzyskiego (Bazar) ul. Nowa 8. Na porządku obrad sprawozdania Zarządu, zmiana statutu, wybory uzupełniające członków zarządu, wnioski i wolne głosy.

— * **Ze Zw. Chrześc. Kupców Podróżujących i Przedstawicieli Handlowych.** — Zebranie miesięczne odbędzie się w dniu 6 bm. o godz. 19.30 w lokalu „Pod Wiechą" ul. 27 Grudnia 19.

WYKŁADY

— * **Powszechne wykłady uniwersyteckie.** Dziś, w piątek o godz. 20 w sali 17 Coll. Minus wygłosi p. dr. A Niesiołowski odczyt p. t. „Odrodzenie gospodarczo-kulturalne Danji". — Jutro, w sobotę p. dr. Z. Arend wygłosi odczyt p. t. „Najnowsze utwory Bernarda Shawa".

— * **Wykłady p. t. „Dom a szkoła".** — Trzecim zkolei wykładem cyklu „Dom a szkoła" będzie wykład p. wizytatora Walerjana Sikorskiego p t. „Współdziałanie domu i szkoły w wychowaniu fizycznem". Odbędzie się w niedzielę o godz. 12 w sali 17 Uniwersytetu Coll. Minus. Niezwykle ważny temat, wywołujący wiele sprzecznych zdań, zainteresuje niewątpliwie wszystkich rodziców, tem bardziej, że prelegent wywody swe poprze pokazami i przeźroczami. Na sali „skrzynka zapytań i uwag".

WYCHOWANIE, KURSY

— * **Czytelnia dla Kobiet** urządza kursa robót ręcznych, w zakres kursów wchodzą: robty siatkowe (firany, story) szydełkowe, hafty ludowe, malowanie na materjałach, tkanie materjałów na suknie. — Zgłoszenia przyjmujemy od godz. 11—13 i od 17—19 ul. Kantaka 9. II p Tamże przyjmuje się zamówienia na wszelkie robótki.

WIECZORY, KONCERTY

— * **„Jaselka"**, zwiastuny zbliżającej się gwiazdki, które swym urokiem radują serca małych, a dorosłym przynoszą kilka chwil beztroski, odbędą się staraniem Ogniska Polek dnia 7 bm. oraz dnia następnego o godz. 16 w Sali Amarantowej przy ul. Słowackiego 19-21. Dochód z „Jaselek", pióra Marji Budyłło, przeznacza się na obdarowanie odzieżą najbiedniejszej dziatwy miasta Poznania. Bilety do nabycia w przedsprzedaży w składzie papieru p M. Bachorskiej przy ul. Ratajczaka 1. Zachęcamy gorąco do poparcia tej zbożnej akcji, tem więcej, że nasi Milusińscy uśmieją się tam do łez z komicznych sytuacyj i artystycznych tańców niedźwiedzi, nietoperza i muchy.

— * **Wielki Kiermasz** (Wenta), urządzany staraniem Koła Przyjaciół Harcerstwa przy I. Harc. Drużynie Lotniczej w Poznaniu, odbędzie się dnia 7 bm. o godz. 18 w auli IV szkoły wydziałowej przy ul. Berwińskiego 3 (przy parku Wilsona). W programie loterja amerykańska, poczta japońska, kosz szczęścia, śpiew, muzyka, djabeł i harcerze i wiele innych atrakcyj i niespodzianek. Na miejscu obficie zaopatrzony i tani bufet.

KRONIKA FILMOWA

— * **Kino parafjalne przy kościele Zmartwychwstania Pańskiego na Wildzie** wyświetli dnia 7 i 8 bm, tj. w niedzielę i poniedziałek wielki film współczesny, osnuty na tle miłości do gleby ojczystej pt. „Zamierająca ziemia". Początek seansów o godz 16, 18 i 20. Bilety po bardzo przystępnych cenach wcześniej do nabycia w biurze parafjalnem.

ŻYCIE SOKOLE

— * **„Sokół" Poznań II, oddział piłki nożnej.** Zebranie miesięczne odbędzie się dnia 6 bm. o godz 20 w lokalu drh. Bartkowiaka przy ul. Poznańskiej.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Baczność Uczestnicy Powstania Wlkp. 1918-19 Okręgu I.** Zbiórka wszystkich towarzystw, należących do okręgu I stoł miasta Poznania dnia 6 bm. o godz. 19 i dnia 7 bm. o godz. 9, celem udziału w ćwiczeniach przeciwgazowych Obowiązkiem każdego powstańca jest zapoznanie się z tak niebezpieczną bronią, jaką są gazy Miejsce zbiórek przed pilonem L. O. P. P., Św. Marcin 63-64.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Z targu.** Dnia 5. b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 4,40—5,00 zł: masła mleczarskiego 5,20—5.80 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendel jaj 3,30—3,80 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg słoniny świeżej 2,40 do 2,60 zł; słoniny wędzonej 3,40—3,60 zł; wieprzowiny 2,40—2,80 zł; wołowiny 2,40 do 3,20 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł: koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 3,40—4,00 zł; za drób: kura 3,00 do 5,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 2,50 do 5,00 zł; 1 kg tucznej gęsi 3,40 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg.; bażant 5,00—6,00 złotych, królik 3,00—4,00 zł; kuropatwy para 2,50 do 4,50 zł; zając 6—7 zł: za ryby: 1 kg karpia 2,00—2,40 zł; szczupaka 4,40—4,80 zł; lina 4,00—4,40 zł; okonia 2,40—2,60 zł; karasia 2,00—2,40 zł; 1 kg białych ryb 1,40—1,60 zł. 1 kg. węgorza 6,00 zł; sandacza (mrożonego) 6,00 zł; 1 kilogram suma 4,00 zł. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: główka kapusty białej i włoskiej 10—20 gr; modrej 15—20 gr; 1 kg ziemniaków 6—8 gr: 50 kg. 2,00 do 2,50 zł: 1 kg marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr: cebuli 20 gr; szpinaku 30—50 gr; za kg. jarmużu 30—40 gr; pietruszki 50 do 60 gr: 1 kalafjor 0,40—1 60 zł; 1 kg bobu 1,20 zł: główka zielonej sałaty 20—30 gr. Za owoc: 1 kg jabłek 0,80—1,60 zł: gruszek 1,20—1,60 zł; borówek 2,80 zł; winogron 4,00—4,40 zł: 1 kg. żórawin 2,00 zł; 1 kg. orzechów włoskich 4,00 zł. Dotąd jeszcze ukazują się na targu czarne jagody, stosunkowo nawet bardzo tanio, bo po 1 zł za litr. — 1 kg. świeżych śledzi 0,80 do 1,20 zł. — Targ bardzo ożywiony Dowieziono dużo ryb, których cena nieco spadła. (hu.)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Wypadki na ulicy.** Na Chwaliszewie nieznany cyklista najechał rowerem p. Marję Cofta z Głównej. Najechana odniosła lekkie pokaleczenie lewej ręki Cyklista, korzystając z powstałego zamieszania, zbiegł niepoznany. — Na ul. Dąbrowskiego przednim błotnikiem samochodu uderzony został w czoło i pokaleczony 6-letni Mieczysław Czajka, zamieszkały przy ul. Jeżyckiej 23. Chłopca oddano w opiekę lekarską. — Na ul. Dąbrowskiego samochód P. Z 48 227 zderzył się z tramwajem linji nr 2. Wskutek zderzenia oba pojazdy zostały lekko uszkodzone. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Węgiel tajemniczego pochodzenia.** U handlarza węgli Mateli przy ul. Szwajcarskiej 11 obłożono aresztem 40 centnarów węgli. Jak się okazało, węgiel ten był skradziony z terenów Dyrekcji Kolei Państwowych. (z.)

— * **Znowu koperciarze.** P. Rożewski Stanisław z Dąbrówki Kościelnej doniósł, że w Poznaniu na ul. Wielkiej zagadnął go nieznany osobnik i oświadczył, że znalazł pieniądze niemieckie, któremi chciałby się podzielić Tymczasem przybył drugi osobnik i twierdził, że zgubił pieniądze, które Rożewski miał znaleźć. Rożewski chcąc udowodnić, że pieniędzy niemieckich nie znalazł, wyjął swoje pieniądze w kwocie 100 zł i pokazał osobnikowi, ten zaś oglądając pieniądze, niespostrzeżenie je skradł. Rożewskiemu zaś dał gazetę, w której miały być pieniądze. Po oddaleniu się osobników spostrzegł wymieniony, że padł ofiarą oszustwa. (z)

— * **Kradzieże i włamania.** P. Szymkowiakowi Władysławowi skradziono z gołębnika przy ul Małeckiego 17 — 5 gołębi pocztowych wart 350 zł — Z piwnicy p. Pilskiego, ul Łąkowa 10, skradziono skrzynię jaj, wart 200 zł. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Podpalenie z zemsty?** W Kobiernie w pow krotoszyńskim, w nocy na 4 bm. wybuchł groźny pożar w zabudowaniach rolnika Stanisława Minty. Spłonęła stodoła ze zbożem i narzędziami rolniczemi, wartości około 60 tys. złotych Są poszlaki, że ogień został podłożony z zemsty. (k.)

— * **Skradziono konia, wóz i 6 wieprzy.** Zuchwałego włamania dokonano w nocy na czwartek we Wierzycach w powiecie gnieźnieńskim u rolnika Hugona Kelma. Łupem nieznanych złodziei stały się koń, wóz i 6 tuczników po 150 kg. Złodzieje załadowali wieprze na wóz i odjechali z łupem niepoznani. P Kelm oblicza swo straty na przeszło 2 tys złotych. (k.)

— * **„Porządki" w niemieckiej mleczarni.** Dwa nieszczęśliwe wypadki wydarzyły się w niemieckiej mleczarni spółdzielczej w Łubowie w powiecie gnieźnieńskim. Wskutek wadliwej budowy komina poparzony został przy otwarciu drzwi, zamykających komin pracowni, mleczarz Lieske, a następnego dnia w podobny sposób poparzony został inny pracownik mleczarni, również nazywający się Lieske — Obydwu odstawiono do szpitala w Gnieźnie. (k.)

— * **Wybryki łobuzów.** W powiecie gnieźnieńskim i żnińskim niewyśledzona gromada łobuzów dopuszcza się złośliwych wybryków Jednej z ostatnich nocy złamano drąg telefoniczny między Łukaszewkiem a Gościeszynem. Drut zerwanego drąga złoczyńcy przewiązali przez drogę, tworząc w ten sposób pułapkę na samochody. Niewątpliwie też dziełem tej szajki były szkody, wyrządzone w zabudowaniach gospodarza Marksa w Łukaszewku. Szajka ta wywróciła dach i komin pieca do pieczenia chleba. W pobliskich zaś Smolarach wyrwano wrota u trzech stodół. Z jednej ze stodół wyniesiono sieczkarkę daleko w pole. (k.)

— * **Bójka na jarmarku.** W Grabowie (pow. ostrzeszowski) notoryczni przestępcy bracia Kasprzakowie z Dębic (pow. wie-

luński) wszczęli bójkę z gospodarzami. — Funkcjonarjusze policji państwowej z posterunku w Grabowie Andrzejak i Michalak, usilując zlikwidować bójkę, zostali napadnięci i poranieni. Przybyli na pomoc przodownik policji Michalak i przodownik Kucharczak użyli broni palnej. Inni bronili się kolbami. Podczas strzelaniny robotnik Stanisław Plewiński z Kraszewic został postrzelony w brzuch tak ciężko, że zmarł wkrótce w szpitalu w Ostrowie. (k.)

— ' **Strzały spłoszonych włamywaczy.** Jednej z ostatnich nocy włamali się nieznani złoczyńcy na strych domu Agnieszki Lenord w Marjance Mroczeńskiej (pow. kępiński). Złodzieje zabrali pościel wartości około 200 zł. Zbudzony szmerem syn właścicielki Czesław wyjrzał oknem i dostrzegł schodzącego po drabince złodzieja, który oświecał sobie drogę lampką kieszonkową. W tej chwili drugi złodziej strzelił w kierunku Czesława Lenorda z rewolweru. Kula jednak chybiła i ugrzęzła w oknie. Włamywacze zdołali ujść niepoznani. (k.)

— ' **Samobójstwo.** We własnem mieszkaniu w Inowrocławiu powiesił się 27-letni rzeźnik Władysław Pracki. Powodem rozpaczliwego kroku była ruina finansowa i niesnaski domowe. (k.)

— ' **Pożar.** Dnia 3 bm. wieczorem wybuchł w Bałdowie pow. tczewskiego wielki pożar. Stodoła właściciela majątku p. Claassen zapaliła się nagle w niewytłumaczony sposób i w krótkim czasie ogień rozszalał się na dobre. Tutejsza straż pożarna oraz straże z Gorzędzieja i z Subków zdołały z dużym wysiłkiem uratować tylko sąsiednie budynki. Stodoła, w której znajdowało się dużo zboża i paszy oraz kilka maszyn rolniczych spłonęła doszczętnie. Szkody są bardzo poważne. — Miejsce wypadku zostało otoczone strażą wojskową, aby powstrzymać ciekawych. (dt.)

— ' **Tajemnicza śmierć dziecka.** Niedawno pochowano w Lipuszach pow. kościerskiego dziecko robotnika Gusska. Po pogrzebie opowiadano sobie, że dziecko nie umarło naturalną śmiercią. Władze sądowe zarządziły wykopanie trupa i podczas zbadania powstało podejrzenie gwałtownej przyczyny śmierci dziecka. G. został aresztowany. Dalsze dochodzenia są w toku. (dt.)

— ' **Straszne skutki lekkomyślnej zabawy.** W Góralach pod Jabłonowem na Pomorzu znalazł 13-letni uczeń szkolny Furmański w pobliżu nasypu kolejowego palnik granatu ręcznego. Zabrawszy go do domu, manipulował nim w obecności swych rodziców. Palnik nagle eksplodował, raniąc chłopca i rodziców. Matka straciła kilka palcy u rąk. (x)

— ' **Tajemnicza zbrodnia.** Przed czterema tygodniami, podczas podróży rowerem do swych rodziców, zginął bez śladu 25-letni ogrodnik Józef Szczech z Starogardu. Tajemnica obecnie wyjaśniła się. Sz. padł ofiarą napadu rabunkowego. — Zwłoki jego znaleziono w lesie państwowym Starzarzecka, pow. świeckiego. W tragicznym dniu miał przy sobie 200 zł. Został on przez niewykrytych dotąd sprawców zastrzelony. Przy zwłokach nie znaleziono żadnych pieniędzy. (x.)

JARMARKI

— ' **Dolsk.** Dnia 9 bm. odbędzie się jarmark ogólny.

— ' **Rawicz.** W środę, 10 bm. odbędzie się jarmark kramny i na konie.

— ' **Wronki.** Dnia 11 grudnia odbędzie się jarmark na konie, produkty rolnicze i towary kramarskie. Spęd bydła i nierogacizny z powodu zarazy wzbroniony.

Z WIELKOPOLSKI

— ' **Bydgoszcz.** (Powszechne wykłady uniwersyteckie.) Dnia 7 bm. wygłosi p. dr. A. Niesiołowski odczyt p. t. „Odrodzenie gospodarczo-kulturalne Danji". Bliższe szczegóły w prasie miejscowej i na afiszach na miejscu.

— ' **Chodzież.** (Powszechne wykłady uniwersyteckie.) Dnia 7 bm. wygłosi w Chodzieży p. prof. Piotr Zukowski odczyt p. t. „Przyczyny upadku caratu". W prasie miejscowej i na afiszach na miejscu znajdą zainteresowani bliższe szczegóły.

— ' **Gniezno.** („Miesiąc Pomorza".) Od dnia 16 bm. odbywa się na całym terenie państwa „Miesiąc Pomorza". Miesiąc ten został w Gnieźnie zapoczątkowany występem znanej recytatorki p. Rychterówny, zaś w ub. sobotę urządził komitet w sali Hotelu Europejskiego wieczorek taneczny. Komitet czyni dalsze starania. W tym celu są projektowane odczyty z przeźroczami i filmy o Pomorzu. Wydane zostaną broszury. Poza tem we wszystkich szkołach odbędą się odczyty i pogadanki. W dniu 14 grudnia nastąpi uroczyste zamknięcie „Miesiąca".

— (Dokształcająca szkoła zawodowa). Dyrekcja szkoły zawiadamia, że terminatorzy zawodów drzewnych (stolarze, kołodzieje, rzeźbiarze i t. d.) klas G II a, G II b i G III aż do dalszego zarządzenia będą mieć naukę skróconą. Mianowicie: G II a w poniedziałek od godz. 8—12,35, w czwartek od godz. 17,55—18,45; G II b w sobotę od godz. 8—12,35; G III we wtorek od godz. 8—12,35 i w czwartek od godziny 17,55 do 19,35.

— (Zaginął.) 23-letni stolarz Feliks Tomczak udał się na Pomorze za pracą. Tam przebywał prawdopodobnie do końca stycznia i od tego czasu zaginął bez śladu. Jeżeli ktoś przypadkowo wie, gdzie się Tomczak obraca, zechce zawiadomić o tem strapionych rodziców za pośrednictwem redakcji „Lecha" w Gnieźnie. (br)

Państwowe Konserwatorjum Muzyczne w Poznaniu

W niedzielę, dnia 7-go grudnia br. odbędzie się jubileuszowy obchód dziesięciolecia konserwatorjum. Uroczystość rozpocznie się nabożeństwem w Katedrze o godz. 10 min. 15, śpiewa chór archikatedralny pod batutą X. Dr. Gieburowskiego (Tinel — Missa de Lourdes, na 5—8 głosów mieszanych. Palestrini — Credo, na 6 głos. miesz. Benevoli — Offertorium: Laudate coeli motet na chór mieszany, Händel — Po „Ite Missa est" Alleluja z Mesjasza na chór mieszany).

O godz. 20-ej odbędzie się w Auli Uniwersyteckiej publiczny popis uczniów, w programie: 1. Przemówienie dyrektora Jahnkego. 2. Karłowicz: Rapsodja litewska, 3. Noskowski: Step, 4. Moniuszko: Sonety Krymskie. Wykonawcy: Orkiestra i chór uczniów, dyryguje Zygmunt Latoszewski. Bilety po 3, 2 i 1 zł do nabycia tylko w Konserwatorjum w godzinach od 10—13-ej w dniu popisu przy kasie wieczornej.

Dwie popołudniówki w operze poznańskiej

W niedzielę 7 i w poniedziałek 8 bm. pełna pomysłu i oryginalności operetka „Orłow" z udziałem czołowych sił operetkowych oraz całym baletem. W poniedziałek wieczór 8 bm. wystąpi w Carmenie urocza śpiewaczka Opery Warszawskiej Janina Hupertowa, która w ubiegłym sezonie w tej partji zyskała entuzjastyczne przyjęcie u publiczności i prasy. Partję Don Josego objął I. tenor Stanisław Drabik.

Uroczysta Akademja

dla uczczenia 70 rocznicy urodzin Ig. Paderewskiego odbędzie się w niedzielę dnia 7 grudnia bm. o godz. 11.30 w południe, którą urządza Magistrat i Rada Miejska stoł. m. Poznania.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Koło Absolwentów Miejskiej Szkoły Handlowej.** Miesięczne zebranie plenarne odbędzie się dnia 5 bm. o godz. 19.30 na sali Domu Królowej Jadwigi przy Alejach Marcinkowskiego.

— **Tow. b. Żołnierzy 1. pułku Strzelców Wlkp.** Zebranie plenarne odbędzie się 6 bm. na salce p. Sołeckiego przy ulicy Masztalarskiej 7.

— **Tow. Obywateli Polaków z Obczyzny.** Zebranie odbędzie się w niedzielę, 7 bm. o godz. 16 u p. Jarockiego, ul. Masztalarska 8.

— **Tow. Zjedn. Malarzy, Lakierników i Pozłotników.** Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, 7 bm. o godz. 14 w lokalu posiedzeń p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6. Z powodu zamknięcia książek uprasza się o uregulowanie składek tow. i kasy pośmiertnej.

— **Zjednoczenie Podmistrzów Budowlanych.** Msza św. za zmarłych członków odbędzie się w niedzielę, 7 bm. o godz. pół do 10 w kościele OO. Jezuitów. Zbiórka o godz. 9 w lokalu p. Beyerowej pod Bernardynami.

— **Zrzeszenie tokarzy w przemyśle metalowym.** Wykład fachowy kol. Hoffmana odbędzie się w niedzielę, dnia 7 bm. o godz. 11 w lokalu p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej.

— **Sodalicja Panien Urzędniczek.** Zebranie instrukcyjne dla pp. kandydatek odbędzie się w niedzielę, 7 bm. o godz. 15 w Marianum, ul. Szewska 18.

— **Związek Inwalidów Cywilnych — Łazarz.** Zebranie odbędzie się 7 bm. w sali p. Bohnowej, ul. Marsz. Focha 85 o godz. 16. Na porządku obrad bardzo ważny referat.

— **Cech Murarzy.** Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 7 bm. o godzinie 11 w lokalu p. Ograbowicza, ulica Ślusarska 6.

— **Film Klub Zachodnio - Polski.** We wtorek, dnia 16 bm. o godz. 19 na sali „Pod Strzechą" odbędzie się walne zebranie.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **Motocykle.** Musielibyśmy Panu napisać dużą księgę adresową. Wymienimy tylko firmy: Jean Francis, Poznań, ulica Dąbrowskiego 4; Marjan Maik, Poznań, ul. Wrocławska 14; „Lech", pierwsza fabryka motocykli w Polsce, Opalenica, ul. Poznańska 38. (K.)

— **Stały Prenumerator.** Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej, Warszawa, pl. Dąbrowskiego 1. — Ambasada Stanów Zjedn. A. P., Warszawa. (K.)

— **P. Jan Burdelski.** Więcej szczegółów, niż Panu podaliśmy, nie wiemy. Sami czekamy na ukazanie się odpowiedniej publikacji. (K.)

— **P. Napierała.** Zarząd zasadniczo niema prawa usuwania członka, chyba, że pozwala na to statut. O ile otrzymał Pan już zawiadomienie o uchwale zarządu, niech Pan zgłosi odwołanie do Walnego Zgromadzenia (na 2 tygodnie przed terminem). Gdyby Pan nie zdążył obecnie, można do następnego, gdyż wygaśnięcie prawa członkowskiego ma skutek dopiero na koniec roku operacyjnego. Gdyby Walne Zgromadzenie uchwałę miało potwierdzić, niech Pan żąda koniecznie wpisania do protokółu sprzeciwu, a następnie w ciągu 6 tygodni wniesie skargę do Sądu Okręgowego. (ak.)

— **P. Jan Rosa.** 1) Należy wytoczyć skargę eksmisyjną w sądzie grodzkim; w razie korzystnego wyniku (którego się spodziewamy), nie będzie Pan potrzebował wskazywać innego mieszkania. — 2) W sprawie poświadczenia radzimy zwrócić się do konsulatu polskiego w Lille, Boulevard de la République 119. (K.)

— **P. Jan Kolumicz.** Wiadomość mylna, podatek ten nie jest zniesiony. (K.)

— **P. W. Nowicki, Krotoszyn.** Wszystkie szczegóły muszą być dokładnie umówione w akcie kupna-sprzedaży. Oczywiście miarodawczą jest cena kupna, a nie suma ubezpieczona na wypadek pożaru. (K.)

— **J. D. 101.** Kwestja zbyt obszerna, aby ją tu opisywać. Prosimy o konkretne dane, Pana dotyczące. (K.)

— **G. K., Poznań.** Skoro już proces jest w toku, niema innej rady, jak czekać na jego wynik albo przedtem się ugodzić. Nam trudno określić, jaki będzie wynik.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: Rodzina Gruszczyńskich 8 zł — H. W. z prośbą o pracę dla tatusia 3 zł. — J. W. z prośbą o zdrowie 2 zł. — Stanisława Pielatowska 25 zł. — Stefan Klemert 5 zł. — K. W. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze błogosławieństwo 20 zł — Michał Zuske 10 zł. — E. S. i J. Z. z prośbą o pomoc, opiekę i błogosławieństwo, 10 zł. — N. N., Stęszew z gorącą prośbą o zdrowie 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 3 464,56 zł.

Na wybudowanie łodzi podwodnej p. n. „Odpowiedź Treviranusowi": A. O. 1 zł. Razem z poprzednio pokwitowanemi 912,47 złotych.

SPORT

Gry sportowe

Mistrzostwo Polski w koszykówce panów dobiega końca. Obecnie po zwycięstwie „Polonji" w Krakowie, zaszczytny tytuł zdobyć mogą tylk o „AZS" — Poznań względnie „Polonja" — Warszawa. Z tej też przyczyny niedzielne spotkanie na stadjonie „ośrodka" jest decydującem, wywołując zrozumiałe zainteresowanie. Dla orjentacji podajemy obecny stan rozgrywek: 1) AZS 3 pkt., 3 gr. 82:71; 2. „Polonja" 1 pkt. 2 gry 57:52; 3) „Cracovia" 0 pkt. 3 gry 80:96. — Zjeżdża również do Poznania drużyna kobieca „Polonji" która rozegra mecze siatkówki i koszykówki z miejscowemi zespołami. Szczegółowy program przedstawia się się następująco: godz. 13.45 — koszykówka pań „Polonja" i „AZS"; godz. 14.30 — koszykówka panów o mistrzostwo Polski, „Polonja" i „AZS" Poznań; godz. 15.30 mecz finałowy turnieju „AZS" dla drużyn szkolnych „gimn. Marji Magdaleny i „gimnazjum Paderewskiego". Poniedziałek: godz. 14 — hazena „Sokół" i „AZS"; godz. 15 — „Polonja" i „AZS" kombinowany, oraz siatkówka pań systemem trójkowym. (in)

Hokej na lodzie

Otwarcie toru w Katowicach nastąpi w niedzielę i w poniedziałek. O godz. 11 odbędzie się międzynarodowy pokaz łyżwiarski z udziałem mistrzów Europy Orgonista, Szalay (Węgry), małżonków Hoppe, Praznovsky'ego (Czechosłowacja) i łyżwiarzy wiedeńskich. Uroczystość zakończy mecz hokejowy „AZS" (Warszawa) — „Pogoń" (Lwów). O godz. 17 odbędzie się powtórzenie pokazu łyżwiarskiego i mecz hokejowy „Legja" (Warszawa) — „TEV" (Opawa — Czechosłowacja). W poniedziałek o godz. 12 pokaz łyżwiarski i mecz hokejowy „AZS" — „Legja"; o godz. 17 — pokaz i mecz „Pogoń" — „TEV".

Pięściarstwo

Mistrzowska drużyna Węgier w Poznaniu. Zwolennicy pięściarstwa nie mogą w bieżącym sezonie uskarżać się na brak atrakcyjnych spotkań bokserskich. Gwoździem sezonu będzie niewątpliwie start mistrza drużynowego Węgier „Ferencvarosi Torna Club". Węgrzy to dziś największa potęga bokserska Europy, trzy zaszczytne tytuły mistrzów kontynentu są w ich posiadaniu. Zawody odbędą się w niedzielę, 14 bm. o godz. 16 w hali repr. P. W. K.

Z Poznańskiego OZB. W poniedziałek o godz. 11 odbędzie się w cukierni „Warszawianka" roczne walne zgromadzenie POZB.

Pierwszy krok bokserski organizowany przez ośrodek poznański w sobotę, niedzielę i poniedziałek w hali przy ul. Grunwaldzkiej zapowiada się bardzo ciekawie. Ma to być próba całej plejady zawodników, którzy jako stowarzyszeni względnie też niestowarzyszeni mają zdać swój pierwszy egzamin z postępów w zaprawie odbywającej się od kilku miesięcy pod kierunkiem trenera p. Stamma. Początek walk w sobotę o godz. 19. Zgłoszenia przyjmuje jeszcze dziś kancelarja ośrodka (tel. 245 przez wojskową).

Różne

Mejski komitet w. f. i p. w. otwiera z dniem 15 bm. przy strzelnicy małokalibrowej, ul. Fr. Ratajczaka świetlicę, którą będą mogły równocześnie używać wszystkie organizacje w. f. i p. w. jako salę do zebrań, posiedzeń itp. Opłata będzie minimalna, prawdopodobnie tylko za światło i opał. Zapotrzebwania należy zgłaszać piśmiennie do kasy strzelnicy możliwie we wczesnym terminie. (Nr. tel. 21 - 66).

Bez względu na płeć

i wiek, bez względu na charakter i usposobienie, książka jest zawsze mile widzianym prezentem dla każdego.

Najlepszy podarek dla każdego to książka.

nw 5 679

Jutro, w sobotę, koncert chóru męskiego „ECHO" w Poznaniu.

Przypominamy naszym czytelnikom, że **jutro, w sobotę, dnia 6 grudnia, wieczorem o godzinie 8 w auli uniwersyteckiej,** wystąpi z koncertem zaszczytnie znany chór męski „ECHO" w Poznaniu. Chórem dyrygować będzie kierownik artystyczny „Echa", prof. Feliks Nowowiejski. Program koncertu poświęcony jest wyłącznie twórczości naszego znakomitego kompozytora Feliksa Nowowiejskiego. Oprócz pieśni do słów Simonidesa, Marji Konopnickiej, Juljusza Słowackiego, Zygm. Krasińskiego i t. d., wykonane zostaną po raz pierwszy następujące pieśni na chór: „Gaude mater Polonia", „Odwrót ostatnich Gotów" — do słów Feliksa Dahna, „Bitwa pod Maratonem" — do słów Kornela Ujejskiego i „Kujawiak" — do słów Marji Konopnickiej.

Solistką wieczoru będzie znakomita nasza primadonna p. Zofja Zmigród Fedyczkowska. Sprzedaż biletów w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, w dzień koncertu od godz. 19 przy kasie.

zw 26 560

Teatr Wielki

DZIŚ — „Orłow".
Sobota, 6. 12. „Siła przeznaczenia".
Niedziela, 7. 12. o godz. 11.30 Uroczysta Akademja ku czci Paderewskiego.
Niedziela, 7. 12. o godz. 3 po poł. „Orłow".
Niedziela, 7. 12. wiecz. „Zamarłe oczy".
Poniedziałek, 8. 12. o godz. 3 po południu „Orłow".
Poniedziałek, 8. 12. wiecz. „Carmen".
do 17. W niedziele i święta w Teatrze.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Przedsprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par", ul. 27 Grudnia 18 od godz. 10 do 1 i od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Prolog" — „Warszawianka" — „Dziady".
Sobota, 6. 12. „Radość kochania" — premjera.
Niedziela, 7. 12. po poł. „Przeprowadzka" (ceny zniżone).
Niedziela, 7. 12. wiecz. „Radość kochania".
Poniedziałek, 8. 12. po poł. „Proboszcz wśród biedaków".
Poniedziałek, 8. 12. wieczorem „Wiecznie młody".
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Pokusa". — Gościnny występ K. Adwentowicza.
Sobota, 6. 12. o godz. 4 popoł. „Sierotki królewskie". — Św. Mikołaj!
Sobota, 6. 12. o godz. 8 wiecz. „Pokusa". — Gość. występ K. Adwentowicza.
Niedziela, 7. 12. popoł. o godz. 3 „Sierotki królewskie", bajka dla dzieci i Św. Mikołaj!
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr Popularny

DZIŚ — o godz. 5 po poł. „Noc św. Mikołaja". — Wiecz. „Wierna kochanka".
Sobota, 6. 12. o godz. 5 po poł. „Noc Św. Mikołaja".
Sobota, 6. 12. o godz. 8 wiecz. „Polacy w Ameryce".
Niedziela, 7. 12. o godz. 5 po poł. „Noc Św. Mikołaja".
Niedziela, 7. 12. o godz. 8 wiecz. „Wierna kochanka".
Poniedziałek, 8. 12. o godz. 5 po poł. „Noc Św. Mikołaja".
Poniedziałek, 8. 12. o godz. 8 wiecz. „Ponad śnieg" z udziałem Wandy Siemaszkowej.
Wtorek, 9. 12. „Ponad śnieg" z udziałem Wandy Siemaszkowej.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety wcześniej nabywać można w księgarni p. Dippla, plac Wolności nr 11, tel. 17-94, a w kasie teatru na godzinę przed każdem przedstawieniem. W niedziele i święta przez cały dzień od godz. 11.

Teatr Rewja

DZIŚ — o godz. 7 i 9 wiecz. „Grunt się nie przejmować".

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W 10-LECIE KONSERWATORJUM POZNAŃSKIEGO

(Garść wspomnień osobistych).

Jako jednemu z współpracowników instytucji, która w pełni swego rozwoju święcić będzie niedzielnym obchodem okres dziesięcioletniej działalności, niech mi będzie wolno poświęcić artykuł niniejszy osobistym mym wspomnieniom złączonym z jej zapoczątkowaniem i pierwszemi latami istnienia. Zapoczątkowanie to, pozostanie na zawsze niezapomnianym czynem i wielką zasługą wydziału kultury i sztuki ministerstwa oświaty byłego zaboru pruskiego z jego ówczesnemi władzami: dyrektorem Kazimierzem Wize i naczelnikiem Czesławem Kędzierskim.

Kiedy na Wielkanoc roku 1920 bawiłem w Szwajcarji dla dyrygowania koncertami zespołu „Motet et Madrigal", otrzymałem telegram z Poznania zapytujący czy zechcę zająć się organizacją „Akademji muzycznej"? Myśl możności pracy w stolicy Wielkopolski wydartej szczęśliwie ze szponów odwiecznego wroga wydała mi się wówczas urzeczywistnieniem najpiękniejszego ideału. W parę tygodni po otrzymaniu telegramu stanąłem w Poznaniu, gdzie we wstępnych rozmowach z pp. Wizem i Kędzierskim ustalony został ogólny plan organizacyjny. Z rozmów tych wyniosłem odrazu wrażenie, że wydział kultury i sztuki zabiera się do sprawy z wielkim zapałem i zrozumieniem potrzeb tej ważnej dla Poznania kulturalnej placówki. Zakomunikowany mi zamiar powierzenia wicedyrektorstwa Lucjanowi Kamieńskiemu przyjąłem z największem zadowoleniem, ciesząc się z pozyskania dla kraju polskiego uczonego, którego wiedza i talent wyzyskiwane były dotychczas przez obcych. Przedwstępne prace organizacyjne — polegające na ułożeniu planu studjów w związku z ustaleniem charakteru, jaki należało dać nowo powstającej instytucji, oraz na stworzeniu praktycznych warunków jej życia, a więc na poszukiwaniu lokalu, zajęło całą wiosnę.

Bibljoteka muzyczna szkoły zapoczątkowana została przez samych profesorów i dyrektorów — którzy ofiarowali pokaźną liczbę nut i podręczników.

Prace organizacyjne napotkały jednak na nieoczekiwane przeszkody; pierwszą natury ogólnej była groźnie rozpętana nawała bolszewicka, która urzędom naszym nie pozwalała „myśleć o różach, gdy płonęły lasy" — drugą, odmowa ówczesnych władz miejskich na prośbę o udzielenie Akademji lokalu na Wrocławskiej ulicy... Kiedy jednak „cud nad Wisłą" usunął widmo zagłady, prace, nie przerywane prawie nigdy, lecz toczące się z początkiem lata w zwolnionem tempie, ożywiły się znowu. Do powstającej nowej instytucji włączyło się istniejącą już szkołę muzyczną imienia Paderewskiego, oraz kilka zasłużonych szkół prywatnych i po skompletowaniu sił nauczycielskich i wynajęciu lokalów w kilku prywatnych domach (przy ul. Fredry, Wiejskiej i Kantaka), można było w początku października przystąpić do ogłoszenia wpisów. Napływ zgłaszających się był bardzo liczny — w pierwszych tygodniach przekroczył liczbę 700, z których jednak oczywiście nie wszyscy mieli odpowiednie do przyjęcia kwalifikacje. Dnia 11 listopada w auli Uniwersytetu, w obecności władz miejscowych oraz ówczesnego ministra sztuki z Warszawy, — nastąpiło otwarcie „Państwowej Akademji i szkoły muzycznej" w Poznaniu. Taki bowiem tytuł nosiła pierwotnie nowoutworzona instytucja.

W ścisłem porozumieniu z Lucjanem Kamieńskim ustaliliśmy plan studjów teoretycznych, opartych na rozwoju historycznym kontrapunktu, harmonji i kompozycji, dołączając przytem do wykładów historji muzyki jako kurs wstępny ogólną historję sztuki. Pierwsze zetknięcie się z elementem uczniowskim, muzycznie słabo na ogół przygotowanym, utwierdziło mnie w przekonaniu, że miałem rację w przykładaniu wielkiej wagi do przedmiotu rozwijającego przedewszystkiem podstawowe zdolności muzyczne jakim była rytmika, a co jeszcze ważniejsze, nauka solfeżu Dalcroze'a; klasy te miały wartość o tyle większą, że udało mi się zdobyć do ich prowadzenia siły tak pierwszorzędne jak nieodżałowanej pamięci Flora Szczepanowska, Stanisław Wiechowicz, oraz Walentyna Wiechowiczowa.

Niepodobna mi w tem zwięzłem wspomnieniu kreślić dziejów, a raczej pochodów po ciernistej drodze jakie należało przebywać zawsze w okresach konferencyj budżetowych w Ministerjum Skarbu w Warszawie... W niewygasłej zato pamięci pozostanie dla mnie zawsze życzliwość pana prezydenta miasta Ratajskiego, dzięki któremu otrzymaliśmy nareszcie lokal przy ulicy Wrocławskiej; dzięki znów uzyskanej przezemnie u ówczesnego prezesa ministrów prof. Nowaka energicznej interwencji w Ministerstwie Skarbu znalazły się nareszcie i pieniądze na restaurację gmachu, tak, że w 1922 roku szkoła mogła zacząć swój żywot normalny — choć nie wszystkie działy mogły w niej znaleźć pomieszczenie. Punktem zwrotnym w życiu szkoły było przejęcie jej przez władze warszawskie w roku 1922. Nadanym wówczas został jej nowy tytuł zamieniający jej dwustopniowy charakter na jednolitą formę: konserwatorjum. Organizatorowie tej pierwszej, dwustopniowej formy, możemy przecież z Lucjanem Kamieńskim z zadowoleniem stwierdzić, że zapoczątkowana w Poznaniu, znalazła ona dziś swą realizację w Warszawie, gdzie stworzenie konserwatorjum i akademji muzycznej będzie oczywiście miało szersze i bardziej odpowiednie celowi niż w ówczesnym Poznaniu zastosowanie; z prawdziwą radością dowiaduję się również, że wprowadzona przezemnie w Poznaniu „historja sztuki" będzie należała obecnie do przedmiotów obowiązujących w państwowych szkołach muzycznych.

Święcąca dziś dziesięciolecie instytucja poznańska może też ze słusznem zadowoleniem stwierdzić fakt, że niektóre pomysły jej pierwotnego programu znalazły zastosowanie w obecnej organizacji ogólno-polskiego muzycznego szkolnictwa. Może to być pociechą dla tych co uważali że ówczesne władze departamentu Sztuki i Kultury ministerstwa W. R. i O. P. zbyt mało interesowały się rozwojem artystycznym i organizacją pedagogiczną uczelni poznańskiej. Rzucając okiem wstecz na pierwsze lata istnienia konserwatorjum nie możemy zapomnieć szkoły dramatycznej (pod kierunkiem pani Nuny Szczurkiewiczowej oraz Żelazowskiego), która dała kilka ciekawych popisów (niezapomniane sceny plastyczne pomysłu p. W. Wiechowiczowej), oraz szkoły operowej. Z łona profesorów konserwatorjum powstał też świetny — a niestety zbyt krótko istniejący — kwartet smyczkowy (Jahnke, Gonet, Szulc i Danczowski); o jakości zaś pracy artystycznej mogły świadczyć popisy uczniów oraz koncerty urządzone przez Konserwatorjum, w programach których znajdowały się dzieła tej miary co kantata Bacha, „Stabat Mater" Pergolesi'ego, kantata „Audite Mortales" Pękiela, wreszcie świetne wykonanie „Stabat Mater" Szymanowskiego (pod dyrekcją Wł. Raczkowskiego) — nie licząc licznych produkcyj solowych i orkiestrowych.

Jaką zresztą zdobyło sobie opinję Konserwatorjum u miarodajnych czynników, niech zaświadczy wspomnienie z czasów, kiedy Ministerstwo W. R. i O. P. wyznaczyło specjalną inspekcję, która miała dać opinję, czy poznańskie konserwatorjum warte jest, aby rząd łożył na jego utrzymanie; sprawa ta powierzoną była prof. Ćwiklińskiemu, który jako były austrjacki minister oświaty mógł być słusznie uważany za fachowego znawcę. — Po zbadaniu szczegółowem budżetu i działalności szkoły oświadczył prof. Ćwikliński, że nietylko nie powinno być mowy o cofnięciu rządowego subsydjum — ale że raczej powinno być ono powiększone...

Wspomnienia moje muszą się oczywiście kończyć z rokiem opuszczenia Poznania t. j. z rokiem 1926 — wiem jednak, że szkoła, która posiada tak doskonałe siły pedagogiczne — że wymienię kilku tylko nazwisk, jak Jadwiga Wierzbicka, Zygmunt Lisicki, Gertruda Konatkowska, Z. Jahnke, St. Wiechowicz, Z. Butkiewicz, że szkoła ta pod kierunkiem nowomianowanego dyrektora równie wybitnego wirtuoza jak wytrawnego muzyka i nauczyciela, będzie nadal rozwijała się świetnie, stojąc na straży rozwoju muzycznej kultury Wielkopolski.

Dr. Henryk Opieński.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Credo społeczne Żeromskiego. W „Pamiętniku literackim" stara się dotrzeć p. Jan Hulewicz do źródeł ideologji społeczno - politycznej Stefana Żeromskiego. Jest to zadanie dość trudne. Na Żeromskiego, zdaniem autora, największy wpływ wywarła ideologja wielkiej emigracji, potem socjalizm i syndykalizm. Mickiewicz działa wraz z całą publicystyką emigracyjną na pisarza w czasie, gdy pracuje on w Rapperswilu. Z ideologji emigracyjnych radykałów przyjmuje Żeromski postulat zniesienia własności prywatnej i zgodności idei rewolucyjno-społecznej z treścią nauki chrześcijańskiej. To zbliża go do socjalizmu. Uczuciowy argument krzywdy społecznej odegrał, jak mówi Skiwski, rolę zaczynu agitacyjnego w jego duszy. W ogólności był Żeromski w zakresie swych teoryj społecznych eklektykiem. (T. Gr.)

MUZYKA

Dziesięciolecie konserwatorjum i muzyka kościelna. Podaliśmy już szczegółowy program uroczystości, jakie wiążą się z dziesięcioleciem istnienia naszego Konserwatorjum Muzycznego, a odbędą się w niedzielę, dnia 7 bm. Dzień ten rozpocznie się Mszą św. w Katedrze poznańskiej, w czasie której świetny chór katedralny pod batutą ks. dr. Gieburowskiego wykona pienia religijne, a mianowicie: Tinela „Missa de Lourdes" na 5-8 głosów mieszanych, Palestrini „Credo" na 6 głosów mięszanych, na Offertorium Benevolego „Laudate coeli" motet na chór mieszany, wreszcie po „Ite missa est", Haendla „Alleluja" z oratorjum „Mesjasz", na chór mieszany. Wspaniały ten co do treści muzycznej program godnie odpowiada uroczystości.

SOBOTNIE „ECHO"

Nasze sympatyczne i już niemało zasłużone towarzystwo śpiewackie „Echo", którego dziesięciolecie obchodziliśmy w kwietniu rb., urządza jutro wieczorem koncert w Auli Uniwersytetu. Jest to także cichy jubileusz w swoim rodzaju. Przed paru dniami, dnia 20 listopada, minęło jedenaście lat, jak w Poznaniu wystąpiła po raz pierwszy „Dziesiątka Lwowian", z której miało wkrótce urosnąć „Echo", tak jak pierwszym zawiązkiem lwowskiego „Echa-Macierzy" była legendarna dzisiaj Dwunastka Śpiewacza „Echo", zorganizowana przez J. M. Fontanę.

Lwów dostarczył również okazji, przy której „Dziesiątka" po raz pierwszy się zaprodukowała — mianowicie było to na pierwszej rocznicy wyparcia Ukraińców ze Lwowa, obchodzonej uroczyście w poznańskim Teatrze Wielkim. Reszta jest znana: dokoła wybornych i doświadczonych śpiewaków zgrupował się rychło cały zastęp amatorów pieśni i tak powstało „Echo", jeden z pierwszych chórów w Poznaniu i w Polsce.

Łączy się z tem jeszcze jedna cicha rocznica: oto upłynęło czterdzieści lat od czasu, jak dzisiejszy prezes „Echa", Kajetan Bojarski, rozpoczął swoje artystyczne i pełne wdzięku występy estradowe. Przez długie lata był filarem „pierwszego tenoru" w lwowskiem „Echu" i jednym z najpopularniejszych, solistów estrady lwowskiej — dzisiaj z niemniejszym zapałem służy poznańskiemu „Echu" swojem kapitalnem doświadczeniem, młodzieńczo pięknym głosem. Łatwo będzie przekonać się o tem jutro, gdy będzie wykonywał swoje sola w utworach obecnego kierownika artystycznego „Echa", prof. F. Nowowiejskiego, które zapełniają całą produkcję, tworząc w zakresie pieśni chóralnej koncert kompozytorski autora „Legendy Bałtyku".

TEATR

„Warszawianka" w Warszawie. Piszą nam z Warszawy: Teatr Nowy, dawna Reduta, wystawił na obchód listopadowy „Warszawiankę" z Ireną Solską w roli tytułowej a pod reżyserją dyr. Chaberskiego. Ciekawe było, że obraz sceniczny został oblany tylko półświatłem, tak aby sprawiał wrażenie czegoś niecałkiem realnego, a raczej „obrazu", w którym poszczególne postaci od czasu do czasu się ożywiają. Jest to inowacja ciekawa, a w efekcie artystyczna. Bohaterem wieczoru był Solski, w swym niemym Wiarusie. (tw)

VARIA

„Poezja nowa". Pod tem hasłem urządza akademickie Koło miłośników sztuki „Promethidion" turniej poetycki w sali Śniadeckich Coll. Medicum o 20-ej d. 8. grudnia. Zagai kurator Koła prof. dr. Michał Sobeski, nastąpi referat jury o nadesłanych utworach, wybór ich będzie wygłoszony, poczem publiczność odda głosy na przyznanie trzech nagród w książkach.

Z PRACOWNI I Z WYSTAW

U POZNAŃSKICH „PRZYJACIÓŁ"

Po nudnej i mało wartościowej poprzedniej wystawie, mamy obecnie w Tow. Przyjaciół dwie interesujące zbiorowe wystawy: pp. Zofji Dziurzyńskiej-Rosińskiej i K. Jasnocha. Dołącza się do nich młody grafik M. Nehring, który poraz pierwszy w Poznaniu wystawia. To też zainteresowanie wzrosło wydatnie, czego dowodem jest 12 sprzedanych dotychczas obrazów w tych dla malarzy wcale nie lekkich czasach.

P. Dziurzyńska-Rosińska najpełniej i najswobodniej wypowiada się w krajobrazie, który zajmuje ją przedewszystkiem ze stanowiska kolorystycznego; barwność jego podpatruje okiem wrażliwem na kolor i na kontrasty, jakie wywołuje działanie słońca. Utrwala je na płótnie szybkim nerwowym ruchem pendzla, grubym nakładem farby, w kolorach świeżych i soczystych. Najbardziej ulubionym jej tematem jest woda, którą odczuwa może najsilniej. Maluje ją (np. krajobrazy z nad polskiego morza) w najrozmaitszych momentach, więc naświetloną pełnym blaskiem południowego słońca, bądź w zimnej tonacji dnia pochmurnego („Przed burzą"); zawsze prawie daje w tych impresjach dużo nastroju i chwili.

Drugą część obrazów stanowią motywy tatrzańskie, z których poza nastrojowym „Widokiem z Kozińca o zachodzie", wyróżniają się krajobrazy zimowe a przedewszystkiem „Dunajec w śniegu" i „Widok na Hawrań i Murań zimą". Pierwszy jest zapewne najlepszy tak co do kompozycji jak koloru. Błękitne wody Dunajca wybijają się głębokim akcentem na tle stonowanych pól śnieżnych i zamarzłych płaszczyzn lodu, pokrywających rzekę. Łagodna linja szczytów tatrzańskich i grupki bezlistnych drzew zamykają obraz w całość zwartą, uspokając nerwowe zygzaki brzegów rzeki. Drugi krajobraz wykazuje zasługującą na uznanie dążność do opanowania zwodniczości pierwszego wrażenia i poddania go pod kryterjum intelektu (jest to widoczne) w skomponowaniu obrazu w przemyślaną całość. Jest on spokojniejszy i bardziej zespolony w układzie plam barwnych. Zdaje mi się, że jest to początek nowego etapu twórczości artystki. Z reszty prac należy jeszcze wyróżnić „Kościół Marjacki", „Stary kościół w Zakopanem" i inne. Całość wystawy robi wrażenie nader dodatnie i wykazuje stały rozwój talentu artystki a zarazem szczerą i sumienną dążność do ściśle malarskiego rozwiązywania obrazu. O innych następnym razem.

Jan Mroziński.

Wystawa pamiątek listopadowych w Muzeum Wojskowem. Czerwony ceglany gmach u zbiegu ulic Ratajczaka i Artyleryjskiej, strzeżony przez dwie groźne armaty, mieści od kilku dni w swej górnej sali wystawę pamiątek z powstania listopadowego, zgromadzonych przeważnie ze zbiorów prywatnych. Nadaje to wystawie całkiem specyficzny charakter; widz czuje się odrazu wciągnięty w atmosferę roku 1830/31, a liczne portrety, mundury, pamiątki: broń, ordery, krzyżyki z grochowskiej olszynki, medale (ze zbiorów pp. Kandziory i Zygarłowskiego), ba nawet z pietyzmem przechowane małe pukle włosów Karola Marcinkowskiego i Niemcewicza, wywołują bardzo miły i głęboki nastrój. Wszak wszystkie niemal eksponaty przeniesiono bezpośrednio z domów wielkopolskich, tak że promieniuje z nich ciepło rodzinnych tradycyj.

Wszystkiego opisać nie można; wystawę powinien zwiedzić każdy, kto ma choć trochę zrozumienia dla pamiątek narodowych. Zaciekawienie, malujące się na twarzach zwiedzających, jest najlepszym dowodem znaczenia takich wystaw. Najsilniejsze wrażenie wywołują pamiątki po Mycielskich (Stanisławie, Michale, Ludwiku, Franciszku, Józefie i Teodorze), po gen. Chłapowskim (w tem bardzo piękne pamiątki po Joannie Grudzińskiej, żonie w. ks. Konstantego, a siostrze gen. Chłapowskiej) ze zbiorów M. Chłapowskiego z Kopaszewa, po Andrzeju Niegolewskim, Piotrze Szembeku (portrety, mundury ze zbiorów w Siemianicach), Tytusie Działyńskim ze zbiorów kurnickich gen. Kickim, słynnym kawalerzyście, poległym pod Ostrołęką, po gen. Bogusławskim, dowódcy czwartaków. Wystawę uzupełnia bogaty zbiór książek o powstaniu i druków. (f. p.)

Książki nadesłane

Emanuel Bove: „... przyjaciele". Przekł. A. Bułakowski. Tow. wyd. „Rój". Warszawa 1930.

Żyto polskie na dnie morza

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Gdynia, w grudniu.

Dnia 18 listopada b. r. zawinął do portu gdyńskiego trzymasztowy szkuner niemiecki, „Geheimrat Koenigs", prawdziwe cacko. Wszystko nowe, wprost z igły. Dopiero przed dwoma miesiącami szkuner opuścił stocznię w Rendsburgu. Żaglowiec, długi na 32 metry, miał pojemność 485 tonn brutto. Motor pomocniczy ładował akumulatory, które dawały statkowi oświetlenie elektryczne. Mieszkanie kapitana, jadalnia i sypialnia, urządzone było bardzo gustownie; ściany zdobił mahoń. Szkuner kosztował właściciela i kapitana w jednej osobie, p. Knüppla, 150 tysięcy marek. Załoga składała się z sześciu ludzi.

„Geheimrat Königs" został przycumowany przy nabrzeżu Indyjskiem w pierwszym basenie wewnętrznym portu gdyńskiego. Z magazynów olejarni załadowano na statek 254,4 tonn polskiego żyta, poczem dnia 19 listopada, o godzinie 18-ej, „Geheimrat Königs" opuścił Gdynię. Celem podróży były porty Vejle i Aalberg w Danji.

Na Bałtyku panowały burze, ale żaden żeglarz nie spodziewa się w jesieni gładkiej i spokojnej powierzchni morza. Szkuner walczył z falami i wichrem i śmiało płynął w kierunku zachodnim. Powoli, ale stale posuwał się naprzód.

Po tygodniowej podróży zbliżono się do brzegów Danji. „Geheimrat Königs" widział się już z ładunkiem w bezpiecznym porcie gdy koło wyspy Falster fale zaatakowały go ze wzmożoną siłą. Woda wdarła się do ładowni i statek począł tonąć. Sygnały załogi zauważył znajdujący się w pobliżu parowiec i uratował marynarzy.

„Geheimrat Königs", piękny i dumny szkuner, nie przeżył trzech miesięcy. Dnia 26 listopada spoczął na dnie morza koło duńskiej wyspy Falster, a wraz z nim ładunek polskiego żyta.

Morze stale wymaga ofiar. Fob.

Trzymasztowy szkuner „Geheimrat Königs".

Sensacyjny proces w Warszawie

Onegdaj rozpoczął się przed warszawskim sądem okręgowym proces przeciw domniemanym sprawcom zamordowania właściciela kantoru bankierskiego Centnerszwera. Morderstwa tego dokonano w chwili, gdy w kantorze znajdował się tylko sam bankier, którego zastrzelono z rewolweru. Zrabowawszy gotówkę na sumę około 30 tysięcy zł, złoczyńcy zbiegli, nie pozostawiając za sobą żadnych śladów.

W wyniku długotrwałego śledztwa aresztowano pod zarzutem dokonania tego morderstwa cztery osoby: braci Konstantego i Mieczysława Pystków i Pawła Stańczyka oraz Agatę Peciak vel Pieprzak, której zarzucają, że przechowywała zrabowane pieniądze. Aresztowani początkowo w czasie śledztwa przyznali się do zbrodni, następnie jednak cofnęli swoje zeznania, a w śledztwie sądowem znowu się przyznali do zarzuconych im zbrodni.

Rozprawa, na którą powołano 75 świadków rozpoczęła się w środę o ogdzinie 10 min. 30 przed południem.

Przebieg rozprawy przedstawiamy ściśle na podstawie sprawozdań „sanacyjnego", „Ill. Kurjera Codziennego" i „Gazety Warszawskiej".

Po odczytaniu aktu oskarżenia, jako pierwszy przesłuchany został Konstanty Pystka, który do winy się nie przyznaje. Zapytany przez przewodniczącego, dlaczego się przyznał do zbrodni w czasie śledztwa, odpowiedział: „Bili mnie i męczyli, nie wiedziałem co mówię i gotów byłem przyznać się do wszystkich zbrodni".

Na sali sądowej powstało zrozumiałe podniecenie. Sędziowie słuchali z uwagą dalszych zeznań.

Konstanty Pystka zeznał dosłownie:

„Przykuto mnie do ławy, rozebrano i bito gumami, a potem przewrócono na wznak, zatkano usta gałganem i lano z butelki wodę w nos. Tak mnie męczono całą noc aż do rana, więc przyznałem się, ale nawet nie wiem, gdzie się znajduje ten kantor bankierski".

Adwokat Hofmokl - Ostrowski: Kto pana bił?

— Pan komisarz uderzył mnie dwa razy w twarz i wyszedł do swego pokoju. Zostałem z dwunastoma policjantami, którzy mnie męczyli aż do rana. Ledwie z życiem uszedłem, samobójstwo chciałem popełnić.

Toż samo o biciu w policji zeznali przed sądem Stańczyk, Mieczysław Pystka i Agata Peciakówna.

Peciakównę wywiadowcy rozebrali z bielizny i bili w obecności Stańczyka, któremu dano gumę do ręki i też mu kazano bić kobietę.

— I oskarżony bił? — pyta adwokat Hofmokl - Ostrowski.

— Biłem, ale jej żałowałem.

— Czemu więc oskarżony bił?

— Bo sam byłem zbity i strasznie się bałem.

Prokurator: — Czy sędzia śledczy też bił oskarżonego?

— Nie.

— To czemuż oskarżony przyznawał się do winy i przed sędzią śledczym?

— Bo mi zagrożono w policji, że jak powiem, że mnie bito, albo ja cofnę swe zeznania, to duszę ze mnie wywloką.

Oskarżona Agata Peciak: — Jak teraz szłam przez korytarz, to widziałam stojące tam te wszystkie pieski, które mnie biły.

Adw. Hofmokl - Ostrowski: — Czy oskarżona może poznać tych panów?

— Tak, niech tu przyjdą, wszystkich wskażę po kolei.

— Czy był jakiś świadek, gdy oskarżoną bito?

— Tak. Widziała to moja kuzynka Brzózkowa, którą sprowadzono do urzędu śledczego, gdyż pod wpływem bicia mówiłam, że u Brzózkowej schowałam pieniądze.

Inni oskarżeni w ten sam sposób opisują sceny badania w urzędzie śledczym. Zeznają, że brało w tem udział kilkunastu wywiadowców policyjnych pod nadzorem komisarza policyjnego, który od czasu do czasu zjawiał się na sali badań. Oskarżony Pystka twierdzi, że w dniu morderstwa był poza Warszawą, a mianowicie w cegielni w Oborach, gdzie od kilku lat pracował.

W związku z zeznaniami, złożonemi przez oskarżonych, obrona postawiła wniosek o postawienie w stan oskarżenia i aresztowanie komisarza urzędu śledczego Sztabholca. Wniosek ten został jednak przez sąd odrzucony.

Pierwszy dzień rozprawy, która przeciągnęła się do późnej nocy, skończył się przesłuchaniem żony zamordowanego i lekarza biegłego, który stwierdził, że o samobójstwie nie może być mowy.

Drugi dzień rozprawy obfitował w momenty jeszcze więcej niespodziewane. Punktem kulminacyjnym rozprawy były zeznania świadka Dąbrowskiego, który ustalił niezwykłą i wywołującą na sali żywe poruszenie okoliczność, iż po huku, który doszedł ze sklepu Centnerszwera wyszli z kantoru dwaj osobnicy, z których jeden ubrany był w płaszcz typu wojskowego i czapkę strzelecką.

Drugi najciekawszy moment wczorajszej rozprawy — to odmowa zeznań jednego z wywiadowców w sprawie obchodzenia się z oskarżonymi.

Zeznania wywiadowcy policyjnego Kołpaczyńskiego okazały się sprzeczne z zeznaniami drugiego wywiadowcy Sakowicza. Ten ostatni na pytanie przewodniczącego, czy oskarżonych bito, robi nieokreślony ruch ręką i zeznań odmawia.

W tej chwili Peciakówna wstaje z miejsca i woła:

— Najgorzej ze wszystkich mnie bił, tak, że wprost niemożliwe. On i ten mały (Wójcik). Komisarz przecież to wszystko widział, jak mnie ciągnęli za włosy.

Kolejno zrywają się inni oskarżeni:

— I mnie też bił, i mnie.

Wywiadowca Sakowicz milczy.

Głosy prasy warszawskiej

Prasa warszawska bardzo żywo zajmuje się sprawą zeznań oskarżonych w procesie o zabójstwo Centnerszwera. „Gazeta Warszawska" z dnia 5 bm. w ten sposob reasumuje i komentuje głosy dzienników w tej sprawie:

„Bicie aresztowanych należy do tej kategorji spraw, o których dużo się mówi, przeważnie zresztą półgłosem, mało pisze — z różnych względów — któremi natomiast zajmują się czynnie różne organizacje zagraniczne, jak np. „Liga Obrony Praw Człowieka i Obywatela", co oczywiście nie idzie w parze ze wzrostem naszej reputacji. Niespodzianką też jest, że bezpośrednio po konfiskatach w „Gazecie Warszawskiej" i „Robotniku" zeznań świadków w politycznym procesie toruńskim, zajął się sprawą bicia aresztowanych organ rządowy, a mianowicie „Express Por.", niestety tylko z powodu kryminalnego procesu o zabójstwo bankiera Centnerszwera. — „Express" pisze o zeznaniu robotnika Pystka, przytoczonem przez nas wczoraj, że rzuca ono „straszne oskarżenie pod adresem policji śledczej".

„...Bodaj pierwszy raz wystąpiono z oskarżeniem o stosowanie tortur jako środka dochodeń w sprawie karnej. Dla tego rodzaju faktów nie może być żadnego usprawiedliwienia i jeżeli jest w nich choć cząstka prawdy, to winni muszą być surowo ukarani".

„Express" daje się porwać zgrozie na samą myśl, że znęcać się nad aresztowanymi mogli ludzie, odziani w mundury policji państwowej, i wzywa pułk. Jagrym - Maleszewskiego, aby zbadał prawdziwość oskarżenia.

„Bardzo się chwali „Expressowi", że nagle tak się przejął sprawą braci Pystków i Agaty Peciakówny, ludzi bardzo pospolitych, w każdym razie oskarżonych o pospolite morderstwo dla zysku. Ale poco wstydliwie zamykać oczy na sprawy inne, stokroć donioślejsze i bardziej wstrząsające?

„Na marginesie procesu o morderstwo Centnerszwera pisze wczorajsze „ABC".

„Torturowali czy nie torturowali? Bili przez mokre ręczniki i pastwili się w czasie dochodzeń, czy też oskarżenia o tę ohydę są tylko wymysłem?

Do stosowania tortur do bezbronnych więźniów, choćby byli oni pospolitymi złoczyńcami, zdolni mogą być tylko albo ludzie chorzy umysłowo, albo ludzie o ponurych duszach dzikich bestyj. Dla jednych i drugich niema miejsca wśród społeczeństwa polskiego.

Jakkolwiek chodzi w tym wypadku z jednej strony o pospolitych przestępców, a z drugiej o policję śledczą, powołaną do walki z tym elementem — ohyda musi być wypalona gorącem żelazem karzącej sprawiedliwości".

„Tak być powinno. Znęcanie się nad bezbronnymi i aresztowanymi przez ludzi w mundurach jest zawsze i wszędzie poczytywane za nikczemność i ohydę najgorszego gatunku".

Żydzi rozsadnikami komunizmu

Organa wydziału śledczego w Krakowie wpadły na trop usiłowanego wciągnięcia żołnierzy garnizonu miejscowego do specjalnie dla wojska utworzonej organizacji komunistycznej. W związku z tem aresztowano ogółem 15 osób, w tem 8 wojskowych i 2 kobiety.

Również wśród robotników zbrojowni WP. w Krakowie oraz w innych zakładach usiłowano rozszerzać bibułę komunistyczną w związku z tem dokonano licznych aresztowań wśród młodzieży żydowskiej, uczęszczającej na uniwersytet.

Zmieniony kolor londyńskiej mgły

Jedna z najbardziej charakterystycznych cech krajobrazu londyńskiego była zawsze osławiona mgła, spadająca jak zasłona na stolicę w okresie zimowym a szczególnie w miesiącu listopadzie i grudniu. Mgła taka przykrywa gęstą zasłoną przez całe nieraz tygodnie ogromne zamieszkałe obszary wielkiego miasta. Londyńczycy byli zawsze raczej dumni z „ich mgły", gdyż ten fenomen atmosferyczny mógł być uważany za jedyny na całym świecie. Mgła Londynu różniła się znacznie od innych swem żółtawem zabarwieniem. Znawcy twierdzili zawsze, że jej kolor był osobliwą mieszanką wody Tamizy, zupy grochowej i herbaty, przypominając zarazem jakby zapach siarki i węgla. Zdarzały się lata, w których mgła londyńska stawiała czoło nawet przez szereg miesięcy słabym, zimowym promieniom słonecznym.

Zdaje się jednak, że od pewnego czasu Londyn staje się jaśniejszym nawet zimą, że żółta mgła coraz rzadziej zjawia się nad stolicą Anglji. Pozostaje ona nadal — rozumie się — charakterystyczną cechą angielskiej stolicy, jest jednak inna, jakaś nieuchwytna, mdła, a raczej biała, jak twierdzą mieszkańcy, którzy wzbraniają się uznać ją za — „prawdziwą, narodową". Czemu należy przypisać ową atmosferyczną zmianę? Bezwątpienia tym samym technicznym postępom, jakie swego czasu powodowały żółtą mgłę. Zmiana pochodzi od zmniejszonego używania węgla, które tem samem powoduje stopniowy, powolny zanik żółtej mgły. Coraz bardziej tak w fabrykach, warsztatach jak i domach prywatnych elektryczność i gaz zastępuje węgiel. Również tam, gdzie węgiel bywa jeszcze używany, wprowadzono w życie spcjalne systemy racjonalnego palenia. Tym sposobem atmosfera Londynu staje się coraz bardziej zdrowotna, co jest niewątpliwie wielkiem dobrodziejstwem dla kilkomiljonowego miasta, nawet gdyby fakt ten miał się przyczynić do zaniku jednej z najosobliwszych cech olbrzymiej stolicy. S. F.

Historja żałosna o wesołem zakończeniu

Dwaj przyjaciele, studenci pewnego uniwersytetu byli naprawdę przyjaciółmi na śmierć i życie. Zajmowali wspólnie skromny pokoik i dzielili wspólnie radość i smutek.

Biedacy przeżywali dość często dni głodówki, wiodąc życie mizerne o chłodzie i głodzie. Dni ostatnie dały im się specjalnie we znaki, bo mieli pustkę przeraźliwą w kieszeniach, a żadnych widoków na lepsze jutro. Co tu począć? Rozpacz była u progu ich dusz. Siedzieli więc smutnie na ławce nad rzeką i rozmyślali. Nagle jeden z nich spostrzegł tablicę, a na niej napis: „Kto uratuje tonącego od śmierci, otrzyma 20 złotych nagrody".

— Wiesz co, będziemy symulować akcję ratowniczą — rzekł Adam — wskocz do wody, a cię „wyratuję" i dostaniemy dwadzieścia złotych.

W mig zrealizowano plan Bernard udając samobójcę, wskoczył do rzeki.

Ale w tem stała się rzecz dziwna. Adam nie rozpoczął akcji ratunkowej jak było umówione, a tylko stał spokojnie i czytał napis umieszczony poniżej tablicy Napis opiewał jak następuje: „Kto wydobędzie topielca z wody, otrzyma 50 złotych".

Adam zawahał się na chwilę co począć, ale dobre serce jednak — zwyciężyło. Wskoczył więc za przyjacielem do wody i uratował słabnącego już towarzysza.

Następnego dnia otrzymał Adam nagrodę w sumie 5[illegible] zł. W ten sposób została nędza przyjaciół zażegnana na kilka dni.

(Alka)

RADJO

Programy radjofoniczne:

Sobota, dnia 6 grudnia 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **7.00** gimnastyka poranna; godz. **7.15** gazeta poranna; godzina **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** komunikaty PAT, notowania giełdy pieniężnej; godz. **16.45** odczyt dziennikarski; godz. **17.00** transmisja nabożeństwa z Ostrej Bramy w Wilnie; godz. **18.00** słuchowisko z Krakowa dla dzieci starszych; godz. **18.30** koncert dla młodzieży z Warszawy; godz **19.00** koncert popołudniowy, wykonawcy: Ork Bratniej Pomocy pod batutą Stefana Sternalskiego, Romuald Mossoczy (bas), Jadwiga Komorowska (akomp.); godz. **19.45** komunikat „Miesiąca Pomorza"; godz. **19.55** „Z socjologji tłumu"; godz. **20.30** Akademja finlandzka z okazji święta narodowego Finlandji, wykonawcy: orkiestra 58 p. p. pod batutą kpt. Maksym. Chmielewicza, Władysława Gogojeczowa (mezzosopran), prof. Franciszek Łukasiewicz (fortepian); godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT, sport. i polic. godz. **22.15** muzyka taneczna z kawiarni „Polonja".

Katowice (409 m) godz. **12.10** koncert gramofonowy; godz. **17.00** nabożeństwo z Ostrej Bramy; godz. **18.00** audycja dla dzieci starszych; godz. **20.30** transm. z Warszawy; godz. **23.00** muzyka taneczna (P. R. Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **14.30** „Przegląd wydawnictw perjodycznych", prof. H. Mościcki; godz. **15.35** muzyka gramofonowa; godz. **16.15** „Kącik artystyczny L. S. G."; godz. **17.00** nabożeństwo z Ostrej Bramy w Wilnie; godz. **18.00** transm. z Krakowa dla dzieci; godz. **18.30** koncert dla młodzieży; godz. **19.25** Centralne Tow. Org. i Kółek Roln. do swych członków; godz. **20.00** transm. z Wilna: p. Arcimowicz — feljeton „Zalety i wady regjonalizmu"; godz. **20.15** „Piotr Wysocki o wybuchu powstania listopadowego" — płk. Henryk Eile; godz. **20.30** muzyka lekka; godz. **22.00** feljeton p. t. „Murowane słowa" — p. W. Jurczyk; godz. **22.15 krótki** recital Szymona Bakmana (skrzypce) i prof. L. Urstein (akomp.); godz. **23.00** muzyka taneczna.

Koenigswusterhausen (16.35 m) godz. 16.30 koncert z Hamburga. godz. 22.00 muzyka lekka z Langenbergu. **Budapeszt (550 m)** godz. 19.30 koncert uroczysty młodzieży akademickiej. **Wiedeń (516 m)** godz. 19.45 pieśni wiedeńskie; godz. 22.20 koncert instrumentalny oraz muzyki godz. 17.45 gramofon; godz. 19.15 do 01.00 koncert instrumentalny oraz muzyki lekkiej.

Niedziela, dnia 7 grudnia 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **9.00** koncert gramofonowy; godz. **9.30** gazeta poranna; godzina **10.00** nabożeństwo z Katedry poznańskiej. Kazanie wygł. ks. prof. Krawczyk; godz. **12.05** transm. akademji z Auli Uniwers. (z okazji „Dnia Pomorza"); godz. **17.10** audycja harcerska drużyny „Wilków Morskich"; godz. **17.35** pieśni i arje operowe Feliksa Nowowiejskiego, odśp. Zofja Zmigród-Fedyczkowska, art. op. (sopran), przy fortepianie kompozytor; godz. **18.10** audycja artystyczna i wesoła; godz. **22.00** koncert uczniów Państwowego Konserwatorjum w Poznaniu z ok. 10-lecia istnienia (transm. z Auli Uniw. P.), wykonawcy ork. i chór uczniów Konserwatorjum pod dyr. Zygm. Latoszewskiego, K. Kiełczewski (tenor); godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty sport. i polic.; godz. **22.15** muzyka taneczna z kawiarni „Wielkopolanka".

Katowice (409 m) godz **10.15** nabożeństwo z Katedry Wileńskiej; godz. **11.45** transmisja z Teatru Polskiego; godz. **20.00** słuchowisko z Krakowa; godz. **20.30** transmisja z Warszawy.

Warszawa (1412 m) godz. **10.15** transm. nabożeństwo z Katedry Poznańskiej; godzina **12.15** poranek muzyczny z Filharmonji Warszawskiej; godz. **14.00** „Zimowe prace w lesie" — wygł. prof. Jan Kloska: godz. **15.00** „Żywienie drobiu w czasie zimy"; godz. **15.40** program dla dzieci; godz. **16.40** „O Klemensie Junoszy Szaniawskim", dr. Wł. Jampolski; godz. **17.30** transm. koncertu z Krakowa; godz. **19.25** feljeton p. t. „Odczucia i przeczucia ludzkie" — wygł. dr. med. Szpakowski; godz. **20.00** słuchowisko z Krakowa „Kumoszki dobrze radzą" — K. Tetmajera: godz. **20.30** koncert popularny; godz. **22.00** feljeton p. t. „Literatura w powietrzu Paryża" — wygł. p. Józef Witkin; godz. **22.15** Recital śpiewaczy p. Doroty Gutowskiej; godz. **23.00** muzyka taneczna.

Koenigswusterhausen (1635 m) godzina 11.50 koncert orkiestry wojskowej; godz. 12.45 koncert z Gdańska; godz. 14.30 i 16.00 koncert z Berlina; godz. 20.00 „Arjadna w Naksos" op. z Stuttgartu. **Strasburg (345 m)** godz. 17.45 gramofon; godz. 20.30 koncert instrumentalny; godz. 23.30 muzyka taneczna; **Wiedeń (516 m)** godzina 16.30 koncert symfoniczny ku czci Wagnera; godzina 20.00 koncert (chór i orkiestra). **Budapeszt (550 m)** godz. 17.30 koncert ork. wojsk., godz. 19.00 produkcje chóru teatr.; godz. 19.40 komedja poczem muzyka taneczna. **Kallundborg (1154 m)** godz. 20.00 koncert symf.; godz. 22.20 muzyka taneczna.

W dniu 4 grudnia o godz. 7,30 wieczorem, zmarła opatrzona Sakramentami św., po długich cierpieniach, moja najdroższa żona, najukochańsza matka nasza, siostra i ciocia, ś. p.

z Chrzanowskich

Marja Janiszewska

Nabożeństwo żałobne i spuszczenie zwłok do grobu odbędzie się we wtorek, 9 grudnia, o godz. 10,30 w kościele parafjalnym w Wilczynie.

W ciężkim smutku pogrążeni

W Sękowie, 5. 12. 1930.

mąż i synowie.

zw 26773

Powozy oczekiwać będą na stacji Pólko, o godzinie 9,22 rano.

W piątek, 5 grudnia 1930 zasnął w Bogu po długich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najukochańszy syn, najdroższy narzeczony, nasz ukochany brat, szwagier, stryj, wuj, bratanek i siostrzeniec, ś. p.

Stanisław Szyfter

porucznik rezerwy 7. płk. Strzelców Konnych

przeżywszy lat 30. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 8. b. m., o godz. 1,30 po poł. z kaplicy szpitala garnizonowego przy Wałach Jana III. nr. 7, na cmentarz św. Marciński przy ul. Bukowskiej, msza św. nazajutrz we wtorek, o godz. 9,30 w kościele św. Marcina.

W nieutulonym bólu

Wiry, Poznań.

matka, narzeczona i rodzina.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonjał", ul. Towarowa 25, tel. 31-80.

zw 2281

Dnia 3 b. m. zasnęła w Bogu, ś. p.

Władysława Pawlicka

kilkoletnia, sumienna pracowniczka firmy St. Koźlicki. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 8 grudnia, o godzinie 2,30 z zakładu św. Józefa.

Marja Stanisławowa Koźlicka

Personel:
Helena Szulcówna
Zofja Wróblewska
Barbara Mrówka
Bronisław Lindenberg

zw 26767

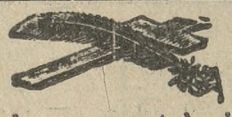

W środę, dnia 3 b. m., rozstał się z tym światem, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy i najlepszy ojciec i dziadek, ś. p.

Wawrzyn Grzegorzewicz

przeżywszy lat 80. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 7 b. m., o godz. 13,30 w Górczynie z kaplicy przy ul. Sielskiej.

W smutku pogrążona

zw 26771

rodzina.

PRZEMYSŁAWKA
WODA KOLOŃSKA
DLA ZNAWCÓW
HELA

Gramofony
Płyty gramofonowe
mechanizmy
Sprzedaż po cenach najniższych.
Feliks Baloń. Woźna 12.
Px 541/2-57.028/6

Dnia 3 grudnia o godzinie 4 rano, zmarła po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa, babka i bratowa, ś. p.

z Szurmańskich

Łucja Marecka

przeżywszy lat 76. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 7 grudnia, o godzinie 14,30 z domu żałoby św. Marcin 34. Msza św. we wtorek, o godzinie 8 w kościele św. Marcina.

W ciężkim smutku strapione

dzieci i rodzina.

Poznań, 5 grudnia 1930 r.

zw 26764

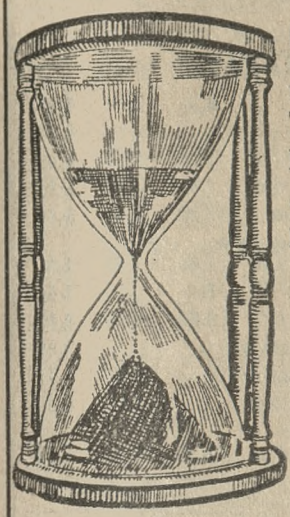

CZAS

najlepiej udowadnia WARTOŚĆ naszego obuwia!

Polskie obuwie marki „WAZA" DŁUGO nosi się!

Damskie 22⁵⁰, 23⁵⁰, 25⁵⁰, 26⁵⁰

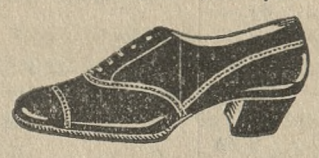

Skład fabryczny:

ul. Wrocławska 15.

Pw 7550-49,188

FRIGORIN-MOTOR

PRZECIW ODMROŻENIOM

nw 5725

Składnic

suchych, bardzo obszernych, murowanych, **poszukuje celem dzierżawy, ewent. kupna** poważna instytucja bankowa. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **nw 5801**

MASZYNISTKA

polsko-niemiecka stenografująca conajmniej po polsku **poszukiwana.** Zgłoszenia z odpisem świadectw i życiorysem do „Par", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. **49,187**

Pw 7551-49,187

Restauracja „USTRONIE"

Poznań, Pocztowa 11, właśc.: Antoni Gniatczyński

W sobotę, dnia 6 b. m.

WIEPRZOBICIE

Mięso z kotła bulaczanki, kaszanki oraz wielki wybór innych potraw, na które jaknajuprzejmiej zaprasza

zw 26768 **Gospodarz.**

Dobrze pielęgnowane piwa i inne napoje!

Z okazji 50-lecia istnienia firmy połączam

sprzedaż jubileuszową

z Wielką

Sprzedażą Gwiazdkową

Przez przeciąg tych 50 lat sprzedawałem zawsze tanio i rzetelnie, lecz tak korzystnej sprzedaży dotąd u mnie nie było.

Gwiazdka - świętem dzieci!

Kiedy nadejdzie tradycyjny, pełen nastroju wieczór wigilijny, we wszystkich rodzinach zapanuje radosne oczekiwanie. Zwłaszcza dzieci wyczekiwać będą z niecierpliwością chwili, kiedy im gwiazdka doręczy podarki za to, że były grzeczne. I niema rodziców, którzyby nie pragnęli widzieć dziecko swe szczęśliwem i sprawić mu radość podarkiem.

Firma „Aquila", Poznań, plac Wolności nr. 9 i św. Marcin 61 od wielu lat słynie z ogromnego wyboru zabawek dla dzieci. Czego tam niema! Lalki prześliczne i pajace, niedźwiadki, słonie, koleje, samochody, gry najróżniejsze, robótki, słowem istny raj dla dzieci. Zapraszamy więc Rodziców do zwiedzenia magazynów firmy „Aquila", która z okazji 50-letniego jubileuszu firmy urządziła wielką sprzedaż gwiazdkową i jubileuszową. Prosimy nie zwlekać, gdyż wobec znanych niskich cen, frekwencja w magazynach jest ogromna i z dnia na dzień rośnie. Korzystniej jest więc teraz już zabawki zakupić, gdy wybór jest jeszcze ogromny i niewyczerpany. A więc hasło dla rodziców brzmi: Po zabawki dla dzieci — do „Aquili".

„AQUILA" ZABAWKI PODARKI, — plac Wolności 9 i św. Marcin 61.

dw 2270

CAŁKOWITA WYPRZEDAŻ OBUWIA

Jeszcze tylko krótki czas sprzedawać będę częściowo znacznie **poniżej cen zakupu**

OBUWIE damskie męskie

skórkowe . . od	**10 zł**
kolorowe i lakowe	**20 zł**
czarne gwarant.	**24 zł**
kolorowe i czarne Goodyearwelt	**29 zł**
lak i najlepsz. jak.	**35 zł**

Wszelkie inne obuwie **za bezcen!**

BAZAR OBUWIA

wł. F. Kasprzak

Poznań, ulica Pocztowa 2

Ceny w oknie wystawowem przekonywują każdego!

Pw 7444/45-49.101/04

Poszukujemy do Gdyni

st. technika-mechanika

(niedyplomowanego inżyniera)

lub elektrotechnika

z wieloletnią praktyką, obznajmionego z eksploatacją motorów elektrycznych i urządzeń przeładunkowych, możliwie z praktyką warsztatową i ze znajomością niemieckiego. Oferty z podaniem życiorysu i wysokości wynagrodzenia pod zw 26751

Wspólnika

tylko czynnego z kapitałem około 50000 zł przyjmie znana dobrze prosperująca firma w Poznaniu. Reflektuje się na rutynowaną siłę, która by objęła kierownictwo handlowe. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **zw 26757**

Niespokojny sen

można tylko wówczas usunąć, gdy wyeliminuje się działanie kofeiny, tak rozdrażniające serce i nerwy. Kawa Hag jest to najlepsza prawdziwa kawa ziarnista, jednakże pozbawiona kofeiny i całkowicie nieszkodliwa. Używajcie więc stale:

KAWY HAG

Pw 7542-39,292

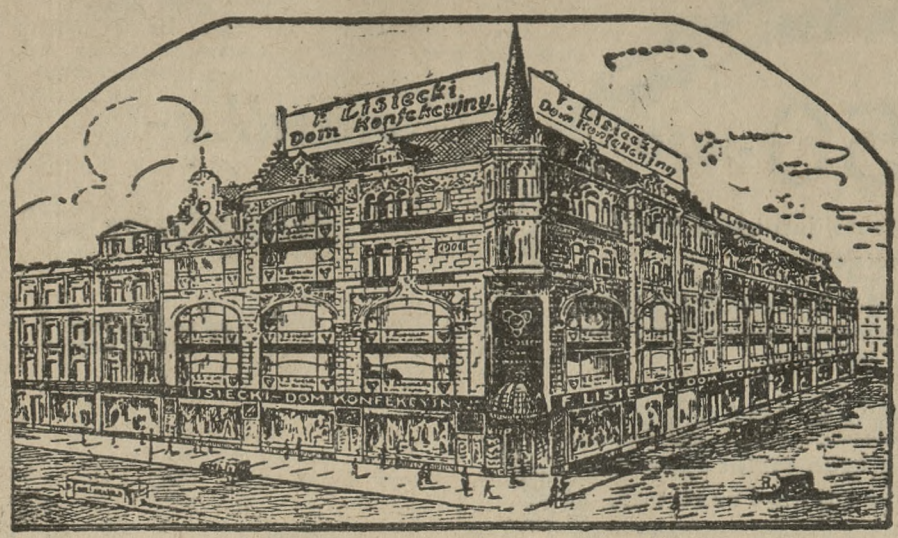

Tylko
w Największym Domu Odzieży w Polsce
kupuje się najtaniej!

SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA

dla wszystkich
od soboty, 6-go grudnia r. b.

Sprzedajemy tylko towar pierwszorzędny! Ceny obniżyliśmy do ostateczności!
Wszelkie oddziały bogato zaopatrzone w ostatnie nowości!

DLA PAN i DZIEWCZĄT:

Płaszcze damskie ang.	78,—	65,—	**42,—**
„ rypsowe z futrz. koln.	125,—	110.—	**95,—**
„ tweedowe z eleg. koln. futrz.	165,—	148,—	**125,—**
„ georgettowe z bogatą futrzaną obsadą	195,—		**150,—**
Płaszczyki dla dziewcząt angielskie	40,—		**30,—**
„ dla dziewcząt rypsowe z baran.	45,—		**38,—**
„ dla dziewcząt pluszowe	33,—	31,—	**28,—**
Suknie wełniane w różn. kolorach	58,—	35.—	20,— **12,—**
„ **jedwabne** najn. fasony	75.—	56 —	48,— **36,—**
„ **wieczorowe**	95,—	75,—	**68,—**

Spódniczki	33,—	15.—	**12,—**
Bluski jedwabne		52,—	**42,—**
Bluski zefirowe		6,50	**4 50**
Poranniki w piękn. deseniach		25,—	**17,—**
Garsonki	80,—	65,—	**48,—**
Swetry	22.—	18.—	**12,—**
Pończochy florowe	2,90	1,35	**0,95**
„ jedwabne bardzo trwałe	9.75	7,50	**5,80**
„ wełniane	9,15		**6 50**
Szale-apaszki	15,—	12,—	**9.50**
Rękawiczki trykotowe		3.25	**2,20**
„ skórkowe	12,—	8 50	**6,75**
Podstaniczki weln.		8,20	**5.75**
Reformy	9.75	6,50	**3,80**
Szlupfery jedwabne		9,50	**7,50**
Kapelusze damskie	25,—	12,—	**7,50**
Berety	6,50	4.50	**2,50**

DLA PANOW i CHŁOPCOW:

Płaszcze zimowe w modnych fasonach	80,—	58,—	**32,—**
Palta czarne z aks. koł.	85,—	65,—	**43,—**
Palta z futrz. koln.	125.—	95,—	**60,—**
Kurtki (jupy) zwykłe	27,—	21,—	**17,—**
Kurtki sportowe	32,—	23,—	**19,—**
Kurtki futrzane	125,—	100.—	**90,—**
Ubrania kolorowe, dobry trwały materiał	80,—	65,—	**23,—**
Ubrania granatowe	90,—	60,—	**38,—**
Ubrania smokingowe	150,—	125,—	**85,—**
Spodnie szewiotowe	19,—	12,—	**7,50**
„ kamg. w paski	25,—	18,—	**14,—**
Pulowery	40,—	19,—	8,50 **7,50**
Piżamy		70,—	55,— **35,—**

Szale jedwabne	9,—	7,—	**1,65**
Szale wełniane			**6,50**
Kołnierzyki	1,60	1,45	**0,45**
Krawaty w modn. des.	7,50	3,50	**0,95**
Koszule wierzchnie	10,50	7,50	**5,50**
Skarpety bardzo trwałe	2,35	1,60	1,50 **1,35**
Getry		6,—	5,50 **3.50**
Koszule trykotowe	9,50	8,75	**6,00**
Rękawiczki trykotowe			**3,60**
„ skórkowe		10,—	9,50 **6,75**
„ wełniane		7,50	**6,50**
Kapelusze męskie	19,—	15,50	11,00 **7,50**

Futra damskie i męskie własnej fabrykacji po cenach bezkonkurencyjnych!

Materiały na płaszcze damskie i męskie, ubrania, spodnie - po cenach prawdziwie gwiazdkowych!

F. Lisiecki Dom Konfekcyjny S. P. Akc. - Poznań

Stary Rynek 98/100

Pw 7515/16-49,175/76

HERBATA LYONS'A
WYRÓŻNIANA OD WIEKU NA CAŁYM ŚWIECIE
DO NABYCIA W HANDLACH KOLONJALNYCH
JEN. REPR. T. MARZEC, WARSZAWA, MAZOWIECKA 5

Tw 694

Raz na widelec!

Wyborną sardynkę norweską, a stanie się ona waszem stałem pożywieniem. Jak wykazały badania wchodzą w chemiczny jej skład witaminy, niezbędne zarowno dla młodzieży jak i osób dorosłych lub słabowitych, w odbudowie ich organizmów.

Sardynka norweska jest więc smacznem i zdrowem daniem, które z pewnością pojawi się wnet na każdym stole w Polsce. Nadzwyczajnie pożywne, wskutek wielkiej zawartości jodu.

NORWEGJA

Pw 5888

Restauracja „CARLTON-DANCING"

Plac Wolności 17. — Telefon 19-05

Gościnne występy fenomenalnego duetu „Żukowska-Niksarski"
z Teatru Morskie Oko w Warszawie.

Dancing jak i taniec ruletkowy.

zw 26766 **Zimny bufet i ciepła kuchnia do rana.**

SAMOCHÓD

luksusowa limuzyna marki „Lancia", typ specjalny, budowany na wystawę do Medjolanu,
sprzedam bardzo korzystnie.

HURT POLSKI - POZNAŃ
ULICA WROCŁAWSKA 9 TELEFON 15-81

Pw 7147-49,191

Pijcie tylko Milachowskiego Kawę № 21 „Świąteczną" aromatyczną i wydajną
zastrz. U. P. 18.851
½ kg zł 6.00

Pw 7152-49,97

Hasło na czasie:

Kto szuka podarku gwiazdkowego,

Niech spieszy do Kałamajskiego.

Niniejszem mamy zaszczyt zawiadomić Szanowną P.T. Publiczność, że w sobotę, 6 grudnia r. b. o godz. 12-tej zostaną otwarte w miłym i wygodnym lokalu przy Al. Marcinkowskiego 13 (dawniej Hotel Francuski)

sala bilardowa i kawiarnia

Szanowną P.T. Publiczność uprzejmie prosimy o łaskawe zwiedzenie lokalu.

Bilardy wykonane przez powszechnie znaną firmę J. L. Dudziński i S-ka w Warszawie podług najnowszych wymagań gry.

Z poważaniem

zw 26 774 *P. Pomorski i M. Wojciechowski.*

WIELKĄ TANIĄ SPRZEDAŻ

z powodu przebudowy lokalu

OBUWIE - ŚNIEGOWCE KALOSZE

Sprzedaje po znacznie zniżonych cenach

J. PAŃCZAK, Wielkie Magazyny Obuwia

Poznań, św. Marcin 64, Górna Wilda 59.

Pw 751 -49 189

Pw 7061 48,25

Nowe korzystne źródło piękna czystości zdrowia

W. Szan. Paniom i Panom odtąd służyć będzie w sprawach kultury ciała i jego piękna mój magazyn bogato zaopatrzony w wyroby i przybory

toaletowe i kosmetyczne

Panowie Przemysłowcy i Rzemieślnicy znajdą u mnie wielki wybór środków techniczno-przemysłowych po bardzo korzystnych cenach.

Proszę uprzejmie o łaskawe zwiedzenie mego składu, którego otwarcie nastąpi

w sobotę, dnia 6 grudnia 1930 r.

Zawsze gotów do usług

Drogerja i Perfumerja M. Dybczyński

Pw 7 554-49.189 **Poznań, św. Marcin 18.**

EMKA
WŁAŚC. M. WŁODARCZAK

Jak tanio, to jeszcze taniej baterje anodowe

60 volt zł 8.—; 90 volt zł 12.—; 100 volt zł 13.50; 120 volt zł 16.50; 150 volt 21.50. Baterje kieszonkowe 50 groszy; 3 lampowe aparaty radjowe od zł 50.—; gramofony od zł 80.—; płyty gramofonowe od zł 3,90 poleca „EMKA". Zakłady Radjotechniczne i Fotograficzne, właśc. Marjan Włodarczak. Poznań, ul. Wrocławska 30, telefon nr. 36-83.

Pw 7 553 49,188

Farbowanie

włosów, brwi i rzęs. Trwałą elektr. ondulację, manicurę, masaże głowy i twarzy i wszelkie inne zabiegi w wykonaniu starannem. Ceny przystępne.

Salon de Coiffure

N. Muszyński
(dla Pań i Panów)
ul. 27 Grudnia 4 i 3 Maja nr. 3.

Pw 7071-48.181

Kino Wilsona, Łazarz
Monumentalny dramat rozpętanych żywiołów i namiętności
„Wicher"
Lilliane Gish Lars Hanson
zw 26772

SZKŁO

okienne, ogrodowe, wystawowe, katedralne, ornamentowe, matowe, surowe, sygnałowe, druciane i t. p. **kit szklarski, diamenty** poleca

po zniżonych cenach

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła

T. z o. p.
Poznań, Małe Garbary 7a
Telefon 28-63.

Pw 6216 45,18

50 000 zł

pożyczy poważnemu **przedsiębiorstwu na** pewną hipotekę, handlowiec z wyższemi studjami i znajomością kilku języków. **Warunek: otrzymanie odpowiedniej posady.** Poważne oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 26756**

Nowe

pióro wieczne Montblanc

z automatyczną kontrolą napełniania.

Przyjaciel lub krewny obdarowany na gwiazdkę nowym NACISKACZEM Montblanc cieszy się podwójnie. Odczuwa bowiem radość nietylko z wspaniałego podarunku, lecz także cieszy się ze zrozumienia nowoczesnej techniki, okazanego kupnem właśnie tego doskonałego modelu pióra wiecznego.

Nowocześni ludzie darowują

NACISKACZ Montblanc.

Typ pióra wiecznego na rok 1931

Montblanc - Meisterstück 4810
z bezterminową kartą gwarancyjną,

Jedno naciśnięcie i już całkowicie napełnione!

Zł. 48.50
60.—
76.—
97.—

Charakterystyczne zalety:

Bez szczeliny, jak również poszczególnych gubiących się cząstek. Nowy doprowadzacz wykluczający kleksy. Cztery patenty światowe zgłoszone. 200 indywidualnych złotych stalówek nadających się do każdego charakteru pisma.

Kupon nr 6 uprawniający do brania udziału w wielkim konkursie

MONTBLANC

W powyższem ogłoszeniu jest ..... błędów ortograficznych
Nazwisko: .....
Adres: .....
Proszę zachować ten kupon wraz z wynikami następnych ogłoszeń (nr. 7-9). Warunki jak i poprzednie kupony (nr 1-5) można otrzymać bezpłatnie w każdym lepszym składzie przyborów piśmiennych, w którym znajduje się niniejsze ogłoszenie.

zw 5793

Karawan

używany lecz dobrze utrzymany z czarnemi okryciami i czaprakami na 4 konie oraz 4 płaszcze dla żałobników z powodu zwinięcia przedsiębiorstwa **korzystnie na sprzedaż.** Informacji udziela

K. Bänsch, Leszno,
ul. Osiecka 7.

Pw 5810

Fabryka smalcu

poszukuje przedstawiciela, który jest dobrze zaprowadzony tak u hurtowników, jak i detalistów. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 26753**

Cegielnia polna

z 30 morgowem gospodarstwem, za 35 000 zł przy wpłacie 15-20 000 zł, **zaraz na sprzedaż.** Zgłoszenia przyjmuje **P. Jaworski,** Szamotuły p. Łazarcia.

zw 26754

Smaczne ciasteczka gwiazdkowe

mile wpływają na **nastrój świąteczny!**

Jeżeli zaś chcesz, by pieczywo świąteczne udało się i dobrze smakowało, weź

Dra Oetkera proszek do pieczenia „Backin".

Wybór odpowiedniego pieczywa na wasz stół świąteczny ułatwi niezliczona ilość doskonałych przepisów Oetkera. **Dra Oetkera barwnie ilustrowaną książeczkę z przepisami**, wyd. F, nabyć można za 40 gr. we wszystkich składach spożywczych, a w razie wyczerpania za nadesłaniem znaczków wprost u mnie. Jako **praktyczny podarek gwiazdkowy** polecam chlubnie znany aparat do pieczenia **Cud kuchni.**

OETKERA jasna główka

Dr. August Oetker, Oliwa

P 7548/49

CZY MASZ WSZYSTKO NA ZIMĘ?

OSZCZĘDZA PIENIĄDZE KTO KUPUJE U NAS

MRÓZ wzmaga się stopniowo codziennie! ZWLEKAĆ DŁUŻEJ stanowczo nie można!

DLA PAŃ	pończochy czysto wełniane zł	6,95
	rękawiczki trykot. . . . . „	1,75
	swetry . . . . „	9.55
	garsonki . . . . „	22,50
DLA DZIECI	rękawiczki z ciepłą podsz. zł	2,45
	garniturki białe z ciepłem futerkiem . . . . od	3.10
	pullovery . . . . „	3,95
DLA PANÓW	pullovery . . . . „	4 95
	skarpetki niciane grube . „	0,65
	rękawiczki trykotowe z ciepłą podszewką . . . . od	1,75
	getry . . . . „	2.95
poleca	szale czysto wełniane . . „	1,95

MARJAN DOBROWOLSKI i S-ka

ul. Pocztowa 4. dw 2280

LOKALU

obszernego, w okolicy rynku wildeckiego poszukuje poważna instytucja bankowa. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **nw 5800**

Zarząd Stowarzyszenia P. D. Z. w Warszawie przy ul. Nowy-Świat 67 zawiadamia, że na skutek pisma Gen. Dyr Loterji Państwowej L. 23711/30 i wobec postanowień par. 6 rozporządzenia Min. Skarbu (Dz. U. R. P. poz. 541/1924), przewidziane w tekście losów I-ej loterji fantowej, której ciągnienie wyznaczono na dzień 1 grudnia 1930 r. 1) główny fant — dom w Toruniu — wartości 15 000 zł, jako prawnie niedopuszczalny, został zastąpiony fantem równej wartości — samochodem osobowym.

Reklamującym Stowarzyszenie P. D. Z. zwróci gotówkę za zwrotem losu do dnia 18 grudnia r. b

Ciągnienie nastąpi w dniu 20 grudnia 1930 r. Tw 738

LICYTACJA

W środę, dnia 10 grudnia 1930 r., o godz. 10, na probostwie w Borku sprzedawać będziemy publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

drzewa na pniu topolowe, akacjowe i jesionowe oraz 400 szt. powrozów 2 metr. nw 5 792

DOZÓR KOŚCIELNY

Ks. Pawłowski, przewodniczący.

KONKURS

ogłasza Uniwersytet Poznański na wolne stanowisko

referendarza kancelarji Rektorskiej

I kategorji a VIII grupy uposażeń, według ustaw z 9. X. 1923 (Dz. Ust. poz. 924) i z 17. II. 1922 (Dz. Ust. poz. 164).

Kandydaci zechcą wnosić podania do Rektoratu w terminie do 15 b. m., dołączając życiorys, świadectwo ukończonych zupełnie studjów prawniczych, metrykę urodzenia, na dowód nieprzekroczonego 40 r. życia, dokumenty z dotychczasowej praktyki, świadectwo moralności i świadectwo obywatelstwa polskiego. nw 5 548

KONKURS

ogłasza Uniwersytet Poznański na wolne stanowisko

asystenta rachunkowego Kwestury

w X grupie uposażeń, II kategorji, według ustaw z 9. X. 1923 (Dz Ust. poz 924) i z 17. II. 1922 (Dz. Ust. poz. 164).

Kandydaci zechcą wnosić podania do Rektoratu w terminie do 15 b. m., dołączając życiorys, metrykę urodzenia na dowód nieprzekroczonego 40 r. życia, dokumenty z dotychczasowej praktyki, świadectwo moralności, świadectwo obywatelstwa polskiego i stwierdzenie biegłości w pisaniu na maszynie oraz świadectwo co do wykształcenia średniego ogólnokształcącego lub zawodowego, według §§ 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 26. VI. 1924 r. (Dz. Ust. poz. 629), tudzież odnośnie do znajomości rachunkowości. nw 5 547

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, dnia 6 grudnia 1930 r., o godz 14-tej, we Wiórkach pow. Poznań, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

maciorę, 3 tuczniki, 7 prosiaków, krowę. nw 5 811

Zbiórka przed Urzędem Gminnym.

H. Prusiński, kom. sąd. Poznań, ul. Bydgoska 2.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Maszynę

do pisania marki Vöst gotową do użytku zaraz sprzedam za 120 zł Oferty Kurjer zdw 45 846

Okazja

Dalsza wyprzedaż urządzenia hotelu francuskiego: łóżka, nocne stoliki, stoły, umywalnie, szeslągowe kanapy, krzesła, biurka, kołdry puchowe. Składowa 4, składnica, godzina 12—3, telefon 21-10. zdw 45 841

Pies

na sprzedaż spic angielski, rok stary. Ul. Rybaki 7, w sklepie, front. zdw 45 838

Dobrze

prosperujący skład spożywczy, śródmieście, natychmiast do sprzedania. Tylko poważni reflektanci. Zgłoszeni do Kurjera Poznańskiego. zdw 45 833

Aparat

Icarette Zeissa 6×6 sprzedam. — Adres Kurjer zdw 45 876

Łóżka

fornierowane korzystnie. Różana 4. III., prawo. zdw 45 868

Skład

papieru, cygar i księgar. za 2 500 zaraz do sprzedania ewentl. próżny skład. Górna Wilda 36. zdw 45 911

Naszą tajemnicą

jest korzystny zakup, dlatego sprzedajemy każdemu wyłącznie tanio garnitury umywalkowe tylko 7½ złotego, serwisy kawowe tylko 8½ złotego. Kompletne serwisy obiadowe 6 osób porcelana 39, kompletne serwisy obiadowe 12 osób dobra porcelana 59, garnitury alpakowe 28, szklanki tylko 10 groszy, prezenty gwiazdkowe bez wyjątku jaknajtaniej. Hurtownia Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. zdw 45 913

Domek

nowy 2 pokoje kuchnia, około 1 morgi ziemi, przy dworcu, w mieście godzinę od Poznania, wpłaty 3—4 000 zł. cena 7 800 zł z powodu wyjazdu sprzeda właściciel. — Adres wskaże Kurjer zdw 45 899

Para koni roboczych

na sprzedaż. Zgłoszenia ul. Raczyńskich 6, telefon 3919. zdw 45 746

Lalek

zabawek, wózeczków wybór. — „Światek dziecięcy" Kraszewskiego 11. zdw 44 167

Kożuch

nowem poszyciem, futrzanem kołnierzem tanio Poznańska 27a I., prawo, dom tylny. zdw 45 742

Fabryka porcelany

w Chodzieży ma do oddania 200 sztuk beczek od oleju żelaznych pocynkowanych. zdw 45 734

Gramofony płyty, przybory najniższe ceny

Bruździński i S-ka, Wielka 18. zdw 45 047

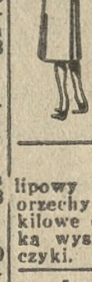

Płaszcze damskie

Każda Pani oszczędzi dużo pieniędzy kupując płaszcz damski wprost w fabryce konfekcji damskiej W. Kowalski i S-ka Poznań, Wielkie Garbary 22 dział miarowy. Pw 7 353 57.718

Miód

lipowy kuracyjny 20 złotych, orzechy włoskie 17 złotych pięciokilowe opakowania franco zaliczką wysyła Sz. Horowitz, Zaleszczyki. zdw 45 425

4 metry materjału

wełnianego (jasno beż) sprzedam korzystnie. Mickiewicza 7, III., lewo. zdw 45 633

Suknię

granatową crepe de chine na średnią, szczupłą figurę sprzedam. Mickiewicza 7, III., lewo. zdw 45 603

Fortepian wiedeński

kanapy restauracyjne, boksy, lampy elektryczne piece elektryczne i gazowe, serwantkę mahoniową, lustra, kanapy, szafę żelazną, wagę dla niemowląt it p. odda tanio Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 7 448-49.106

Drogerję

stara okazyjnie sprzedam z przyległem mieszkaniem. Gotówki 18 tys. Znaczek. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 841

Kasprowicza

Jana Dzieła zbiorowe 17 tomów w pięknej oprawie zł 100, można kupić w każdej większej księgarni, płacąc ratami po 10 zł. Wspaniały prezent gwiazdkowy Dom Książki Polskiej Warszawa. nw 6 728

Futra

damskie 450, spody męskie przystępnie. Wierzbięcice 13 parter. zdw 45 301

Płótna

jutowe, szpagaty, tasiemka do paczek, taśmy do żaluzji oraz file po niebywale niskich cenach poleca Pieczyński, Pocztowa 11 zdw 45 305

Sprzedam

dobre męskie oposowe futro, damskie piszczaniki i kurtkę futrzaną. Spokojna 15 a. zdw 45 386

Futro

karakułowe, obszerne tanio sprzedam. Cieszkowskiego 8, parter, prawo. zdw 45 896

Płaszcz

zimowy sprzedam. Marecki. Wrocławska 14. zdw 45 891

Maszyna

do odpełninia i zamykania tub. 2 moździerze korzystnie na sprzedaż. Adres Szymańska. Bydgoszcz. Promenada 21 a. dw 2 275

30

beczek od masła raz używane. Oferty Kurjer zdw 45 233

Koncesję

wraz z zegarem na dorożkę samochodową sprzedam. Wskaże Kurjer. Jeżyce. jw 5 172

Gramofony!!! Płyty gramofonowe mechanizmy ceny najniższe

Feliks Bałoń, Woźna 12

Pw 7 483/84 49.139/140

Skład

przy Kraszewskiego tanio. Dutkiewicz. Chwaliszewo 70. zdw 45 960

Maszyna

do pisania „Remington" 350 złotych. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 45 959

Wózek

sportowy dla lalki, zimowe palto dobrze utrzymane na sprzedaż. Bukowska 33 parter, lewo, front. zdw 45 972

Futra

damskie i męskie we wszystkich gatunkach najnowsze modele poleca korzystnie W. Królikiewicz. Magazyn Futer. Poznań, Podgórna 6. Pw 5 434 37.24

Jadalnię

z pierwszej ręki 20% taniej. Stolarnia. Szyperska 3. zdw 45 970

Skład

Poznaniu śródmieściu korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 44 938

Stół

ośmiokątny, salonikowy, lustro 80 × 40 regulator korzystnie — Wiadomość restauracja Gogulska, ul. Wiankowa 5. zdw 45 955

Miód

10 kg. 46 zł franco Pleszew sprzedaje wraz z emaljowanem wiaderkiem Lisowski, Pleszew 2. zdw 45 987

Skład

kolonjalny i delikatesów w powiatowem mieście, w bardzo dobrem położeniu, z powodu choroby właściciela zaraz na sprzedaż. Cena według ugody. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 45 979

Setki

kupujących przekonało się że kapelusze męskie są najlepsze i najtańsze w firmie A. Pietrzykowski Wielka 8 Pw 7 405-37 99

Futro

sportowe męskie, krótkie tanio. Wielka 15, IV., lewo. rw 12 439

Konia

tanio sprzeda Szpryngacz. Wielka 13. rw 12 458

Meble

Tania sprzedaż. Poznań, ulica Żydowska 34. Józef Hilscher — telefon 37 60. n 5 790

Brylanty

czystej wody kolczyki 900 zł. — Adres wskaże Kurjer zdw 46 016

Futerko

krótkie męskie, dobrze utrzymane. 175 złotych. Rzeczypospolitej 8. Menclewska. zdw 46 029

I a grzyby

litewskie, prawdziwki suszone po cenie 1.50 zł za 1 kg (najmniej 5 kg.), franco za pobraniem dostarcza Export grzybów E. Kobrowski Marcince p Grodno. zdw 45 983

Salon

mahoniowy, serwantki sekretary bibljoteki, komody biureczko damskie, herbatnik, fotele krzesła na sprzedaż. Skarbowa 4, parter, lewo. zdw 45 945

Piaskownia

do wydzierżawienia lub sprzedania. K. Pokrywka. Winiary, Leonarda 16. zdw 45 938

Kino

w Poznaniu sprzedam lub wydzierżawię. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 937

Tanio

sypialnię nową, dębowo fornierowaną sprzedam. Grobla 30. II., lewo. zdw 45 933

Pierzynę

smoking na średnią figurę sprzedam. Majchowska. Małeckiego 13. I. lewo, dom tylny. zdw 45 244

Skrzypce

Hopfa przerobione 1928 r. sprzedam. Zgłoszenia piśmienne „Par" Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 57.767. Pw 7 537-57.767

Kożuch

używany i buty filcowe tanio na sprzedaż. Kopernika 2 I. prawo. zdw 45 950

Sypialnie

dębowe, ładne, kompletne wyprzedaje faktycznie tanio Stolarnia mebli. Kwiatowa 6 zdwp 45 949

Piecyk

żelazny wielkość 2, szamotowy, jak nowy na sprzedaż Świgoń ul Poplińskich 10 I piętro. zdw 45 953

Pianino

korzystnie sprzedam Wszystkich Świętych 8. I piętro lewo rw 12 461

Do sprzedania

rury lano żelazne dla gazowni pp. 65 sztuk średnicy 350 m/m długości 4 00 m mufowe proste 11 sztuk średnicy 350 m/m łukowe, mufowe. Oferty przyjmuje Magistrat Leszno Miejski Urząd Techniczny. dw 2 276

Ferma drobiu!

Przy Poznaniu sprzedam za gotówkę 8 uroczo położone parcele na obowiązkowe założenie fermy drobiu rasowego. Oferty „Par". Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 49.119. Pw 7 511 49.119

Okazyjnie

z braku gotówki futro męskie, kołnierz karakułowy, spód oposy 450 zł. Wierzbięcice 28, parter prawo. zdw 45 806

Skład

artykułów męskich przy ruchliwej ulicy w Poznaniu na sprzedaż Adres wskaże Kurjer zdw 45 805

Mikołaje

czekoladowe od najmniejszych do największych wielki wybór w piernikach, ozdoby choinkowe cukrowe i czekoladowe wyroby własne dobre i tanie i przed gwiazdką jeszcze tańsze poleca Wytwórnia cukierków, czekolady, marmelady, drażetek i pierników L. Śledziński, składy fabryczne: Wroniecka 16, Wielka 15, i St. Rynek 35 (wejście z Wiankowej). Tel 1242 zdw 45 497

Futro

bibretowe damskie nowe 155 zł sprzedaje Wiertel. Półwiejska 37 w podw., lewo. zdw 45 906-7

Gospodarstwo

50 mórg buraczanych, budynki sprzedam za 8 000 Oferty Kurjer Poznański zdw 45 770/71

4 oposy

(skórki) sprzedam tanio. Wilda, Żupańskiego 20, IV piętro. zdw 45 968/9

Koniki

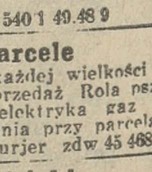

od 20 — zł w wielkim wyborze W Stefański. Poznań. Stary Rynek 54 przy Jezuickiej. Pw 7 540 1 49.48 9

Parcele

w Ratajach każdej wielkości korzystnie na sprzedaż Rola pszenna autobus, elektryka gaz wodociągi, cegielnia przy parcelach. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 468 9

Skórki

bławy futra męskie ceny hurtowe. Hankiewicz Wielka 9, wchód Szewska. zdw 44 660-1

Sprzedam

lub zamienię na mniejszą dużą szafę do rzeczy. Szamarzewskiego 24 I lnda. zdw 45 789

Skład

kolonjalny i cukierków, kompl. urządzenie towar, mieszkanie ładne z meblami w Zdunach z powodu ożenku sprzedam za 1800 zł tylko gotówka. Oferty Kurjer zdw 45 802

Sprzedam

szafę żelazną, cena 500 zł, wysoka 1 m. 50, szeroka 52 cm. — Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 45 796

Maszynę

szewcka cylindrówkę korzystnie sprzedam. Adres Kurjer zdw 45 799

Kino aparat
z stojącą projekcją tanio sprzedam. Wiadomości w kasie kina „Orzeł". zdw 45 781

Aparat
fotograficzny Roleiflex 6×6, nowy. Neyman. Matejki 51. zdw 45 779

Okazja
Dobrze utrzymany bufet, kredens, stół, 11 krzeseł tanio sprzedam. Łukaszewicza 15, III. piętro, prawo. zdw 45 776

Piekarnia i cukiernia
w Poznaniu zaraz do odstąpienia. Zgłoszenia Rynek Łazarski nr. 7. zdw 45 775

Na gwiazdkę
biurko damskie orzechowe (styl Rokoko), ślicznie odrobione na sprzedaż. Szkolna 13, I piętro. zdw 45 774

Maszynę
rzeźnicką sprzedam A. Bekerowicz, Składowa 11. zdw 45 768

Sprzedam
rower „Opel", biurko, stół, 2 krzesła, łóżko nowe za 250 zł. „Diana", Rynek Łazarski 9. zdw 45 767

Korzystnie
sprzedam wózek dwukołowy, mało używany. Czajkowski, Winiary ul. Kowalska 9 a. zdw 45 826

Kwarcową
lampę stołową 220 volt, prąd stały nową sprzedam. Oferty zdw 45 823

Dom
w małem mieście korzystnie zaraz 12—15 000 zł sprzedam. Zgł. Kurjer zdw 45 830

Kaczory
duże białe Pekingi sztuka 12 zł. ma do oddania Dwór Pomarzanowice, poczta Pobiedziska, pow. Poznański. zdw 45 849

Skład
kolonjalny, delikatesów z pokojem, dobrze prosperujący, przy ruchliwej ulicy sprzedam. Adres w Kurjerze zdw 45 803

5 KUPNA

Toaletkę
orzechową kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 540

Choinek
1000 szt. kupię. Oferty Kurjer zdw 45 710

Pokoje męskie
biurka, fotele do biurek, stoły rozciągane, krzesła, szafy do akt, regały biurowe, łóżka żelazne, szafy do książek i t. p. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 7 447-49,107

Ołów
łom i odpadki kupujemy i prosimy o oferty Drukarnia Polska S. A. św Marcin 70. zdw 42 945

Kupię
urządzenie wytworni cukierków. Zgłoszenie Kurjer zdw 45 765

Poszukuję
używanego auta ciężarowego z ceną. Oferty do Kurjera zdw 45 798

Kupię
okazyjnie aparat fotograficzny Leitza. Oferty do Kurjera zdw 45 778

Kupię
magiel używany w dobrym stanie. Oferty Kurjer zdw 45 817

Parcelę
w Poznaniu położoną przy kanalizacji i elektr. świetle kupię. Podanie ceny. Oferty Kurjer zdw 45 865

Pianino
do ćwiczeń kupię. Oferty Kurjer zdw 45 908

Kupię
używany samoch d Ford, karetkę rocznik 29—30, może być uszkodzony, płacę gotówką. Oferty Kurjer zdw 45 903

Ziemniaków
kupię 100 ctr. miesięcznie na paszę dla bydła, dostawa w dom Poznań. Oferty z podaniem ceny do Kurjera Pozn. zdw 45 897

Kupię
futerka dobrze utrzymane. Oferty do Kurjera z podaniem ceny zdw 45 901

Samochód
nieduży kupię. Fimmel, fabryka maszyn, Nowy Tomyśl (Wlkp.) zdw 45 985

Kupię
Fryzjerskie urządzenie w całości lub częściowo jak umywalnie, aparaty, foteliki, wiele innych. — Oferty Marszałka Focha 155, Krupczyński. zdw 45 924

6 KAMIENICE

Willę
wolną sprzedam. Krolich, Puszczykówko. zdwp 44 773

Kupię
w Poznaniu kamienicę wprost od gospodarza, wpłacę gotówką 60 tysięcy zł., podać czynsz z 1914 i 1930 r. Oferty Toruń, Hotel dworcowy. zdw 45 869

Administrację
domów w Poznaniu przyjmę. — Gwarancję stawię 200 000 zł. — Zgłoszenia Kurjer zdw 45 866

Kamienica
o jednem piętrze leżąca przy kościele jest wprost od gospodarza korzystnie do sprzedania Mieszkanie 5 pokojowe jest wolne — Zwierzyski Pobiedziska Rynek 6 rw 12 466

7 PIENIĄDZ

Dobrze
się rentująca wytwornia olei i pokostów w Wielkopolsce z kapitałem zakładowym 75 000 zł poszukuje wspólnika z kapitałem ca. 30 000 zł. Przedsiębiorstwo bezkonkurencyjne. Dobry zysk zapewniony. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 44 315

Do koncesji
alkoholowej poszukuję wspólnika z lokalem restauracyjnem w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 787

Wspólnika
z gotówką 10 000 przyjmę do przedsiębiorstwa hurtowego. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 45 810

500
złotych poszukuje zastaw kosztowności. Kurjer zdw 45 864

10 — 20 000 zł
na I hipotekę kamienicy wartości 250 000 poszukuję. Oferty Kurjer zdw 45 910

Wspólnika
z kapitałem 3—5 tys. do przedsiębiorstwa handlowego, posiadam samochód ciężarowy i ubikacje handlowe Adres wskaże Kurjer zdw 45 934

Resztówka
pod Poznaniem 520 mórg pszenno-żytniej ziemi wtem cirka 200 mórg lasu mieszkanie 12 pokojowe w parku, inwentarz żywy i martwy kompletny do sprzedania Zgłoszenia Kurjer rw 12 462

8 DO WYNAJĘCIA

2 mieszkania
po 3 pokoje i kuchnię wydzierżawię za wpłatą rocznego czynszu zgóry w Obornikach. Zgłoszenia Kozak. Wargowo. zdw 45 713

Mieszkanie
komfort 6 pokoi willi Solacz — z ogrodem. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 764

Dwa
pokoje i kuchnia z meblami odstąpię. Oferty Kurjer zdw 45 795

Ławica
parcele, pokój kuchnię wolne. Oferty Kurjer zdw 45 785

Mieszkanie
3 pokojowe do wynajęcia. Dębiec, św. Szczepana 29. zdw 45 773

Sześciopokojowe
mieszkanie w centrum, wolne od stycznia, za zgodą gospodarza. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 843

4 pokoje
w willi do wynajęcia zaraz. — Czynsz zgóry. Konieczny remont. Używanie ogrodu. Zgłoszenia pisemne do Kurjera zdw 45 872

8 pokoi
w willi do wynajęcia. Okolica Parku Wilsona Czynsz za rok zgóry. Używanie ogrodu. Zgłoszenia pisemne do Kurjera zdw 45 871

Pokój
kuchnia śródmieściu 900 złotych. Agencja, Długa 5. zdw 45 941

Dwupokojowe
pokój kuchnia. Mroczkowski, Wały Królowej Jadwigi 11, skład. zdw 45 967

2
pokoje kuchnia, 1 600, dwuletni czynsz, później 45,—, pokój z angielką korzystnie. Biuro. Kantaka 1. II. ptr. zdw 45 964

Mieszkanie
trzypokojowe, łazienka. Rynek Wildecki przejęcie mebli 5 000. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 45 963

5
pokojowe, centrum, wysoki parter, za dwuletni czynsz 6 000 złotych. Krzesiński, Piekary 8. zdw 45 992

„Informator" poleca mieszkania
Ratajczaka 15 (Pasaż) zdw 46 031

Mieszkania
1, 2, 3, 4 pokojowe za dzierżawę odda Szczepański, Kantaka 5, I. zdw 46 010

Mieszkanie
trzypokojowe kuchnia, korytarz, objęcie mebli 2 600 złotych czynsz 40 złotych (Łazarz I. piętro). — Spiesznie wynajmie „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 45 925

Mieszkania
do wynajęcia. Zgłoszenia u gospodarza ul. św Antoniego 6, Starołęka, Dzidziński. zdw 46 019

2
mieszkania à pokój i kuchnia z przynależytościami do wynajęcia wprost od gospodarza za 2 roczną dzierżawą zgóry Willka na Ratajach naprzeciw fabryki Hoensch, dojście torem kolejowym. zdw 46 028

Mieszkanie
o 5 pokojach względnie 3 pokojach oraz 2 pokojach i kuchni jest wprost od gospodarza zaraz do wynajęcia Piotr Zwierzyski, Pobiedziska, Rynek 6. rw 12 465

Pokój
duży kuchnia, od gospodarza zaraz. Górczyn 500 zł w tem ½ roku dzierżawa. Adres Kurjer zdw 45 932

Suterenę
ubikację wszystkiemi meblami sprzedam. Zielona 3. Grzegorzewska. zdw 45 951

9
pokoi, komfort, parkiet dzierżawa 450, objęcie 4 500, powód wyjazd, wskaże Agencja Długa 5. zdw 45 948

4 pokojowe
mieszkanie odstąpię z meblami korzystnie. Oferty Kurjer Poznański zdw 46 006

Mieszkanie
3 pokojowe wszelkie wygody, częściowo umeblowane odnowione dstąpię. Oferty Kurjer zdw 46 014

9 SZUKA MIESZK

2 lub 1 pokojowego mieszkania
z kuchnią poszukuję od stycznia. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 794

2 — 4 pokoi
poszukuję w centrum, cena obojętna. Oferty Kurjer zdw 45 837

Mieszkania
dwupokojowego z łazienką i elektrycznem światłem poszukuje wprost od gospodarza. Zapłacę czynsz zgóry. Oferty do Kurjera zdw 45 920

2 — 4
pokojowe mieszkanie tylko w parafji farnej zaraz możliwie od gospodarza czynsz zgóry Oferty Kurjer zdw 45 999

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
okazałą nowoczesną willę bez długu, miasto blisko Poznania, na dom lub willę w Poznaniu. Bez pośrednictwa Zgłoszenia „Par", Al. Marcinkowskiego 11 pod 57.748. Pw 7 419 57.748

Zamienię
2 pokoje kuchnię, łazienkę śpiżarnię na Jeżycach na większe okolica obojętna. Oferty Kurjer zdw 45 660

Instalator
małżeństwo bezdzietne zamieni pokój z kuchnią za objęcie stróżostwa i reparacje domu Oferty Kurjer zdw 46 007

11 POKOJE UMEBL

Pokój
słoneczny dla wóch osób od 15 wynajmę. Poznańska 27 a I prawo, dom tylny zdw 45 743

Pokój
osobne wejście, elektryczność wynajmę Kosińskiego 10 parter, prawo. zdw 45 741

Ładny
pokój parterowy wolny. Staszica 20, parter, prawo. zdw 45 819

Pokój
niekrępujący frontowy, lepszemu panu wynajmę od 15. 12. — Mickiewicza 7, III., lewo. zdw 45 822

Pokój
panu używaniem fortepianu. — Szwajcarska 19, III., prawo. zdw 45 772

Elegancka
sypialnia niekrępująca, usytuowanym, chętnie na kilkorazowy pobyt w miesiącu (centrum) — Adres Kurjer zdw 46 000

Działyńskich 3
I. lewo, słoneczny, spokojny, frontowy pokój i sypialnię solidnym osobom wynajmę. zdw 45 824

Pokój
pani zaraz lub 15. Kochanowskiego 23, wysoki, parter, prawo zdw 45 842

Pokój
czysty, elektryczność od 15 inteligentnemu panu wynajmę. — Matejki 7, III., prawo zdw 45 839

Ładny
duży pokój dla dwóch panienek. Ogrodowa 4, parter. zdw 45 836

Dwuosobowy
sypialnia, gabinet. Kraszewskiego 9 b., II. lewo. zdw 45 835

Pokój
lepszemu panu, pani. Niegolewskich 16, III., lewo zdw 45 880

Pokój
wspólny lub małżeństwu bezdzietnemu. Majchowska, Maleckiego 13, I., lewo, tylny wchód. zdw 45 243

Małżeństwu
wynajmę pokój umeblowany, używaniem kuchni, łazienki. Janecki, Marszałka Focha 94. zdw 45 886

Pokój
Wrocławska 38. Orwat. zdw 45 902

Pokój
osobne wejście panu. Mańczak, Górna Wilda 45. zdw 45 900

Pokój
ciepły dla pana tanio zaraz wolny. Szudarek, Dąbrowskiego 35-37. zdw 45 889

Pokoje
umeblowane z utrzymaniem lub bez. Aleje Marcinkowskiego 2 a, drugie piętro. zdw 45 861

Elegancki
frontowy 15. 12. lub później. Zielona 3. I. p., prawo. zdw 45 942

Pokoik
skromny elektryczność, pani lub panu 15. wynajmę Różana 12. Sobkowiak zdw 45 804

Mieszkalny
sypialny oddam panom ewentl. małżeństwu. Mazur. Skarbowa 14 zdw 45 893

Pokój
umeblowany, frontowy, elektryczność, 1—2 osobom do wynajęcia. Słowackiego 48. II. prawo. jw 5 176

Dąbrowskiego 23
III., prawo, z utrzymaniem lub bez, wolny. jw 5 173

Pokój
wynajmę dwom osobom zaraz. — Św. Marcin 52-3. I., lewo. zdw 45 974

Dwuosobowy
Śniadeckich 9. II. środek. zdw 45 995

„Informator" poleca pokoje
Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 46 030

Pokój
dla panienek zaraz. Św Wojciech 26. II. zdw 46 022

Pokój
z wejściem z klatki schodowej od 15. 12. Św. Wojciech 26 II. zdw 46 021

Pokój
wspólny dla panienek z własną pościelą od zaraz Dobrowolska, Wodna 5. II piętro zdw 46 033

2 — 3
pokoje eleganckie, pokoik, Cieszkowskiego 8. III., prawo. zdw 46 023

Pokój
dwom osobom utrzymanie lub inteligentnemu małżeństwu Łąkowa 9. III. prawo. zdw 45 944

Niekrępujący
frontowy wynajmę od 15. 12. — Drużbackiej 1. II., lewo. zdw 45 918

Pokój
z światłem elektrycznem wynajmę zaraz. Kowalska, Fr. Ratajczaka 11a, 7 wejście .. piętro. zdw 45 917

Pokój
panu. Ratajczaka 28, parter, prawo. zdw 45 914

Dwuosobowy
niekrępujący zaraz lub 15. 12. — Ratajczaka 17, II., podwórze, lewo zdw 45 923

Miły
i czysty pokój jest do wynajęcia zaraz. Kwiatowa 7, parter, lewo. zdw 45 930

Pokoje
plac Wolności komfortowe, panom solidnym. Adres Kurjer zdw 45 931

Pokój
ładny dla 1 lub 2 panienek. Kopernika 8. I., lewo. zdw 45 922

Pokój
używaniem kuchni małżeństwu. Matejki 6, parter, prawo, dom ogrodowy. zdw 45 928

Ładny
pokój. Trzeciego Maja 5 IV lewo. zdw 46 004

Pokój
wspólny, wysoki parter elektr. światło. Maleckiego 3 Olejniczakowa. zdw 46 008

Pokój
zaraz lub 15 wynajmę Wielkie Garbary 33 III prawo. rw 12 464

Pokój
Wodna 13. I., podwórze. zdw 45 814

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
niekrępującego, osobne wejście poszukują dwie panie. Kurjer zdw 45 825

Próżnego
pokoju szukam. Oferty Kurjer zdw 45 882

2 — 3
pokoi umeblowanych lub próżnych na salon mód poszukuje w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 46 003

Panienka
szuka pokoju śródmieściu, własna pościel, 30 zł. Oferty Kurjer zdw 45 973

„Informator" poszukuje pokoi
Ratajczaka 15 (Pasaż) zdw 46 032

13 LOKALE

2 pokoje
nieumeblowane na biuro, w centrum miasta poszukuje poważne przedsiębiorstwo, na założenie oddziału w Poznaniu od zaraz. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 45 89.

Próżny
pokój przy ul. Skarbowej do wynajęcia. Oferty do Kurjera zdw 45 956

Dwa komfortowe lokale
po zlikwidowanej wielkiej restauracji odnajmie właściciel domu zaraz narożnik Matejki i Placu Wyspiańskiego 1) lokal na cukiernię lub kawiarnię z najlepszą w Poznaniu kręgielnią zimową 2) lokal narożnikowy z dużem oknem wystawowem na skład, probiernię wódek i t p Oba lokale razem nadają się na duże biuro. Wiadomość: Matejki 48, drugie piętro, właściciel domu. zdw 45 952

14 DZIERŻAWY

Drogerję
w Poznaniu, przy ruchliwej ulicy z powodu wyjazdu korzystnie natychmiast sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 45 821

Poszukuję
w dzierżawę restauracji lub gościńca od właściciela z podaniem ceny i warunków. Oferty do Kurjera zdw 45 799

15 UZDROWISKA

Worochta
„Perełka". Pokoje słoneczne z całem utrzymaniem łazienka, salą pianino. Tereny narciarskie pierwszorzędne. (Choroby zakaźne, gruźlica, wykluczone). — Gnaedingerowa-Srokowska. nw 5 719

Zakopane
Willa „Obrochtówka" Chałubińskiego kuchnia dobra obfita ceny umiarkowane. nw 5730

Poronin
pod Zakopanem, pensjonat Jędrzejówka Stefanji Machowskiej poleca pokoje z utrzymaniem. — Ceny przystępne. zdw 45 980

16 OSOBISTE

Haleczko
proszę naznaczyć spotkanie. — Łobuz. zdw 45 854/5

Urodę
kobiecą, konserwuje doskonali cerę najbardziej zaniedbaną — poprawia odświeża usuwa braki skazy. Wszelkie odmrożenia rąk, nosa — usuwanie bezbolesne tłuszczu, pielęgnacja włosów — usuwanie łupieżu. — Ceny niskie Panowie 5—7 Kosmetyka Lecznicza Al Marcinkowskiego 5, telefon 59-31 zdw 45 808

Odwołuję
ogłoszenie z dnia 24 11. 30. nieważności weksli przeciw Restauratorowi Bilskiemu, powstałe z nieporozumienia. Fr. Mazurczakowa. zdw 45 844

J. H.
Posyłam stale odpowiedzi niema, zaginęła, proszę ponownie do poniedziałku pod zdw 45 860

Do oszczerstwa
rzuconego na Kazimierza Gawrona nie przyznaje się, a za napad Kazimierza i Stefana Gawronów na mnie pociągnę do odpowiedzialności sądowej Ignacy Rochowiak, Kolejowa 39 zdw 46 025

Leńku
przyjeżdżaj do T. czekam w kawiarni Bristol. Stęsknona H. Pw 7 530-64 408

21 ZGUBY

Zaginął
7 miesięczny doberman. Łaskawy znalazca raczy odprowadzić za wynagrodzeniem ul Klasztorna 6, restauracja. zdw 45 856

22 ROZMAITE

Pracownia Sokołowskiej
ul. Strzelecka 5, III p. Przerabia płaszcze, suknie i balowe według najnowszych modeli, ceny najniższe. Panny do nauki i kroju. zdw 36 800

Kapelusze
modele wyrabia z własnych lub dostarczonych materjałów, ceny niskie. Piekary 25, parter, lewo. zdw 45 816

Akuszerka
Krajewska Poznań - Wilda, Wybickiego 15, przyjmuje panie udziela porady i pomocy położniczej. zdw 45 909

Drzewo
opałowe, węgle najtaniej Tama Garbarska 18, telefon 2484. zdw 45 892

P. P. Fotografiści
zawodowi, amatorzy i portreciści. Powiększenia w każdej ilości po cenach konkurencyjnych wykonuje Dąbrowski, W. Garbary 33. zdw 45 940

Przyjmę
dziecko na wychowanie. Oferty Kurjer zdw 45 935

23 OŻENKI

Kupiec
lat 40, kawaler, mający dobrze prosperujący skład w stolicy, pragnie się ożenić zaraz z niewiastą zamożną. Traktuję poważnie. Dyskrecja słowem honoru zapewniona. Oferty Kurjer Poznański zdw 45 424

Kawaler
laborant, piekarz i cukiernik lat 27, szatyn, pragnie poznać pannę do lat 25, która posiada własne przedsiębiorstwo piekarskie, celem ożenku. Łaskawe zgłoszenia z dołączeniem fotografji skierować do Kurjera Pozn. zdw 45 724

Poszukuję męża
dla szwagierki lat 27, zgrabnej szatynki, posiadającej 20 000 zł gotówki, najchętniej rzutkiego, solidnego kupca ewentl. jest do objęcia blawatny interes detaliczny po ojcu w mieście powiatowem. Pośrednictwo rodziny mile widziane. Oferty do Kurjera zdw 45 374

Pragnę
nawiązać korespondencję z inteligentnym, starszym panem. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 990

Nauczycielka
muzykalna, majętna pragnie poznać inteligentnego pana, lat 30—40. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 989

Wiele
bogatych pań pragnie niezwłocznie wyjść zamąż za inteligentnych panów nawet bez stanowiska i majątku. Który z panów chce szybko i dobrze ożenić się, niech z całem zaufaniem zwróci się do największego biura matrymonjalnego „Przyszłość" w Warszawie, ul. Wspólna 58 m. 1, telefon 437 60. Pw 7 212-62 610

Zrównoważony
poważnie pojmujący życie kupiec, lat 30, posiadający kamienice i sklep masarski w prowincjonalnem mieście Małopolski, z braku znajomości pozna pannę do lat 23, przystojną, gospodarną, zdolną do współpracy w składzie, z posagiem. Cel matrymonjalny, poważnie traktowany. Zgłoszenia z fotografją z pośrednictwem rodziców lub opiekunów do Kurjera pod zdw 45 986. Zwrot fotografji zaręczam

Przystojna
brunetka, w średnim wieku, gospodarna, muzykalna, domatorka, posiadająca cośkolwiek gotówki, pragnie wyjść zamąż najchętniej na wieś, jednakże miasto nie wykluczone. Panowie dobrze sytuowani, wieku 46—58 którzy pragną miłej towarzyszki życia, raczą złożyć oferty Kurjer Poznański pod zdw 45 978

Dla
mego przyjaciela, lat 40, na kierowniczem stanowisku, poszukuję żony Panny lub wdówki do lat 30, którym zależy na spokojnem pożyciu małżeńskiem, z cośkolwiek majątkiem, zechce łaskawie złożyć oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 45 993

Życzenie gwiazdkowe!
Pragnę nawiązać znajomość z panem inteligentnym szlachetnego serca z dobrym charakterem, na stałem stanowisku od lat 35 w celu matrymonjalnym Panowie którym nie zależy na majątku tylko naprawdę na dobrej, inteligentnej miłej towarzyszce życia zechcą swe oferty skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 45 981 Wdowcy bezdzietni niewykluczeni.

24 NAUKA

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka 1 II piętro zdw 40 816

Tanie kursy tańców
Opaliński, 27 Grudnia 19 II 6—9. zdw 44 979

Lekcje tańca
Mikołajczak Pocztowa 29 I. Pw 7 400 57.745

Kursy
kroju, szycia damskiego Zgłoszenia Marji Magdaleny 1 III, prawo, narożnik Raczyńskich. dp 2257

Akademja Tańców
prof. Wituszkowskich. Nowy kurs 5 i 10 grudnia. Zgłoszenia Ratajczaka, Dom Rzemieślniczy 6—10. Pw 7 439 49 96

2,00
łacina, polskie, magister filozofji, praktyka gimnazjalna. — Kurjer zdw 45 818

Student
udzieli korepetycji. Oferty Kurjer zdw 45 791

Student
udziela korepetycyj. — lekcyj skrzypiec. Oferty Kurjer zdw 45 769

Studentka
uniwersytetu udziela korepetycyj za pokój lub wynagrodzenie. Rezultat zapewniony. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 848

Do
matury z matematyki przysposabiam gruntownie. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 877

Lekcyj
francuskiego kto udzieli. Reflektuję tylko na lepsze siły. Oferty Kurjer zdw 45 867

Matematyk
udzieli lekcyj. zdw 45 905

Tańców modnych
wyucza Ola Antoszewska Zielona 3. Pw 7 474 49.141

English lessons Leçons de français
M. Dolgow, ulica 3. Maja 5, m. adwokata Bernsztejna. zdw 45 929

25 MUZYKA

Skrzypce
dobre orkiestrowe tanio sprzedam Adres Kurjer zdw 46 027

Waltornię
sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer zdw 45 845

Stroiciel
fortepianów naprawia, odnawia w dom poza dom 27 Grudnia 16 Ekspress, telefon 25-20 zdw 45 820

26 ROZRYWKA

Kino Orzeł
wyświetla sensację: I część „Władca djamentów", II część „Podwójne oblicze". zdw 45 782

Kino „Edison"
27. Grudnia 20. Lee Parry w filmie „Ta która odmówić nie może". Pw 7 584-49 120

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Panienka
szuka posady z całem utrzymaniem do piekarni, cukierni. Oferty Kurjer zdw 45 184

Kierownik fabryki
doświadczony kupiec, dobry organizator i korespondent, obeznany z książkowością, pewny bilansista, władający poprawnie po niemiecku, zmieni posadę. Łaskawe oferty uprasza się do Kurjera zdw 45 203

Uczciwa
dziewczyna z dobremi świadectwami poszukuje posady do dzieci z szyciem. Oferty Kurjer zdw 45 526

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer jw 5 174

Posługaczka
szuka posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 46 002

Ogrodnik
żonaty z wieloletnią praktyką, znający się w wszystkich gałęziach w zakres ogrodnictwa wchodzących, dobrze obeznany w bartnictwie poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera zdw 45 749

Ekspedjent dekorator
młody, pilny, uczciwy, z lepszem wykształceniem, mogący się wykazać dobremi świadectwami, z branży konfekcyjnej oraz artykułów męskich, poszukuje posady od 15 grudnia lub później. — Oferty Kurjer zdw 45 982

Ekspedjentka
sumienna, z kaucją 500 zł, szuka pracy do kolonjalki, piekarni, cukierni. Oferty Kurjer zdw 45 977

Pomocnik gastronomiczny
poszukuje posady z większą kaucją lub bufet na rachunek własny. Oferty Kurjer zdw 45 519

Bankowiec
rutynowany, z dłuższą praktyką, z bardzo dobremi referencjami, zdolny prowadzić samodzielnie książkowość, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 45 428

Przyjmę
posadę wolontarjuszki ewentl. bez wynagrodzenia celem zapoznania się w zakresie prac biurowych, umiem pisać na maszynie, posiadam ładny charakter pisma. — Oferty Kurjer zdw 45 473

Introligator
młodszy na wszelkie prace poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 45 455

Ogrodnik
żonaty, 30 lat, 2 dzieci, 15 lat praktyki, dobry facohwiec, może się zająć polowaniem, również wszelką inną pracą, poszukuje posady zaraz lub od 1. 1. 31. Oferty Kurjer zdw 45 153

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Neapol — Śpiewające Miasto".
Aurora: „Mogiła Nieznanego Żołnierza".
Colosseum: Harry Piel w „Tajemniczej Limuzynie".
Corso: „Córka Wodza".
Casino: „Dusze w niewoli".
Edison: „Ta, która odmówić nie może".
Harfa: „Przedwiośnie".
Kapitol: „Charlie Chaplin zrobił karjerę".
Metropolis: „Róża Ulicy".
Orzeł: „Krwawy żart".
Orzeł: I część „Władca djamentów", II część „Podwójne oblicze".
Renaissance: „Królewski jeździec" oraz „Szakal Prerji".
Słońce: „Lokomotywa 2329".
Stylowe — Teatr Rewja: „Grunt się nie przejmować".
Tęcza: „W spelunkach Rio de Janejro".
Wilsona: „Wicher".

Biuralistka
młoodsza, znająca książkowość i pisanie na maszynie, z praktyką, szuka posady. Łaskawe oferty zdw 45 976

Stenotypistka
2 letnią praktyka biurową, dobre świadectwo, poszukuje posady jako początkująca. Oferty Kurjer zdw 45 996

Inkasent
złoży 3—4 tys. kaucji, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 45 994

Poszukuję
posługi przed południem. Zgłoszenia Kurjer zdw 46 024

Krawcowa
szuka pracy. Oferty Kurjer zdw 46 026

Technik
dentystyczny pracujący w pracach złotych, kauczukowych oraz operatywie poszukuje posady od 1. I. lub 1. II. 31. Zgłoszenia do Kurjera zdw 45 946

Student
W. S. H. wyjedzie od 1. 1. do 1. 5. 31. na prowincję przygotuje do egzaminu z zakresu 6 klas gimnazjum. Oferty Kurjer zdw 45 936

Dziewczyna
szuka posady do wszelkich prac domowych z gotowaniem lub bez. Oferty Kurjer zdw 45 947

Praczka
poszukuje prania dziennie 5 zł. Oferty Kurjer zdw 46 009

Przy
kaucji 5 000 zł poszukuje stałej posady urzędnik prywatny Zgłoszenia do Kurjera zdw 45 988

Organista
biegły dobry dyrygent, ma 5 lat Państw. Konserwatorjum szuka posady. M. Ossowski, Poznań, Marszałka Focha 129. zdw 45 446

Książkowa bilansistka
z dłuższą praktyką, pisząca biegle na maszynie, szuka posady zaraz lub później. Łaskwe oferty Kurjer zdw 45 069

Nadmłynarz
kilkoletni kierownik młynów, energiczny, rzutki fachowiec, dobre świadectwa przyjmie posadę. Oferty Kurjer zdw 45 689

Książkowa
samodzielna zmieni posadę. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 391

Maturzysta
poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 45 089

Technik
dentystyczny (na kauczuk i złoto) poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 45 101

Nauczycielka
dyplomowana z braku posad państwowych szuka posady prywatnej do młodszych dzieci Oferty z podaniem warunków proszę nadesłać do Kurjera zdw 45 168

Pracę
i wielki zarobek osięgnie każdy sprzedażą artykułów gwiazdkowych i innych bardzo poszukiwanych. Szafranek i Gronowski, ul. Pocztowa 11 telefon 27-88. Pw 7127 48 115

Woźnica
kawaler, obeznany przy koniach, poszukuje posady od 1. 1. 1931 na wsi lub w mieście. Oferty Kurjer rw 12 457

Stenotypistka
polsko-niemiecka poszukuje posady. Oferty Kurjer rw 12 451

Panienka
z dobremi świadectwami, znająca wszelkie prace domowe poszukuje posady najchętniej u jednej osoby. Oferty Kurjer nw 5789

Poszukuję
posady do prasowania Oferty Kurjer zdw 45 763

1 000 zł
kaucji złożę przy otrzymaniu posady ekspedjentki. Branża obojętna. Oferty Kurjer zdw 45 807

Praczka
poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 45 804

Szofer
trzeźwy i sumienny poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 45 800

Służący-ogrodnik
szuka posady od 1. 1. 31. albo później. Łask. zgłoszenia do Kurjera zdw 45 793

Poszukuję
pracy stróża lub woźnicy, gdzie mogę złożyć 1 000 zł kaucji. — Zgłoszenia Kurjer zdw 45 780

Służąca
szuka posady zaraz lub 15. 12. do wszystkich prac z gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 815

Młodszy pomocnik
szewcki poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 45 869

Fryzjerka
poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 45 812

Krawcowa
dobrze zna swój zawód, szuka posady w dom, wyjazd na wieś. Oferty Kurjer zdw 45 811

Kupiec
zaufana osoba, lat 31, język polski niemiecki poszukuje posady ekspedjenta, kierownika, magazyniera, woźnego, inkasenta, stróżostwa, portjera, gwarancja kaucja 500. Oferty Kurjer zdw 45 827

Włodarz
lat 36, obywatel polski, 10 lat praktyki obznajmiony w wszelkiej pracy rolnej, w prowadzeniu młocarni, dobremi świadectwami, zmuszony opuścić Niemcy, poszukuje posady od 1 stycznia. Antoni Czarnecki Neuendorf, bei Saal, Pommern, Niemcy. zdw 45 829

500 — 1 000 zł
złożę kaucji za otrzymaną posadę w charakterze biurowego. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 45 831

Krawczyni
szuka posady, również po domach za małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 45 832

Dziewczyna
młodsza poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 45 850

Prasowaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 45 862

Dziewczyna
solidna poszukuje posady lub porządnej posługi. Oferty Kurjer zdw 45 859

Dziewczyna
z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 45 858

Pomocnik
obuwniczy z własną maszyną do reparacji, poszukuje posady. — Adres wskaże Kurjer filja Jeżyce jw 5 165

Praktykant
z półtoraroczną praktyką, obeznany z wszelką pracą biurową poszukuje posady, okolica obojętna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 45 462

Detektywne Biuro GREIF
Ratajczaka 15 (Apollo).
2 w 26 735

Wychowawczyni
freblanka do dzieci od 2—6 lat pierwszorzędne świadectwa, referencje szuka posady od stycznia najchętniej na wsi. Oferty do Kurjera zdw 45 474

Małopolanin
19 letni z szkołą handlową szuka jakiegokolwiek zajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 472

Szofer
z praktyką poszukuje posady. — miejscowość obojętna. Ofetry do Kurjera zdw 45 443

Szukam
zaraz posady dla mej siostry z dobrem zamiłowaniem do dzieci Oferty do Kurjera zdw 45 459

Zarządczyni
z dobremi świadectwami, poszukuje posady od 1. 1. 31. na majątku lub probostwie. Oferty „Par", Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57.759 Pw 7 432-57.759

Bona
Warszawianka średnich lat poszukuje posady do dzieci, świadectwa dobre. Oferty Kurjer zdw 45 460

Brylanty
Piękna biżuterja brylantowa w artystycznem wykonaniu. Pierścionki kolczyki, broszki, wisiorki, sztućce srebrne, wyroby złote i srebrne.
Do dnia 24 grudnia udzielam 10% rabatu
Pw 7475-49,179
F. TARKOWSKA,
POZNAŃ, PLAC WOLNOŚCI 11 (pod filarami).

Młodszy
zdolny książkowy, pewny bilansista poszukuje posady od 1. 1. 31 roku, najchętniej na majątku. Oferty Kurjer zdw 45 857

Szukam
posady magazyniera, placowego, lub innej 300 do 500 zł gwarancji Łaskawe oferty Kurjer zdw 45 883

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer zdw 45 870

Szofer
trzeźwy, sumienny, pragnie objąć posadę za skromnem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 45 898

Rysunki
techniczne (dział budowy maszyn) wykonuję w godz. popol. Zgłoszenia do Kurjera zdw 45 890

Krawcowa
poszukuje pracy poza dom. Oferty do Kurjera zdw 45 716

Praczka
uczciwa poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 45 676

Posługaczka
szuka posługi. Oferty Kurjer zdw 45 165

Dziewczyna
wiejska, czysta, sumienna z dobremi świadectwami umiejąca gotować, do wszystkiego przyjmie posadę zaraz. Oferty Kurjer zdw 45 665

Bufetowa
poszukuje posady zaraz lub 15. 12. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 45 700

Inteligentna
panienka poszukuje posady do dzieci lub innej, zna gotowanie, wszelką pracę domową, miejscowość obojętna. Zgłoszenia do Kurjera zdw 45 614

Przedstawiciel
poszukuję dobrego zastępstwa — gwarancja 5 000 zł Zgłoszenia Kurjer zdw 45 447

Młynarz
samodzielny, egz. mistrz, w charakterze kierownika, z długoletnią praktyką i dobremi świadectwami, lat 30, przyjmie stałą posadę ewentl. za samodzielnego w majątku. Oferty Kurjer zdw 45 690

Pokojowa
znająca pierwszorzędną obsługę, prasowanie sztywnej bielizny poszukuje posady tylko w lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 45 583

Uczciwa
dziewczyna z dobrem gotowaniem poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer zdw 45 708

Służąca
do wszystkich prac domowych poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdw 45 661

Ekspedjentka
poszukuje posady do składu kolonjalnego lub piekarskiego od 15 grudnia. Oferty Kurjer zdw 45 598

Prośba!
Sierota bez środków do życia szuka pracy, zna ekspedycję, szycie. Oferty Kurjer zdw 45 658

Polsko niemiecka
stenotypistka z stenografją, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 45 607

Dla
ucznia mego poszukuję posady pomocnika do składu kolonj. delikat. i restauracji zaraz względnie od 1. 1. 1931. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 45 426 7

Poszukuję
posługi na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 45 589

Tokarz
młody na żelazo i armature, znający się doskonale na ślusarstwie i pracach traserskich dbający o dokładne wykonanie poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 44 834

Pocóż Pani tak się męczy.
Zakatarzenie
może trwać wiecej niż tydzień.
Wata od kataru
w cenie 1,30 z marki
„CHEMERGON"
przyniesie ulgę natychmiast.
dw 22:8

28 WOLNE MIEJSCA

Potrzebny
stolarz na roboty parkietowe z położeniem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 45 493

Młodszy
czeladnik młynarski znający się na motorze ssącym „Deutza" potrzebny z kaucją 1.000 zł. Oferty Kurjer zdw 45 478

Poszukuje
się na 2 godziny popołudniowe stenografistki piszącej biegle na maszynie, znającej doskonale język niemiecki oraz uporządkowanie registratury Zgłoszenia do Kurjera zdw 45 448

Apteka
w Poznaniu poszukuje zaraz lub później wpracowanego, młodszego współpracownika, władającego językiem niemieckim. Zgłoszenia „Par", 27. Grudnia 18. pod 58.379. Pw 7 442-58.379

Dziewczyna
panna zdrowa, porządna i religijna, we wieku od lat 20. potrzebna od 1 stycznia 1931 do jednorocznej dziewczynki w Lesznie. Zgłoszenia z dołączeniem odpisu świadectw do Kurjer pod dw 2 266

Pracownica
do biura techniczno-wodociągowego w Poznaniu potrzebna od stycznia Znajomość niemieckiego konieczna Oferty z żądanem wynagrodzeniem adresować Warszawa, skrzynka pocztowa 686. zdw 45 726

Pomocnik
fryzjerski zaraz. Kilińskiego 2. zdw 45 797

Apteka
w Poznaniu poszukuje dobrze wpracowanego młodszego asystenta (ki) farm. ze znajomością niemieckiego zaraz lub później. Odpisy świadectw, warunki przesłać Kurjer zdw 45 392

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem najchętniej wiejską do wszelkich prac domowych na majątek blisko Poznania. Wilińska, Poznań — Rynek Łazarski 7. zdw 45 783/4

Poszukuję
dziewczyny zaraz z gotowaniem, praniem, z zamiłowaniem do dzieci. Zgłoszenia Krysicka, Al. Marcinkowskiego 2 a. zdw 45 766

Ekspedjentka
z branży porcelany, tylko dobrze polecona, potrzebna. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 809

Dzielnego inkasenta
dobrze poleconego poszukuje się za kaucją. Oferty do Kurjera zdw 45 847

Służąca
potrzebna do wszystkiego. Tucholska ul. Marsz. Focha 82, wys. parter, prawo. zdw 45 921

Posada
inkasenta, magazyniera, dla samotnego, za pożyczką 1 000 złotych zaraz do objęcia. Zgłoszenia „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdw 45 926

Poszukuje
się zaraz do Katowic 2 zdolne sprzedawaczki do składu rzeźnicko-wędliniarskiego. Zgłoszenia Hotel Britania środę dnia 10 b. m., od godziny 17 do 19. zdw 45 957

Uczeń
piekarski może się zgłosić tylko z prowincji Wacław Gardo mistrz piekarski, Szewska 12. rw 12 463

Pomocnik
fryzjerski na wypomóżkę. Chwaliszewo 33. zdw 46 013

Dziewczyna
do wszystkiego potrzebna zaraz lub 15. Różana 12. III., lewo. zdw 45 853

Służąca
uczciwa, potrzebna od zaraz. — Zgłoszenia Polna 14, II. piętro, prawo, front. zdw 45 884

Zł 100 dziennie
zarobić może każdy przez sprzedaż artykułu pokupnego. Do objęcia potrzeba zł. 100.— Oferty pod zdw 45 879

Marszantka
dzielna w ekspedycji potrzebna. Nowak, Marszałka Focha 50. zdw 46 012

Posada
z pensją 150 zł dla ekspedjentki książkowej za wypożyczeniem 2 tys. zł. Oferty Kurjer zdw 46 011

Czelad. szewckich
na męska i damska pasową robotę przyjmie zaraz J. Rybelski, Poznań, Za Bramką 7. — Uwzględni się tylko siły pierwszorzędne. zdw 45 834

Służąca
z dobrem gotowaniem do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa u samotnego nauczyciela na wsi potrzebna od zaraz Zgłoszenia Kurjer zdw 45 943

Bieliźniarka
z ładnem i akuratnem szyciem potrzebna. Zgłoszenia do Kurjera zdw 45 919

Poszukuje
się ekspedjentki do składu rzeźnickiego i wypomóżki od zaraz. Michalska, Wroniecka 3. zdw 45 915

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Marszałka Focha 84. zdw 45 966

Biegła
ekspedjentka z branży rzeźnickiej może się zaraz zgłosić. Czwojdziński, św. Marcin 77. zdw 45 958

Akwizytor
ustosunkowany wśród lekarzy i szpitali natychmiast poszukiwany. Zgłoszenia osobiste od 19—21. Kramarska 27 I. zdw 45 971

Służąca
dzielna, młodsza, z gotowaniem potrzebna natychmiast. Bandel, Kantaka 7. zdw 45 991

Do wydawnictwa dziennika poszukiwana sekretarka
przystojna, możliwie znająca języki. Zgłoszenia Kurjer zdw 45 998

Posadę organizatora
otrzyma inteligentny Pan do objęcia potrzeba zł. 3 000 gotówką. Oferty pod zdw 45 878

Uczennica
uczciwa może się zgłosić. Skład papieru, Półwiejska 10. zdw 45 912

Bezdzietne
małżeństwo przyjmie najchętniej sierotę do pomocy w domu Sienkiewicza 12 (w ogrodzie). zdw 45 888

Zakład fryzjerski
z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa oddam w kierownictwo później z prawem kupna, starszy kawaler, kaucja do 2 000 zł, zakład przy dworcu, pewna egzystencja. Zgłoszenia Ostrów Wlkp., dworzec, Szulc. zdw 45 965

Pomocnik
fryzjerski na wypomóżkę. Górna Wilda 88. zdw 45 962

Szofer
z dłuższą praktyką na ciężarówkę do rozwożenia towaru, stała posada, kaucja 1 500 zł. potrzebny. Oferty Kurjer zdw 45 961

Humor zagraniczny

— Panie starszy! Zamówiłem pół porcji gołąbka z groszkiem. Widzę groszek, ale gdzie gołąb?
— W tamtej połowie, proszę pana!
(Pele Mele, Paryż). S. F.

Przedpłata na grudzień 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł. 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.94, kwartalnie zł 14.80, pod opaską w Polsce zł 9.00, pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr. na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.